

PISSARRA

Núm. 100

Revista d'ensenyament de les Illes - maig / juny 2000

Sindicat Treballadors de l'Ensenyament de les Illes STEI

Cent!

UNA VISITA DIDÀCTICA

www.caib.es

TOTA L'EDUCACIÓ A LES ILLES

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Educació i Cultura

Quatre illes
un país
cap frontera

PISSARRA

Revista periòdica
d'informació de
l'ensenyament
de les Illes Balears.

EDITA: **STEI**

Sindicat de Treballadors de
l'Ensenyament de les Illes.
Carrer Jaume Ferran, 56
07004 Palma
Tf. 971 901600
Fax. 971 903535
E-Mail: stei@ctv.es

CONSELL DE DIRECCIÓ I REDACCIÓ:

Biel Caldentey
Vicenç Garcia
Onofre Martí
Pere Polo
Neus Santaner
Sebastià Serra
Joana Torres

COORDINACIÓ:

Joan M. Mas

HAN COL-LABORAT:

C. Barrera, A. Calafat, F. Florit,
G. Janer Manila, A. Mir,
A. Parrón, P. Rios, G. Valero,

PORTADA:

Amalia Bernabé

MAQUETACIÓ I COMPOSICIÓ:

Amat Gallego

IMPRESSIÓ:

Escola de Formació en
Mitjans Didàctics.

PUBLICITAT:

Jaume Ferran, 56 Palma.
Tf: 971 901600

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió dels
seus autors.

Dip. Legal: PM 533/79
ISSN: 1133-052X

Índex

5 Editorial

ESPECIAL 100

6 Pinzellades

16 De l'1 al 99

28 **PISSARRA**, cent números

29 Un ensenyant de cinquanta,
una revista de cent...

31 Megarevista per a superherois

32 On érem i on som

33 Bill Gates no ho farà per nosaltres

34 **PISSARRA**, al servei de la
renovació pedagògica

36 **PISSARRA** 100, aquí som i allà érem

38 En arribar als 100

ENTREVISTES

44 **Pere Polo**

48 **Rosalina Tuyuc**

55 **Pablo Gentili**

-----

54 **Jornades:** "Incidència del neoliberalisme en
les reformes educatives"

60 Anem al cinema

62 Llibres i material didàctic

DIDÀCTICA

GUTIÉRREZ, A. (EDITOR)
Área de conocimiento:
didáctica de la matemática.
1991, 199 pàg. 2265 ptes.

GIMÉNEZ, J.
GIRONDO, I.
Càlcul a l'escola.
Reflexions i propostes
1990, 112 pàg. 1790 ptes.

MIRA, R.M.
Com fer viure la matemàtica
a l'escola
1987, 103 pàg. 1800 ptes.

ALSINA, C.
Del número 0 al 99.
Fer comptes amb els contes.
1993, 226 pàg. 1375 ptes.

KILPATRICK, J.
RICO, L.
SIERRA, M.
Educación matemática e
investigación.
1994, 207 pàg. 2665 ptes.

SECADA, W.G.
FENNEMA, E.
ADAJIAN, L.B.
Equidad y enseñanza de las
matemáticas: nuevas tendencias.
1997, 391 pàg. 4300 ptes.

BAROODY, A.J.
El pensamiento matemático de
los niños. Un marco evolutivo
para maestros de preescolar,
ciclo inicial y educación especial.
R 1994, 269 pàg. 2200 ptes.

ALSINA, C.
(I ALTRES)
Ensenyar matemàtiques
1995, 262 pàg.

Maig 2000

2000, ANY DE LES MATEMÀTIQUES

MACNAB, D.S.
CUMMINE, J.A.
La enseñanza de las matemáticas
de 11 a 16 años. Un enfoque
centrado en la dificultad.
R 1992, 235 pàg. 1800 ptes.

GARDNER, LL.
La educación de la mente y el
conocimiento de las disciplinas.
Lo que todos los estudiantes
deberían comprender.
2000, 316 pàg. 2000 ptes.

CORBALÁN, F.
La matemática aplicada a la
vida cotidiana.
R 1997, 172 pàg. 2275 ptes.

JAUÑIN-MANNONI, F.
La reeducación del razonamiento
matemático.
1980, 171 pàg. 1300 ptes.

FERNÁNDEZ, A.
RICO, I.
Prensa y matemáticas
2600 ptes.

HERNÁN, F.
CARRILLO, E.
Recursos en el aula de matemáticas
R 1996, 171 pàg. 1955 ptes.

MAZA, C.
Sumar y restar. El proceso de
enseñanza/aprendizaje de la
suma y de la resta.
1989, 122 pàg. 1300 ptes.

ALSINA, C.
FORTUNY, J.M.
Taller de educación del consumidor.
La matemática del consumidor.
1994, 76 pàg. 2500 ptes.

CALLEJO, M.L.
Un club matemático para
la diversidad.
1994, 286 pàg. 2750 ptes.

CURRÍCULUM

RICO, L. (EDITOR)
Bases teóricas del currículo
matemático de Matemáticas en
Educación Secundaria.
1997, 447 pàg. 4000 ptes.

GENERALITAT
Currículum ESO. Àrea de
matemàtiques.
1993, 226 pàg. 2400 ptes.

NEGRO, A.
BENEDICTO, C.
Diseño curricular para el área de
matemáticas. ESO.
1993, 304 pàg. 4420 ptes.

AVALUACIÓ

GIMÉNEZ, J.
Evaluación en matemáticas.
Una integración de perspectivas.
1997, 329 pàg. 3380 ptes.

EDUCACIÓ ESPECIAL

ROSICH, N.
NÚÑEZ, J.M.
Fernández del Campo, J.
Matemáticas y deficiencia sensorial.
1996, 317 pàg. 3380 ptes.

NOVES TECNOLOGIES

GARCÍA, A.
MARTÍNEZ, A.
MIÑANO, A.
Nuevas Tecnologías en la
enseñanza de las matemáticas.
1995, 301 pàg. 3380 ptes.

CAJARAVILLE, J.A.
Ordenador y educación matemá-
tica: algunas modalidades de usos.
1995 ptes.

Embat
Llibres

25 anys

Planejant sobre les engroguides fulles de les primeres revistes *PISSARRA*, accentuades amb els negres i rojos de les lletres, hom se n'adona del pas del temps, de com han canviat tantes i tantes coses. Han canviat els temps. Han canviat els mitjans tècnics; de la ciclostil empastifadora de tinta a tot arreu, hem passat per editar-la en diverses impremtes, fins arribar a poder fer, quasi tota l'edició de *PISSARRA*, amb les modernes maquinàries "ofset".

Han canviat els missatges reivindicatius per transformar la revista *PISSARRA* en el vehicle ideològic, pedagògic i de reflexió propi de l' STEI, on s'hi dóna cabuda a la participació de persones, grups o col·lectius relacionats amb la temàtica de l'ensenyament.

El canvi de missatge dins la revista *PISSARRA* no ha estat per abandonar o desídia vers les reivindicacions sindicals, ben al contrari, aquestes tenen el seu espai propi i específic en les pàgines de l' STEI- Informa i així, la revista *PISSARRA*, idea i veu de l' STEI agafà el tren pedagogista, sense oblidar alguns vagons de caire sindicals. No oblidem la gran sensibilització mostrada per la nostra revista respecte d'un ampli ventall de temes: la reivindicació de les transferències educatives, d'un disseny curricular propi, de la lluita per la normalització lingüística no solament a l'àmbit educatiu sinó dins la societat en general, de la reivindicació d'una escola pública de qualitat, l'exigència de democratització dels centres mantinguts amb fons públics...

Com a grup de persones que formam part del Consell de Redacció, tal vegada no siguem les més indicades, per part implicada i manca d'objectivitat, però no ens en podem estar de lloar el treball dut a terme per les persones, docents i no docents, que han fet possible el cent números de la revista *PISSARRA*. Començant per les pioneres que obriren el camí de la normalització lingüística en un vehicle de

comunicació entre el professorat de les Illes i, que s'arriscaren a fer possible el projecte de revista *PISSARRA*, amb independència i amb l'únic suport econòmic de l'afiliació.

Alabar les mestres i els mestres que començaren a introduir a les pàgines d'aquesta *PISSARRA* un nou model d'escola, arrelada en el medi, pròpia, potenciadora d'un currículum propi.

Celebrar la quantitat de projectes, treballs que s'hi han recollit, i han servit, si més no, per a moltes persones docents com una bona eina per millorar la seva tasca dins l'aula.

Destacar la labor de les companyes i companys que han fet possible que la revista *PISSARRA* hagi estat capdavantera en la informació sobre les grans lleis educatives (recordem els monogràfics dedicats a la LODE, la LOGSE i LOPEGCE, la quantitat de pàgines dedicades a la Reforma Educativa, dels nous camins oberts mitjançant les nostres pàgines a noves metodologies).

Hem de ressaltar que la revista *PISSARRA* no solament ha estat l'aportació crítica pròpia de l' STEI, sinó també ha recollit les anàlisis de persones expertes que ens han ajudat a tenir un panorama més ampli dels temes en qüestió; així ho han fet, entre d'altres, Paulo Freire, Jaume Carbonell, Aina Moll, Gabriel Janer Manila, Angel Marzo, Jaume Carbonell, Isidor Marí, Pablo Gentili, Maria V. Secall, Joan F. Mira, F. López Casesnoves, Emili Piera, Carlos Augusto Abicalil... i tantes altres que no podem oblidar.

Tampoc ens podem oblidar de les persones "clau" de la nostra cultura, a les quals la revista *PISSARRA* ha retut homenatge (recordem els monogràfics dedicats a Francesc de B. Moll, Josep Ma Llompart, Joan Fuster, Cèlia Viñes, Rosa Sensat, Marià Villangómez...)

Des de les pàgines de la revista *PISSARRA* hem conegut i impulsat el

camp de la solidaritat amb els països del centre i sud d'Amèrica, en els aspectes educatius i sindicals, no solament motivant i exposant projectes (construccions d'escoles, tallers de formació, etc.), sinó també entrevistant les persones implicades, persones cooperants, representants del món sindical, centres educatius que estan implicats en els projectes, etc. ...

Per tot això, veim com cada estiu augmenta el nombre de persones que dediquen les seves vacances a treballar a Hondures, Guatemala, El Salvador... en el camp de la formació de mestres, impartint tallers; és a dir, ajudant a pal·liar les mancances formatives del professorat d'aquests països

S'ha incrementat el nombre de lectures i lectors, no solament per l'augment ininterromput de l'afiliació, sinó també per la quantitat d'entitats i persones lligades a l'ensenyament, institucions de la nostra Comunitat autònoma i de la resta de l'Estat espanyol, centres de formació del professorat del centre i sud d'Amèrica, d'Europa... que estan subscriptes a la revista *PISSARRA*. Així, dels fulletons quasi clandestins dels primers números de la revista *PISSARRA*, hem passat a disposar d'una revista, l'única de la nostra comunitat, dedicada als temes pedagògics, que té ho podem dir, sense exagerar transcendència internacional.

Tenim l'esperança que els propers 100, 200 o més números de *PISSARRA* puguin seguir essent, com a mínim igual que els cent primers, una bona eina del i per al professorat d'aquestes illes, i que les seves pàgines puguin seguir tractant i debatent noves temàtiques relacionades en un àmbit més ampli, sense perdre de vista l'esperit original; és a dir, seguir essent un escenari reivindicatiu, un mitjà de comunicació en la nostra llengua, i la veu de l' STEI, sindicat que vol seguir amb la seva voluntat de servei i comptant amb el suport majoritari de les persones que treballam a l'àmbit de l'ensenyament. □

Pinzellades

Durant la llarga trajectòria de 23 anys de publicació de la revista, han estat molts i molt variats els temes que han omplert les pàgines de PISSARRA; temes relacionats majoritàriament amb el món educatiu a les nostres Illes, la seva problemàtica i, sobretot, les reivindicacions de les persones que treballem en el món de l'ensenyament i a favor de l'escola pública de qualitat. Més enllà d'aquests temes, però, a través de les pàgines de la revista hi traspua la preocupació i la sensibilitat de la gent de l'STEI per temes tan importants com són la defensa de la llengua i la cultura pròpies, el medi ambient, les transferències, la solidaritat, etc.

Com a mostra del que han estat el continguts que han anat conformant les pàgines de PISSARRA al llarg dels 100 primers números, vegeu-ne algunes pinzellades.

Ja som legals

Sí, ja som legals. El 18 d'agost, els mestres estatals presentàrem els papers a la nostra "finestrella". Ja tenim el nostre sindicat legalitzat; tal com acordà l'Assemblea Constituent del 17 de juny, la Comissió Gestora provisional ha realitzat les oportunes gestions per tal de ser legalitzats abans del començament de curs. En canvi els de privada estan encara pendents de la màquina burocràtica i fins el dia 5 no poden entregar els "papers". De fet, ja tenim personalitat jurídica i reconeixement legal, tant els estatals, estrenada la nostra llibertat d'associació sindical (segons Reial Decret 1523/77 de 17 de juny), com els de privada, el menys quan llegiu aquesta informació. Ara sols falta que ens posem a treballar tots i així avançar en les nostres reivindicacions. (PIS. 1, setembre de 1977)

Escola en català...?

Per què ens plantejarem la lluita d'una escola en català? Perquè un poble amb uns costums, folklore, llengua, cultura i economia concrets, té dret a una ensenyança a partir de la seva realitat; a l'estudi i investigació de la seva pròpia història, la geografia, el fet social...

Ara per ara, una escola amb aquestes característiques, sols pot ésser assumida per un grup molt determinat de la societat, degut al desavantatge en què es troba el català, i que les dificultats econòmiques que es presenten encareixen exageradament l'educació: sense subvencions ni ajudes municipals s'obliga que l'escola hagi de ser privada. (Mata de Jonc. PIS. 3, agost 1977)

Amb el degut respecte als nins i a les llengües

Que una llengua i una cultura siguin subjugades sota el pes d'una altra llengua i d'una altra cultura no és un problema pedagògic, sinó "polític". La situació diglòsica (el manteniment d'una llengua poderosa sobre una altra d'esclafada) mai no es dona inconscientment. Si la nostra llengua i la nostra cultura han estat mantingudes en inferioritat de condicions, si el grau d'analfabetisme -i que consti que mai no he utilitzat aquesta paraula com si fos un insult, ans tot el contrari, he cregut sempre que l'analfabet és una víctima i les víctimes m'han produït sempre un respecte profund-, si el grau d'analfabetisme, deia, en la llengua d'aquesta terra arriba a uns tants per cents estrepitosos, això no es fa sense voler. (Gabriel Janer Manila, PIS. 5, novembre 1977)

Cap a una pedagogia del medi

Alguns ensenyants pensen encara que no és possible la formació i educació dels alumnes a partir del medi ambient que ens envolta; pensen que la matèria d'estudi (el maleït programa!) s'ha de cobrir forçosament amb l'ajuda dels llibres de text i material teòric, car si no els al·lots no arribarien a aprendre el que feren els grecs, romans..., l'anomenada reconquesta, la conquesta d'Amèrica... (en definitiva i, la història), o bé les diverses modalitats geomorfològiques, climàtiques, vegetals... i els tipus d'activitats econòmiques, rurals, urbanes... (la geografia).

El curiós és que tots aquest coneixements s'intenten inculcar a partir de models teòrics i abstractes, poques vegades concretats a la vida quotidiana dels escolars, sense adonar-se de les moltes possibilitats que ens ofereix el medi ambient que ens envolta per ensenyar, de peus a terra, els coneixements, actituds i hàbits generals, però a partir del particular, del concret, de les coses que tenim a mà. (PIS. 7, desembre 1977)

Nin deficient o societat deficient?

Bojos, criminals, conspiradors, epilèptics, i tots aquells que no podien

ser entesos o acceptats per la seva societat, patien una mateixa mena de marginació i opressió. Va ésser en el s. XVIII quan es van separar els "bojos" dels criminals, i fins al s. XIX no es va començar a parlar de deficients mentals (Esquirol, Seguin). A finals del XIX i a principis del XX en els països més desenvolupats, es van crear institucions i organismes dedicats a la seva assistència, del tipus gran institució asilar. En realitat es perseguia tenir-los arreplegats i controlats perquè ni hi havia lloc per a ells en la nova forma de producció. Altrament, un bon nombre de "dèbils mentals" es podien integrar, en el període de preindustrialització, a l'economia agrària i ésser "útils".

Així les coses, medicina i psicologia no feien més que dignificar les categories establertes ja pel sistema. La seva aportació és mínima a l'aclariment de la qüestió, més aviat s'observa una "compulsió neuròtica" per etiquetar el que es desconeix, que per fer un apropament científic.

(Maria V. Secall. PIS. 11, abril 1978)

La vaga d'EGB estatal, un èxit

La vaga de mestres estatals ha durat 18 dies. A les Illes hem mantingut dia a dia la vaga que de forma unitària es feia a tot l'Estat espanyol, convocada a partir de l'acord entre la Unió Confederal de Sindicats de Treballadors de l'Ensenyança (UCSTE) i les centrals sindicals CCOO, CSUT, FETE-UGT, SPE, SU i USO, acord que incloïa una taula reivindicativa aprovada per unanimitat, una convocatòria de vaga a partir del 18 d'abril i la condició imposada per l'UCSTE que el protagonisme de la vaga i de la conseqüent negociació amb el Ministeri no fos únicament dels sindicats i centrals, sinó també dels delegats representants de les assemblees provincials.

La vaga ha acabat amb un èxit rotund, tant des del punt de vista organitzatiu i sindical (ha augmentat el grau de conscienciació de la classe del professorat i del col·lectiu, la vinculació tant a nivell de centre com de província i d'Estat...) com des del punt de vista reivindicatiu (s'han aconseguit pràcticament tots els punts demanats, excepte l'augment de cinc mil pesse-

tes, i un calendari concret de negociació amb l'Administració).

(PIS. 12, abril 1978)

Els mestres es queden a les Illes

Els mestres que havien tret les oposicions volien fer feina aquí. Els interins d'estabilitat de treball de l'any passat també volien fer feina per les Illes. A un primer recompte de places i seguint les directrius que donava Madrid, els mestres interins haurien de partir cap a Barcelona i els 18 opositors del torn lliure en expectativa de destí, havien de quedar a disposició de Madrid per enviar-los allà on es volgués.

Tothom ja sap com funciona la forma d'accés a una plaça en propietat. El sistema que avui s'empra ha obligat a venir de la península a més de 60 mestresses. A partir d'aquest fet, s'ha intentat que tothom pogués estar fent feina al seu lloc habitual de residència. És a dir, que els mestres de fora poguessin tornar, si ho desitjaven, al seu lloc de procedència.

(*"Els extancats"*, PIS. 14, setembre 1978)

El per què d'un Congrés

L'STEI és un sindicat jove, sorgit a partir del moviment unitari dels mestres estatals i a partir dels delegats sindicals més conscienciats que aprofitaren l'estructura del Sindicat vertical per organitzar el sector de l'ensenyament privat. Com a tal, no té encara, no ha tengut temps de fer, la seva pròpia alternativa. És un Sindicat solament definit per la seva pròpia dinàmica d'actuació i pels Estatuts aprovats a l'Assemblea d'unificació dels dos sectors, estatal i privada.

Tot Sindical, tota organització de treballadors ha de tenir una línia programàtica d'actuació. No basta amb la seva praxis diària, cal que es defineixi sobre els seus objectius finals, sobre els fins que pretén, sobre el camí a seguir per tal d'aconseguir aquests objectius i fins.

(Pere Ríos. PIS. 15, octubre 1978)

"¿Dónde vas, señor Cavero?"

(Romanç bilingüe amb acompanyament de castanyetes electorals)

· ¿Dónde vas, señor Cavero,
dónde vas, triste de ti?

- Voy en busca de los votos del centrista mallorquín.
  - ¿Qué esperau, señor Cavero, d'aquest poble reprimít?
  - Que renieguen de los suyos y que me voten a mí.
  - ¿Qué hi cercau devers ses Illes, si no hi teniu establít?
  - Tengo aquí muchos amigos: Durán, Miranda, Albertí...
  - ¿Qué fareu, señor ministro, quan vos hagin elegít?
  - Volveré en el primer vuelo a mis lares de Madriz.
  - ¿Qué voleu: es bé d'es poble o interessos d'es partít?
  - Un escaño en el Congreso porque Suárez me lo diz.
  - ¿Qué oferiu als qui vos donin aquests vots tant decisius?
  - Las promesas de un ministro que està a punto de salir.
  - ¿Qué direu quan vos demanin autonomia es d'aquí?
  - Hincharé mis dos mofletes hasta hartarme de reir.
  - ¿Qué fareu per ses escoles i sa llengua del país?
  - Por favor, hable en cristiano, pues no entiendo el mallorquín.
- (*Es Jai de sa Barrequeta*. PIS. 18, febrer 1979)

Català a l'escola

Gràcies a la col·laboració de PISSARRA, comptarem a partir d'aquest moment amb unes pàgines informatives. La CENC i la Coordinadora d'Ensenyants podran, d'aquesta manera, mantenir el contacte amb els educadors d'aquestes illes.

La missió d'aqueixes dues entitats és, bàsicament, coordinar al màxim d'entitats o persones que s'interessen per la normalització de la llengua catalana a les nostres illes, i en especial els ensenyants compromesos en aquesta normalització.

Hem cregut que la millor fórmula organitzativa era la combinació, per una banda, d'una agrupació d'ensenyants (la Coordinadora d'Ensenyants de i en català) centrada en els problemes específics de la docència, i, per altra banda, un grup de caràcter més tècnic, que enfoqui la normalització des d'una perspectiva global, considerant tots els àmbits en què l'ús del català ha d'ésser regularitzat (la

CENC: Comissió per a l'Ensenyament i Normalització del Català).

(PIS. 21, juny 1979)

L'Escola d'Estiu

Des de 1966, data en què es realitzà la primera, a Barcelona, les Escoles d'Estiu han esdevingut una vertadera institució pública al servei de l'ensenyament per la renovació pedagògica, constant, dels que treballam dintre el camp educatiu.

Les Escoles d'Estiu signifiquen avui ja un patrimoni de tots els treballadors de l'ensenyança, al servei de la renovació i reciclatge pedagògic dels seus educadors i amb un clar compromís d'arrelament de l'ensenyança al país. A tot arreu de l'Estat espanyol es fan, any darrere any, escoles d'estiu, trobades pedagògiques dels ensenyants que durant uns quants dies de l'estiu, cerquen millorar els seus coneixements i recursos metodològics i didàctics, i intercanviar experiències personals o col·lectives en el camp escolar i pedagògic, i, sobretot, un canvi en profunditat de l'ensenyança, per tal de resoldre els greus problemes que pateix recerçant una major qualitat educativa, aprofundint en els camins cap a una Escola Nova Mallorquina, Menorquina i Eivissenca al servei de la nostra comunitat.

Per recobrar la nostra persona personalitat com a poble és necessari que l'ensenyança s'acosti a la realitat illenca en tota la seva profunditat, des de la llengua, la història, la geografia, la geomorfologia, l'economia, o no serà possible la consolidació.

(PIS. 22, setembre 1979)

L'ecologia i l'escola

L'home s'està comportant respecte de la Natura com un depredador respecte de la seva presa. Amb una única diferència. En la natura quan la quantitat de presa disminueix també ho fa la quantitat de depredadors i no torna a créixer fins que la presa no torna a augmentar la seva quantitat. Podríem dir que existeix sempre un equilibri i que existeix sempre un equilibri i quan es romp apareixen uns factors que tendeixen a restablir-lo. En el cas de l'home, ja fa temps que aquell equilibri no existeix. El perill que hi ha

és que s'arribi a un punt a partir del qual sigui impossible la creació d'una harmònica relació home-natura. Per tant, tan sols amb uns nous valors i un nou comportament podrem fer front als greus problemes que avui té plantejats la nostra civilització. I en aquest sentit l'escola pot jugar un paper de primer ordre: ha de ser el lloc de formació d'un nou home.

(Miquel Catany Escandell. PIS. 30, desembre 1981)

PISSARRA es marca nous objectius

... els de servir de vehicle per a aquesta comunicació lliure entre tots els ensenyants, sense censura, sense restriccions ni condicions prèvies de cap tipus, ni tan sols la d'estar afiliat a l'STEI.

En conseqüència, volem fer una crida a tots els companys que a les escoles, col·legis, instituts i facultats, en centres privats o estatals, senten la necessitat de millorar cada dia el seu treball, de fer de l'ensenyança un autèntic servei per a la majoria, per a una societat que inclou l'educació com una de les seves necessitats prioritàries, per a un poble que lluita per recobrar els seus signes d'identificació lingüístics i culturals.

(Edit. PIS. 31, abril 1982)

Contra els idearis de centre

La planificació de l'estructura, continguts i mètodes educatius ha de ser decidida amb la participació efectiva de totes les forces socials afectades per l'ensenyament i, molt especialment, els estaments directament implicats en el procés educatiu: treballadors de l'ensenyança, pares i alumnes. Creim possible un ensenyament no manipulador respecte a l'alumnat, que s'atengui objectivament a l'objectivitat científica, eliminant el subjectivisme possible i els continguts irracionals dels programes d'ensenyament. L'ensenyament no es pot instrumentalitzar com a plataforma d'adoctrinament o militància, i contra els possibles abusos autoritaris, una participació democràtica de tots els estaments implicats en la gestió i control pedagògic i econòmic de l'ensenyament, serà el millor impediment. L'STEI està en contra dels idearis de

Centre, car estan en contradicció amb la llibertat d'ensenyança i amb el pluralisme ideològic.

(Edit. PIS. 32, octubre 1982)

Sobre la llengua

Si conservam encara la nostra llengua a Mallorca, es deu en gran part al conservadorisme dels nostres pagesos de la part forana, pagesos que, en canvi, avui volen per als seus fills un aprenentatge en llengües que els puguin allunyar dels terrossos i del polsim, i que, segons ells, són: els castellà, l'anglès, etc.

De totes formes el procés que ens durà a la normalització és un procés irreversible, com ho és el mateix procés democràtic. És hora ja que els mestres ens adonem que ens ha tocat viure un període històric en el qual el nostre protagonisme serà palès, i que a nosaltres, els ensenyants, amb el suport de les institucions, ens toca l'estimada tasca de recobrar per a tot un poble una llengua que molts de governs anteriors havien posat en un greu perill d'extinció. Perill d'extinció no superat i del que nosaltres també, en part, en seríem bastant responsables.

(Joan Lladonet. PIS. 33, desembre 1982)

La LODE i la llibertat de càtedra

Encara que en el moment d'escriure aquestes línies, només podem referir-nos a un esborrany de la LODE, la Llei Orgànica del Dret a l'Educació, proposada pels socialistes i en fase de discussió parlamentària, és evident en aquest la variació introduïda en l'ordre de prelación de llibertats. La LODE, en efecte, anteposa la llibertat de càtedra dels professors i la de consciència dels alumnes al dret de la propietat a establir el "caràcter propi" del centre.

A l'article 3r es garanteix la llibertat de càtedra amb, només, els límits del respecte "a la Constitución y a las leyes". A l'article 22, d'altra banda, s'estableix els drets dels titulars dels centres privats a fixar el "caràcter propi de los mismos" dins el marc "de los derechos garantizados per esta ley a profesores, padres y alumnos". Això mateix es reafirma a l'article 53 on es recull, a més, el "respeto a la libertad

de consciència" i el caràcter voluntari de les pràctiques confessionals.
(Albert Catalán. PIS. 35, desembre 1983)

OTAN

Creim en un procés i progrés social per aconseguir una pau segura, basada en la voluntat de cooperació i negociació dels pobles i no en les amenaces de destrucció mútua ni en la cursa d'armaments capaç ja de destruir tota la humanitat.

Per això és absolutament necessari que com a població afectada instem els nostres governs a no estar dins un bloc militar com és l'OTAN i a promoure una política de neutralitat activa.

Continuar dins l'aliança Atlàntica és inadmissible per a un poble com Mallorca que estima ui cerca la pau. Com a persones que treballem a l'educació ens comprometem a ensenyar dins el respecte i solidaritat entre els pobles i demanam a la població de Mallorca que com nosaltres digui un NO clar a l'Aliança Atlàntica.
(Redacció. PIS. 36, febrer 1986)

La participació a l'escola

La participació dels pares en la gestió del centre, d'acord amb una responsabilitat que els és natural i que incideix directament en la missió de l'escola, ens situa en camp inexperimentat. La realitat, en aquest punt, no és encoratjadora. Ja sigui per inhibició pròpia o perquè no ha interessat a l'escola, la presència dels pares és circumstancial, generalment no compromesa i poc freqüent. El contacte més normal amb els mestres sol produir-se a nivell individual per examinar aspectes de la conducta o rendiment del nin. Si, per iniciativa del centre o dels ensenyants, es convoquen determinats grups de pares, s'estableixen unes línies de comunicació merament radials, centrades en el membre de l'equip docent. Però el col·lectiu com a grup integrat és, de moment, un simple projecte. Els pares vivim en un aïllament dels uns cap als altres, sense consciència d'unitat i, fins i tot, separat del mateix grup de militants que ens representa. Cal que l'equip directiu de l'escola i els nous consells escolars es plantegin com a objectiu

ineludible animar, treballant amb els pares, alumnes i personal del centre, la creació i funcionament dels col·lectius que han de constituir la nova comunitat. Aquest interès és una conditio sine qua non per aprofitar la gran ocasió de canvi que la LODE ens posa al davant.

(Joan Escanellas. PIS. 38, maig 1986)

La Llei de NL a debat

Totes les lleis de normalització lingüística en vigor al nostre Estat són molt semblants perquè s'han hagut de cenyir al mateix marc. Però, sobretot, s'assemblen en un fet: el que normalitzen és el castellà fora del seu territori.

A les comunitats autònomes castellano-parlants, no hi ha cap llei de normalització lingüística escrita ni aprovada, perquè se n'apliquen una de molt senzilla i que tenen ben assumida: "El castellà és la llengua pròpia. És l'única llengua oficial. Tothom té el deure de conèixer i usar la llengua castellana". Tan senzill com és! Com aquesta haurien de ser les lleis de normalització lingüística de la resta de les comunitats.

Però l'Estat ho té ben clar. A pesar de constitucions, estatuts i lleis de normalització, hi ha dues classes de llengües: la castellana (o espanyola, tant és) i la resta. I per tant, com a mínim lingüísticament, dues classes de súbdits: els de primera i els de colònies.
(Joan Melià. PIS. 39, agost 1986)

Sobre la normalització lingüística

Davant una situació com la nostra no hi valen lleis ni decrets de normalització lingüística. És clar que el marc legal és necessari, però allò que en definitiva comptarà i valdrà és la nostra actitud, la nostra voluntat. No són les lleis el que normalitza una llengua, sinó la voluntat dels qui la parlen. A mi ja em va bé la Llei de Normalització aprovada pel Parlament de les Illes. Tant de bo si se n'aplicava en rígor només un cinquanta per cent! Allò que no em va bé són les actituds febles, les transaccions contemporitzadores, les positures còmodes, la beateria que creu que tot va de la millor manera possible i les inèr-

cies inconscients. Repetesc que som nosaltres, no les lleis, qui hem de dur a terme la normalització del català. Nosaltres, amb la convicció que en aquesta tasca ens hi jugam la pell col·lectiva, el ser o no ser del nostre país.

..... la normalització del català no s'aconseguirà mentre l'ús del català -dic l'ús, no el coneixement- en tots els registres i en tots els nivells, no sigui una necessitat per a tots els que viuen i treballen en els Països Catalans.

(Josep M. Llompart, PIS. 40, desembre 1986)

La integració de la formació dels mestres a la universitat

L'Escola Universitària del Professorat d'EGB, com indica el seu nom, forma part de la Universitat. Si es parla d'integració és per deixar ben clar que no basta el nom (universitària) ni una simple juxtaposició, que és el que, bàsicament (com assenyala Francesc Imbernon), hi ha hagut fins ara.

Així sembla que ho entenen les actuals directrius de l'Estat i de la Universitat de les Illes Balears, i també part del professorat de l'Escola. I no pot ésser d'altra manera si es vol eliminar un "funcionament" (arterioescleròtic) que respon a mesquineses individuals i a interessos particulars, i si es vol alçar la qualitat de l'ensenyament: tant pel que fa a coneixements, com a metodologia, com a seguiment de pràctiques, com a creació d'una representació mental (espai mental, "sentit comú" democràtica, catalana i oberta, necessària per a l'exercici professional d'ensenyant...
(Antoni Artigues, PIS. 42, maig 1987)

Sobre la responsabilitat civil

"La Unión Confederal de Sindicatos de Trabajadores de la Enseñanza" (UCSTE) ha volgut acollir-se a la iniciativa popular per presentar al Parlament una proposició de llei que reguli la responsabilitat civil dels funcionaris docents.

Aquesta proposició de llei, que per poder ser defensada al Parlament haurà de comptar amb el suport de cinc-cents firmes, aborda una problemàtica, la de responsabilitat civil del professor, que, per una part dóna

lloc a a situacions injustes i a vegades esperpèntiques, i, per altra part, posa en gran perill l'ensenyament actiu, la base de qualsevol reforma educativa.

Quedi clar que els funcionaris docents no aspiram amb aquesta proposició de llei gaudir d'uns privilegis enfront de la resta de ciutadans. Això no seria ètic i seria anticonstitucional. Tan sols demanam que l'Administració es faci càrrec de la seva responsabilitat subsidiària. Tan sols demanam no haver de passar sistemàticament processos penals amb declaració de culpabilitat per dilucidar una responsabilitat purament civil. Tan sols demanam que els pares tinguin al seu abast una eina ràpida i efectiva per demanar responsabilitats pels mals ocasionats pel funcionament de l'Administració o dels seus representants. Tan sols demanam poder anar més enllà d'una ensenyança teòrica i academicista. Tan sols demanam poder dur a terme una tasca educativa dinàmica i sense entrebancs.

(Tomàs Martínez. PIS. 44, novembre 1987)

La necessitat de competències educatives

Ha arribat el moment de dir pro al continu joc que una administració (sigui la que sigui) responsabilitzi l'altra del que no es fa o no s'ha fet. No ens podem permetre el luxe de continuar suportant la permanent desconexió o descoordinació entre ambdues administracions. No és possible continuar sense una aplicació rigorosa, i a temps, de la Llei de Normalització Lingüística. No és possible continuar amb les improvisacions de l'ensenyament del català a tots els nivells educatius. És impossible continuar sense un pla coherent i adequat de la formació dels ensenyants en la llengua i la cultura de la nostra terra...

Quan l'Administració Central proposa una reforma educativa de l'ensenyament no universitari, amb la més àmplia participació social, la nostra Comunitat Autònoma no compta amb els instruments institucionals que permetin a la nostra societat expressar i articular un projecte específic i autònom per adequar la reforma educativa a la nostra realitat cultural.

(Comissió Exec. de l'STEI. PIS. 45, març 1988)

A tres anys vista de la implantació de la LODE

L'eufòria provocada als docents progressistes amb l'aprovació de la LODE, paulatinament s'ha anat transformant en frustració i decepció.

El canvi tan substancial que ens havíem imaginat que ens es produiria el menys a l'ensenyament concertat, no es va plasmar ni en l'horari (pensau amb la imposició de les activitats complementàries), ni en el pagament delegat (que va arribar tard i complicat), ni en el control de centres (quins consells escolars més democràtics!). Aquests tres anys des de la seva implantació ens ho han ben demostrat.

Els principis generals de la LODE eren i són progressistes, però la seva aplicació pràctica, poc desenrotllada en normes ben concretes, és una lluita plena d'entrebancs per als docents, que s'han d'enfrontar, per un costat, amb l'Administració i, per altre, amb el titular del Centre.

L'actuació de l'Administració s'ha basat en la filosofia del "laissez faire", no aplicant les seves competències, no controlant tot el necessari.

Els titulars del centres no han canviat la seva tàctica empresarial, més bé s'els ha afavorit el terreny; mai no havíem viscut una època on l'empresariat de l'ensenyament hagi estat tan callat.

(PIS. 47, octubre 1988)

Escola i llengua

Sovint s'ha discutit, entre els sociolingüistes, que és més necessari, si l'escola o els mitjans de comunicació audiovisuals, per a la normalització de l'ús social d'una llengua.

Encara que reconec que aquests mitjans de comunicació són indispensables en el món d'avui -com pot ser normal una llengua que no té presència diària a la ràdio i a la televisió?- si no quedàs més remei que renunciar a una de les dues coses, em quedaria amb l'escola. Perquè si bé és ver que el fet de disposar de ràdio i TV amb programes interessants assegura la comprensió generalitzada de la llengua, difícilment n'impulsarà l'ús actiu. Per més hores que un ciutadà passi

davant el televisor, no deixarà de ser analfabet mentre no rebí una ensenyança escolar de l'idioma. I una societat d'analfabets és incapaç d'assegurar la pervivència d'una llengua, a finals del segle XX. Sobretot si està alfabetitzada en una altra llengua, que substitueix forçosament la pròpia en la relació escrita i en la formació cultural dels individus, i penetra cada vegada més en la relació informal entre ells.

En canvi, l'escola dóna als individus, alfabetitzant-los, la possibilitat de comunicació amb tots els parlants i tots els coneixedors de la llengua, tant els que es troben al seu entorn, com els que n'estan molt allunyats, i tant els contemporanis com els que l'han cultivada en el passat; els dóna també l'instrument idoni per exercitar la capacitat creadora i, si la llengua és emprada com a vehicle normal de la seva formació escolar i acadèmica, queda consolidada com a pilar bàsic de la seva cultura i del seu sistema de pensament.

(Aina Moll. PIS. 48, gener 1989)

Nous elements educatius

Existeix una cultura que probablement sense obeir a programes educatius concrets, deslligada dels plans d'estudis, compona un vertader mosaic d'estímuls individuals i socials per assumir-la. Es tracta de la cultura que els mitjans de comunicació ens ofereixen com una "cosa paral·lela" sense necessitat de centres escolars ja que envaeix qualsevol àmbit i durant un horari intensiu. Això suposa un apropament de races i nacionalitats que fan de l'home un "ciutadà del món" amb tots els perills que aquesta bella realitat entranya: massificació de conductes, passivitat, insensibilitat enfront de les possibles manipulacions, etc.

El Projecte Ràdio 7 va néixer com a proposta a tots aquests raonaments: Hem de convertir els llenguatges dels "mass media" en vertaders instruments d'expressió i aprenentatge. No és suficient treballar la comprensió, fins i tot l'actitud crítica. Els nostres projectes educatius han de proposar objectius concrets que ens comprometin a fer ús d'aquests llenguatges.

(Equip Projecte Ràdio 7, PIS. 49, maig 1989)

Una reflexió de cua d'ull

Sense cap dubte, la necessitat de l'ensenyament en català avui és un repte ineludible que hem d'investir, desenvolupar i culminar, de manera coherent, una pedagogia basada en la recerca, una pedagogia interactiva que faci, veritablement, de l'entorn la base primera i l'eix fonamental de la seva actuació. La llengua del territori com a vehicle d'un ensenyament arrelat al medi i amb la intenció d'esdevenir un instrument de servei a la societat on l'escola és inserida, només és qüestionada ja des de perspectives ben conegudes, nostàlgiques d'un passat no gens afalagador o amb una intencionalitat mistificadora d'un present que voldrien dissolt en la mediocritat i la manca de concreció. Els aires de renovació, els intents d'aconseguir un ensenyament significatiu, la voluntat d'educar les dones i els homes en la solidaritat respecte al seu territori com a mitjà per a l'assoliment d'una solidaritat d'àmbit més general, mundial, si tant es vol, sintonitzen més aviat amb l'assumpció d'una realitat palesa: el medi, entès com a conjunt d'una pluralitat de factors (geogràfics, històrics, socials, culturals...), de nombroses interaccions, de relacions diverses, un conjunt dinàmic d'esdeveniments i elements que contextualitzen l'individu. Un d'aquests elements caracteritzadors, bàsic i essencial, és la llengua. Escola i medi. Escola i llengua territorial, són conceptes indeslligables.

(Miquel Sbert. PIS. 53, febrer-març 1990)

El perill de la contaminació radioactiva a les escoles

A hores d'ara molta gent sap que els parallamps radioactius suposen un risc constant de contaminació radioactiva del medi ambient i de les persones. La societat actual ha desenvolupat una sèrie de perills sota els quals se'ns ha acostumat a viure, generalment per mor de la ignorància i la incapacitat de la població per prendre les decisions que l'han d'afectar d'una manera directa i de vegades, com és el cas que ens ocupa, irreversible. La producció de substàncies de la desintegració de l'àtom condicionarà no sols el present sinó el futur de la vida a la terra per centenars i milers d'anys.

La legislació que obliga a retirar els parallamps s'ha fet partint del coneixement objectiu de la seva perillositat. Després, i a partir del conflicte que ha generat la no existència de llocs d'emmagatzemament, ENRESA, mitjançant diversos portaveus ha donat cos a la idea que els parallamps no són perillosos, ho serien si es manipulen indegudament, per exemple per ingestió. Davant la insistència nostra sobre que l'americi 241 pot contaminar (desprendre's del parallamps i entrar en contacte amb animals i/o persones) de les teulades estant, representants de l'Administració ens tractaren d'exagerats ja que "perquè els fes mal, els nins s'haurien de poder enfilear a les teulades i posarse a llepar els parallamps".

(Coordinadora per al desmantellament dels parallamps radioactius de Mallorca.

PIS. 54, maig-juny 1990)

Francesc de Borja Moll: un perfil en el temps

A Francesc de Borja Moll cal recordar-lo en la vella casa del carrer de Sant Sebastià. El voltava un silenci gairebé conventual, només trencat adesiara per les corredisses i les cridories, més aviat discretes, dels petits Moll, que eren molts i molt seguits. Per la finestra de la cambra de treball entrava, cap a migdia, un sol que era un bé de Déu i, quan s'esqueia, el toc solemniat de les campanes de la seu.

Francesc de B. Moll, fins i tot en assolir la seva ancianitat gloriosa, va conservar en el rostre aquell somriure que jo diria que li venia del néixer. No se li va esborrar mai; ni tan sols en els moments problemàtics de la seva biografia, que varen ser abundosos. Amb aquell somriure desafiava aleshores, en la circumstància que m'abelleix de recordar-lo, tots els contratemps d'aquells anys d'atonía, de repressions i de desbarats que havien estat conseqüència de la guerra civil. Somrient rebia l'ofici del "Ministerio de Información y Turismo" comunicant la prohibició de publicar aquest o aquell llibre; somrient rebia la comunicació notificant-li que se li obria expedient per això o per allò altre, i encara somreia quan tacava a la porta el cobrador del banc i li presentava un feix de lletres. (Josep M. Llompart. PIS.58, abril 1991)

La reforma de l'ensenyament i la formació permanent del professorat

Creim que és necessari i oportú demanar-se fins on vol l'Administració que arribi realment la reforma: perquè atesos els compromisos bàsics derivats de la nostra incorporació a la CEE i les exigències de competitivitat que això comporta, poden quedar aparcaades moltes bones intencions; perquè és lícit demanar-se si existirà una voluntat política sostinguda per mantenir el nivell d'inversió necessària; perquè provocar la innovació a les aules significa provocar, a la recíproca, un major nivell d'exigència per part dels ensenyants cap a l'Administració. Perquè, en definitiva, compartim la idea que la Reforma educativa constitueix un succedani de la reforma social i, en conseqüència, no cal esperar massa més que allò que implica el compliment d'aquest "objectiu ocult". (Albert Catalan. PIS. 59, maig 1991)

La llengua, eina bàsica

La llengua no pot constituir, evidentment, una assignatura més dins el currículum dels estudiants. La llengua és l'element bàsic per a la realització de l'activitat humana, per a l'existència mateixa de la societat i, per descomptat, per a la realització de l'activitat educativa. Resulta, doncs, la més imprescindible de les matèries d'estudi que entren dins els programes que se suposa que han d'assimilar els estudiants.

D'altra banda, la llengua constitueix un element omnipresent en l'aprenentatge i en l'ensenyament de qualsevol disciplina dels programes educatius. En aquest sentit, resulta interessant de recordar l'asseveració de Michel Stubbs segons la qual tota classe és, abans que res, una classe de llengua. D'alguna manera, doncs, es vulgui o no, tots els al·lots i al·lotes que estudien reben més de trenta classes de llengua cada setmana, mentre que de la resta d'assignatures, en cap cas no en solen superar les cinc classes.

(Bernat Joan i Mari, PIS. 59, maig 1991)

Perspectives de futur per a l'Educació Ambiental

Sembla com si el pas dels anys, tant a nivell personal com col·lectiu, ens

obligués a aturar-nos, de tant en tant, i a reflexionar sobre el que portem caminant. Deu ser tant una necessitat biològica de prendre alè com de replantejar-se el sentit del que estem fent.

Sempre s'ha dit que la vida a escala humana dóna escasses perspectives a nivell de funcionament social. L'Educació Ambiental que té a casa nostra els mateixos anys que la situarien al capdavant d'una adolescència de les que s'estilen ara, ens manifesta pocs símptomes d'avenç significatiu; però això, com l'asseveració anterior, podria ser molt discutit...

(Marina Mir. PIS. 61 febrer-març 1992)

Formació permanent del professorat d'Educació Infantil

La implantació de la Reforma del sistema Educatiu i la generalització de l'etapa d'Educació Infantil fa que el professorat es preocupi de la seva formació com a part d'un col·lectiu que té necessitat d'una reflexió diària. Les assessores de l'Educació Infantil, conscients d'aquesta preocupació, sempre des d'un caire positiu, intentem proporcionar uns elements prou motivadors i pràctics, per ajudar els professionals que es plantegen seriosament la seva feina educativa, ja que ens definim partidàries d'una escola infantil amb uns criteris propis i uns recursos adequats a les característiques dels nins i nines d'aquesta etapa.

És evident el paper decisiu que juga el professorat perquè aquesta tasca de formació sigui reeixida, cosa sense la qual no seria possible tirar endavant la Reforma, una reforma que fa demanda constatat d'acció col·lectiva.

(Catalina Bover i Maria Oliver. PIS.62 abril-maig 1992)

Perquè volem ser un país normal

Les comunitats lingüísticament normals viuen en la llengua pròpia del territori, i com que no és possible viure-hi si la formació dels seus individus es fa en una llengua manllevada, la llengua pròpia és també la llengua de l'escola. Això vol dir que n'és la llengua ambiental -la de la retolació, els taulers d'anuncis, la relació informal entre els professors i els alum-

nes, el tracte i la correspondència amb els pares, etc.- i també la llengua vehicular, és a dir, la que s'empra a les classes, la que aporta als alumnes els coneixements (i amb ells la terminologia) de les diferents assignatures i els serveix de base i referència per a l'aprenentatge d'altres llengües. Només així l'escola pot formar ciutadans arrelats al país, identificats amb la seva llengua i la seva cultura, capaços de realitzar-s'hi plenament i d'obrir-se a les cultures de l'ample món del seu propi àmbit, sense complex d'inferioritat.

(Aina Moll. PIS. 63 juny-juliol 1992)

Josep M Llopart, un senyor nacionalista

Ho diu Llopart:

Trencau una sola baula de la cadena i se us haurà esgarriat la vostra identitat pròpia.

El que he après d'ell (J.M.Llopart) és el seu sentiment i el seu comportament sòlid, incorruptible (i no exposat als oportunismes i als propis interessos mesquins), d'impulsar la reconstrucció lingüística i cultural dels Països Catalans com a únic mitjà per al necessari recobriment de la nostra nació catalana.

I això és el que voldria que aprenguessin els mestres en lloc d'exercir un regionalisme estèril i col·laboracionista o en lloc de comportar-se com a autèntics genocides de la nostra nació catalana fent l'ensenyament en espanyol.

(Antoni Artigues. PIS. 65 novembre/desembre 1992)

Cap a una decidida actuació de desenvolupament científic-cultural al nostre país

La Ciència, com tota activitat humana, no és sinó la recerca de les respostes als problemes que la Natura planteja a l'home a l'hora de satisfer les seves necessitats; per això, la finalitat última de la Ciència no pot ésser més que evidentment pràctica.

Aquest plantejament aplicable a l'individu, pot molt bé extrapolar-se a una Comunitat, a un País. Més encara, si tenim en compte un concepte biològic, com és el fort component social de l'espècie humana, no pot enten-

dre's la civilització sense considerar aspectes científics i tecnològics que la configuren i la modelen. El coneixement i el mètode científic, bases de la nostra cultura, influeixen de manera decisiva sobre l'orientació intel·lectual, política, material i, àdhuc moral, de l'evolució humana.

El futur d'un País com a Comunitat amb personalitat pròpia i continuïtat, només pot aconseguir-se si es vetlla pel seu nivell cultural i, per tant, per la qualitat del seu sistema educatiu i pel nivell i extensió del seu desenvolupament científic i tecnològic.

(Josep A. Tur. PIS. 67, maig/juny 1993)

L'STEI i la normalització lingüística: essència i persistència

A nivell de propostes de transformació normalitzadora del sistema educatiu, mai no des de l'observació asèptica sinó des de l'engrescament compromès, podem trobar una munió de manifestacions derivades del propòsit de l'STEI de contribuir a la consolidació d'un ensenyament arrelat i al servei d'una terra i una societat concretes. Des de les pàgines de les publicacions impulsades pel sindicat, la problemàtica de la normalització de la llengua, la seva didàctica, la informació bibliogràfica, el suport i difusió de conclusions, anàlisis i aspiracions de col·lectius com les Escoles mallorquines, les Escoles d'Estiu i d'altres moviments d'innovació pedagògica han estat, continuadament i sistemàticament, presents a la realitat quotidiana del sindicat.

(Miquel Sbert. Pis 68, setembre/octubre 1999)

Una professió hipertrofiada

S'ha parlat molt sovint de la pressió a la qual es veuen sotmesos els professionals de la docència. Alguns especialistes sostenen que aquesta pressió és una causa primordial en l'explicació del que hom denomina "malestar docent", és a dir, el conjunt de característiques laborals i professionals que fan del seu desenvolupament una tasca certament estressant per a una gran part dels que la duen a terme.

Aquesta idea de la docència com a professió en part, "maleïda", s'ha

estès perillosament entre els propis professors més que en la resta de la societat. Una gran part dels docents pensen que la seva tasca ha perdut prestigi social, és molt complexa de dur a terme, està absent de tot tipus de promoció laboral i està molt mal remunerada.

(Eduard Rigo. PIS. 69, novembre/desembre 1993)

L'Educació contínua

Desvetllar la consciència, la racionalitat, el coneixement de les persones és una tasca que beneficia als pobles, que contribueixen al seu progrés.

Un dels mites d'aquest segle ha estat pensar que a la cultura només es pot accedir a través de la lletra escrita. La cultura és molt més àmplia que això i és patrimoni de tots, lletrats i il·letrats. Per tant estem implicats en la tasca d'acompanyar altres persones a descobrir de les claus d'interpretació i de treball a l'entorn.

Però els instruments culturals no estan a disposició de tothom de la mateixa manera i això marca una desigualtat afegida a altres ja existents. Aconseguir que aquests instruments siguin patrimoni de tots representa un constant esforç d'actualització, de recerca, de progrés en el que estem implicats tots els estaments, des de la família fins als poders públics, des dels grups de veïnatge o d'amistats fins als mitjans de comunicació.

(Angel Marzo. PIS 70 febrer/març 1994)

Escrit per J.F.

Vindrà l'hora de veure dins els versos i algú dirà de mi:

heus ací un home que moria allargat en clars abismes. Mira com regracie a Déu aquella ocasió de càntic i memòria, hui que ton rostre ocupa els fons del llibre. Home trobat, cor d'estranyes matèries. Ara us pregam per Catalunya, oh Déu! Era aquest carrer. I aquesta la porta viva. I algú dirà també: heus ací, sota l'afer minució de les paraules, un deliri que cou, un risc de gleva. A l'hora del record seràs, València, una ardent mida d'obres i raó. Capaç per fi de viure sense dades de res, sense altres garanties.
(Joan F. Mira. PIS. 71, abril/maig 1994)

Èxit literari: l'artesà (Joan Fuster)

L'èxit es torna, de vegades, el pitjor enemic de l'obra d'un escriptor i, amb més motiu, de la seua ànima. Gràcies al cel Fuster no va conèixer cap èxit ressonant i en certes èpoques, tingué problemes per a "passar casa". La condició dispersa i fragmentària de l'obra fusteriana és inseparable del conreu dels gèneres curts: l'article, l'assaig breu, la nota, l'aforisme... i d'un sistema d'elaboració: el treball artesà, fet al dia, pacient. Era impossible empetir-se més: viure en un poble, escriure en una llengua oprimida i fer paperets problemàtics de reunir i d'enquadrar. Per necessitat? Òbviament. però pocs n'han fet tan gran virtut de tan assenyada necessitat, també "placer consentido". Y "con-sentido", com comentaré més endavant.

Ara que podem comprovar que les multinacionals no creen llocs de treball, sinó que destrueixen els que hi havia en el conjunt d'unitats més reduïdes, saquegen un país i l'abandonen quan baixa la corba de guanys, l'elecció de Fuster sembla més assenyada que mai: desconfia del best seller, de les maniobres promocionals i especulatives: només hi ha el treball de cada dia.

(Emili Piera. PIS. 72, juny/juliol 1994)

A l'entorn del projecte lingüístic de centre

Delimitar el camps, els usos lingüístics, optar per una o altra llengua com a vehicular de l'ensenyament, etc. etc. impliquen, ineludiblement, per part dels centre, la definició, en termes funcionals, de quina és la primera llengua del centre, quina la segona i quina la tercera -i d'altres possibles-. Els objectius a assolir, dins el marc ampli de la competència lingüística i de la aculturació, seran diferents -complementaris en algun cas- i, conseqüentment, d'això se'n derivaran unes conseqüències organitzatives específiques.

Els centres, en formular la seva opció lingüística en el marc de la LNL, assumeixen un compromís que suposa, per una part, modificacions actitudinals i conceptuals, i, per altra, l'adopció de mesures de planificació -dis-

seny, optimització de recursos humans i materials, temporització, avaluació, mesures correctores, etc.

(Miquel Sbert. PIS. 76, abril/maig 1995)

Solidaritat

La Reforma educativa en marxa és rica en propòsits relatius a una educació solidària i tolerant, a la comprensió d'altres cultures, al respecte als drets humans i a valors semblants.

L'Educació ha de proporcionar als infants una formació integral, que afavoreixi tots els aspectes del seu desenvolupament. Formació que no serà completa si no inclou la conformació d'un conjunt de valors.

L'educació moral i cívica, l'educació per a la pau, l'educació per a la igualtat d'oportunitats entre els sexes, l'educació ambiental, l'educació sexual, l'educació per a la salut, l'educació del consumidor i l'educació vial són els anomenats temes transversals.

(Edit.PIS. 77, juny/juliol 1995)

Els projectes de treball: un espai per a la construcció del coneixement

Aprendre és un procés individual de construcció del coneixement que, a l'escola, es fa en grup i es desenvolupa en uns espais determinats. Aprenem establint relacions entre els coneixements, els que tenim i els nous que volem aprendre, entre les persones, els companys i els mestres, entre els materials, de dins i fora de l'escola... i totes aquestes relacions es produeixen en uns espais físics determinats, de l'aula, del centre, de l'entorn... Si les relacions són múltiples i variades el seu establiment sols és possible en espais diversos i canviants. Aquests espais els defineixen les relacions que anam construint, i aquestes defineixen els espais. Els espais condicionen les relacions que en ells podem establir.

(Dora Muñoz, PIS. 80, febrer/març 1996)

Un segle de rondalles mallorquines

El centenari de l'aparició del primer volum de l'Aplec de rondalles mallorquines d'en Jordi des Recó és una

excel·lent ocasió per parlar de rondalles. També és un bon pretext per retre homenatge a Antoni M Alcover, figura d'enorme relleu dins el panorama de la vida cultural de les nostres illes. És el reconeixement de la tasca duta a terme en favor de la nostra llengua i que ens ha permès de poder servir aquest tresor de la nostra literatura popular: les rondalles. És gràcies a ell que ens ha arribat aquest conjunt de contarelles, llargues o curtes, de gran argument o simples anècdotes, però sempre vibrants, redactades en un llenguatge manejat amb gran habilitat, d'enorme riquesa i expressivitat. Són molt els mallorquins que durant les darreres generacions han entrat en contacte amb la pròpia llengua escrita a través de les rondalles de Mn. Alcover. Fins i tot són molts els que han après a llegir en català a través d'algun volum de rondalles que es tenia a l'abast.

(PIS. 83, octubre/novembre 1996)

Transferir l'Administració educativa

Si tot surt com està previst, ens seran donades les competències educatives tot just quan aquest segon mil·lenni cremi el verd esgrogueït dels seus dos últims anys. La coincidència és tan suggeridora que m'és impossible deslligar la seva esperada vinguda del moment mític i màgic que envolta la seva arribada. Tanmateix, les generacions futures recordaran el fet -així ho esper- no per haver succeït en un punt de la història marcat per la simbologia fascinant d'un traspàs de segle i de mil·lenni, sinó per haver esdevingut el punt d'inflexió ascendent cap a la gestió òptima i nostrada del sistema educatiu.

(Domingo Mateu, PIS. 86, maig/juny 1997)

El neoliberalisme

El neoliberalisme és un instrument més de la política hegemònica de les grans potències del primer món i està al servei de la irracionalitat mercantil. En el terreny de l'ensenyament propugna la privatització dels serveis educatius partint de l'afirmació que hi ha una crisi d'eficiència, d'eficàcia i de productivitat en el sistema educatiu. Per això proposam optimitzar els serveis educatius que s'han expandit

arreu del món durant la segona meitat del segle. Segons ells, aquesta expansió s'ha produït de forma desordenada i anàrquica, la qual cosa ha provocat manca de qualitat i de consolidació d'unes pràctiques pedagògiques i d'una administració educativa improductives. Ells només es plantegen l'ensenyament des de l'òptica gerencial i no des del punt de vista de la democratització, la qual s'haurà de subordinar a una reforma administrativa que primi l'eficàcia i la productivitat per sobre de qualsevol altra consideració. Hom entén la qualitat educativa des del més pur estil mercantil

(Pere Polo, PIS. 87, setembre/octubre 1997)

La Geografia i la Història de les Illes Balears a l'Ensenyament Secundari

l és que els continguts de tema local solen estar absents del programa d'ensenyament secundari. I si això és així per als temes locals i insulars, imaginau-vos pel que fa a les qüestions que afecten l'arxipèlag balear. Els nostres alumnes coneixen alguna cosa de Mallorca, però les Pitiüses estan tan allunyades de la seva mentalitat com Groenlàndia. M'imagin que passa el mateix en sentit invers. No ens hem d'estranyar, doncs, que la propaganda institucional del Govern Balear parli de "projecte de país"; un país encara per vertebrar. Què podem fer els professors de Ciències Socials per pal·liar aquesta situació?

(Miquel A. Casenoves, PIS. 89, març/abril 1998)

L'Educació Física: més que esport

L'estatus de l'Educació Física entre les ciències de l'educació és inqüestionable i ve legitimat, no solament científicament, sinó també acadèmicament, per la seva inclusió, a la majoria de països dins del currículum per a la formació de professionals de l'educació, així com la seva presència en la investigació contemporània.

La unanimitat sobre la inclusió de l'Educació Física entre les ciències de l'educació no evita que hi hagi grans debats sobre el paper que ha de jugar en el conjunt de les disciplines pedagògiques i el seu grau d'autonomia o la seva dependència respecte d'a-

questes, així com de la funció que ha de tenir en els plans de formació.

(P. Palou i X. Ponseti. PIS. 90, maig/juny 1998)

L'Educació Musical

El fonamental és que les persones puguin manifestar-se en i amb la música. Certament per aconseguir-ho resulta imprescindible conèixer els signes i símbols amb què es transmet el llenguatge musical, però ajudar a adquirir l'habilitat necessària per reproduir la música escrita per altres no és, com a educadors, el nostre objectiu, sinó tan sols una de les passes que hem de fer en el camí per assolir-lo.

Per això, m'agrada pensar que, en un futur proper, a les persones i les institucions que ens dediquem a educar a través de la música (no a ensenyar música) ens diran mestres de músics, professors de músics, escoles de músics i conservatoris de músics.

(F. Crespi. PIS. 93, febrer/març 1999)

Programes i mesures d'atenció a la diversitat dins un centre de secundària

És important reconèixer que tots els alumnes tenen unes necessitats educatives diferenciades. Tots són especials i diferents. Aquesta valoració és fonamental fer-la perquè si no caiem en el simplisme de dir que l'alumne/a és el problema que necessita un remei i ens oblidam de la globalitat, que és el currículum el que necessita adaptar-se a les necessitats individuals.

S'ha de treballar perquè la diversitat humana sigui assumida i valorada com element enriquidor de la tasca educativa. Un ensenyament de qualitat ha de tenir en compte les necessitats individuals.

(Joana Caules, PIS. 94, abril/maig 1999)

Després de les eleccions

La història, la que fem tots i totes, ha volgut que un executiu progressista, nacionalista i ecologista governi les nostres illes en aquesta legislatura tan simbòlica, la del segle XXI.

Els moviments polítics que han sacsejat les Balears i Pitiüses durant les

darreres calors del mil·lenni, producte dels resultats de les eleccions del 13 de juny, van concloure el passat devut de juliol, qui ho havia de dir seixanta anys i escaig endarrere, amb la signatura de l'anomenat Pacte de Progrés. Es posava fi a setze anys de govern conservador, anys en què no han faltat ni la corrupció ni els escàndols, ni l'abús de poder. El pacte ha fet realitat la voluntat dels ciutadans i ciutadanes cansats de la manera de governar del PP, i ha generat enormes expectatives de canvi, també reptes pels qui ens han de governar. Un canvi, d'altra banda necessari per a la regeneració de la vida política.

(Edit. PIS. 96, setembre/octubre 1999)

L'efecte "burnout" entre el professorat

Denominam "burnout" la dificultat per adaptar-se a una situació laboral, caracteritzada per una interacció negativa entre el professional, el lloc de treball i la resta de companys i alumnes. Aquesta dificultat adaptativa és fonamentalment de tipus emocional i es caracteritza per una sensació d'estrès permanent i esgotament psicolò-

gic, amb la sensació d'incapacitat absoluta per adequar-se a les exigències.

La síndrome "burnout" no apareix de forma brusca, sinó en la fase final d'un procés continu d'inadequació al lloc de treball. El professor tendeix a augmentar el seu esforç per compensar el deteriorament laboral i personal, no obstant això, la situació d'estrès es va incrementant i afloren així signes evidents com irritació, tensió, por a l'aula, etc.

(PIS. 97, nov/des. 1999)

Ser mestre a una escola petita

La formació inicial dels mestres d'escola petita forma part dels deures pendants. És greu que algú passi tres anys a les aules de la universitat sense sentir a parlar d'escoles rurals o d'escoles petites, perquè això significa que, al tombant d'un nou segle, els plans d'estudi de les diplomatures de mestre continuen reproduint allò que durant segles ha fet el sistema educatiu: ignorar i marginar l'escola rural.

La conseqüència és que el primer maldecap de la mestra quan va a tre-

ballar a l'escola petita és la seva formació seva formació incompleta. La formació permanent és un repte que el present i el futur ens plantegen. Cal doncs que ens aventurem a donar-hi resposta.

(Joan Soler, PIS. 98 gener/febrer 2000)

Eleccions a Guatemala

Por és la paraula que resumeix els resultats. Si els analistes, les agències internacionals, els ambaixadors, els polítics i els periodistes que han certificat una jornada electoral democràtica oblidem aquest sentiment que regna entre la població guatemalenca, s'equivoquen en les seves conclusions. Dóna la sensació com si en un país no desenvolupat es pogués acceptar qualsevol cosa sempre que se'n pugui treure profit econòmic amb les desigualtats en la relació real d'intercanvi del comerç internacional que els països desenvolupats hem imposat en aquest terreny de joc que anomenem globalització.

(Pedro Polo i Juan Rodríguez, PIS. 99, març/ abril 2000) □

Musical VIA ROMA

- Instruments d'Orff i Escolars
- Pissarres
- Instruments de Corda
- Instruments de Vent
- Lloguer i venda de Pianos
- Pianos electrònics i Orgues
- Informàtica Musical
- Llibreria Musical i Partitures
- Accessoris Musicals

Més de 30 anys al servei de la Música

**DISPOSAM D'UN
AMPLI CATÀLEG
SOL·LICITAU-NOS-EL
AL TEL. 971 72 28 26**

La Rambla 7
07003 Palma de Mallorca
Tel. 971 72 28 26
Fax 971 71 18 08

De l'1 al 99

Núm. 1, setembre 77

Ja som legals. Presentació. El nostre Sindicat. Sindicat de mestres estatal i mestres de privada. Sobre les subvencions. L'Escola: un magatzem de nins o un centre d'educació. Menys de 40 al·lots per classe; més aules per als nostres al·lots. MUFACE. Autòpsia de l'acomiadament. Entrevista amb la Delegada...

Núm. 3, octubre 77

Gabriel Alomar, escriptor i poeta, filòsof del futurisme, polític de la República i nacionalista. Es publiquen una sèrie d'articles de diversos autors. Es fa ressenya de la seva vida i extensa obra. També es convoca a una marxa per l'Autonomia dins la diada d'Homenatge a Gabriel Alomar.

Núm. 5, novembre 77

Hacia una ponencia de Didáctica de la Lengua y Cultura de las Islas Baleares en el Servicio de Inspección Técnica de Educación. Deià: recerca lingüística i escola unitària. "Amb el degut respecte als nins i a les llengües". Adquisició del llenguatge i disglòsia. Documento sobre la ensenyança.

Núm. 2, setembre 77

Interins, adjudicació de places. El MEC vol negociar: informació de l'Assemblea Estatal de representacions Provincials del professorat d'EGB. Assessoria laboral. Pàgina d'estatal: reivindicacions. Pàgina de privada: Pre-escolar i Personal No Docent.

Núm. 4, octubre 77

Negociacions amb el MEC. Informe de l'Assemblea Estatal Intersectorial: cap al Sindicat de Treballadors de l'Ensenyança. Pàgina d'estatal: comencem per millorar nosaltres; Una ocasió perduda? Pàgina de privada: Crisis en l'ensenyança privada; Sobre els llicenciats. MUFACE.

Núm. 6, novembre 77

Editorial: per a la unificació del Sindicat de mestres Estats i del Sindicat d'Ensenyança Privada: Salaris devaluats. Les retribucions d'EGB estatal. Tots els centres privats de les Illes tenen subvenció estatal. Informació Intersectorial sindical celebrada a Madrid. MUFACE.

Núm. 7, desembre 77

Introducció. Investigació i coneixement del medi. Expressió del medi. Conclusions.

Núm. 8, desembre 77

Les eleccions sindicals i les seves conseqüències. Nova etapa del butlletí. Assemblea extraordinària dels vocals de MUFACE. Eleccions sindicals en Privada i Estatal. Existeix realment llibertat d'ensenyança? En full apart hi ha els estatuts del nou STEI i l'Avantprojecte del Document Programàtic.

Núm. 9, febrer 77

El nostre sindicat, primer pas cap a la unitat. Pàgina d'estatal: La vaga d'interins. Pàgina de privada: Funció dels delegats. Resultats provisionals de les eleccions de privada. Assumptes Bergas (ANPE). Consultori jurídic: Quan hi ha causa justa per acomiadar un treballador?

Núm. 10, març 78

Sobre la vaga desconvocada, comentari d'urgència. Pàgina de privada: Acords firmats el 14-3-78; Taula reivindicativa. Pàgina d'estatal: La delegació del MEC: "quejas i otros cantares". Reunió del Ple Confederal de l'UCSTE. Subvencions a centres no estatals.

Núm. 11, abril 78

Educació Especial. Nin deficient o societat deficient. L'escola i el nin deficient mental. Situació de la paràlisi cerebral a les Illes. És que sempre et diuen "subnormal". Centres d'Educació Especial. L'assistència psiquiàtrica com a productora de subnormalitat.

Núm. 12, abril 78

Editorial: La vaga d'EGB estatal, un èxit. 1r de maig. Què és un Sindicat? Taula salarial de privada. Consells de Direcció en privada. Unitàries. 1a assemblea No Docents. D'un No Docent per als Docents. Sindicat, Negociació, Vaga. Paradoxes del Magisteri. L'Educació en la Constitució.

Núm. 13, maig 78

Llibertat d'ensenyança. L'educació a consens. Cròniques de Madrid. Valoració vaga estatal. Proposta de quotes. Constitució i educació. Art. 26 Universitat. El sector de la Universitat s'incorpora a l'STEI. Cap als 30 per aula. Els diners de la vaga. Llengua i cultura balear a les E. Privades.

Núm. 14, setembre 78

El MEC ha cedit: els mestres es queden a les Illes. Projecte de Conveni Colectiu a privada. UCSTE, cap al Congrés. 1r Congrés universitari de les Balears. Caòtic començament de curs. Nova configuració de l'executiva de l'STEI. Dedicació exclusiva.

Núm. 15, octubre 78

Primer Congrés de l'STEI. "Pissarra" nova etapa. No al xec escolar. UCSTE: es va reunir el ple confederal. Convocat el Congrés. La Diada: una concentració i fora manifestació. Avantprojecte de Reglament Intern de l'STEI. Els Estatuts de l'STEI.

Núm. 16, nov-des 78

Primer Congrés de l'STEI, Èxit total! Privada: Cap al Conveni Estatal amb additaments provincials. Entrevista a Pere Rios, Secretari General de l'STEI. Assemblees de privada (22 i 29-XI). Les classes particulars, un frau. Estat de comptes.

Núm. 17, gener 79

Ensenyança privada, 8 i 9 de febrer, vaga a pesar del Laudo. Motius de la vaga. Centres que s'adereixen a la vaga. Conflicte de privada contra les raons de la patronal. Què són els sindicats grocs? L'Escola moderna i les tècniques Freixenet a França. II Trobada d'escoles unitàries a Caimari.

Núm. 18, febrer 79

L'STEI davant les eleccions legislatives i municipals. Partits polítics, les eleccions i l'ensenyança. Pacte educatiu. Cavero, suspès com a ministre d'Educació. Privada: rompudes les negociacions per l'empresarietat. Pacte educatiu: UCD no volgué firmar-lo.

Núm. 19, març 79

Valoración de la UCSTE y el STEI sobre la huelga convocada por los sindicatos amarillos. Tabla salarial de privada. La Asamblea general de Eivissa · Formentera. El STEI denuncia al Ayuntamiento. Constitución del Consell Plenari. Política educativa de 1978: Incumplimientos e ineficacia.

Núm. 20, abril-maig 79

1 de maig: aquí, som...! Vaga Lock-out. Parlament unitari del 1r de maig. Llibertat d'ensenyança i participació democràtica. Odiau-vos uns als altres. L'ensenyança en lluita. La llibertat de càtedra. Se'n va anar Cavero, va venir Otero. La reforma del BUP i FP.

Núm. 21, juny 79

L'STEI i l'Ajuntament de Palma. Un altre pic, trasllats forçosos a EGB. Sector Guarderies i Parvularis, informà. Paraula, suplement especials de Pissarra. Interessants declaracions del Bisbe de Mallorca. Presentació Escola d'Estiu 79.

Núm. 22, setembre 79

Curs 79-80: Menys mestres i 3.000 nins sense escola. La situació escolar a Mallorca. Les subvencions a Privada. Enquesta sobre el català. Les escoles de Ciutat. Les escoles del poble. Les escoles unitàries. L'ensenyament a Menorca i a Eivissa. Els problemes de les Guarderies.

Núm. 23, octubre 79

Setembre calent: professors, pares i alumnes, en lluita per a la qualitat de l'ensenyament. A Privada, es decideix reclamar l'augment del Plus d'insularitat amb totes les forces i sense més demora. Anàlisi del pla econòmic del Govern d'UCD.

Núm. 24, gener 80

Ensenyança: punt crític. Editorial: l'STEI contra la política educativa del Govern. Mobilització Privada dies 21, 28 i 29-XI per l'equiparació salarial i laboral amb la pública i el Plus d'insularitat. R.D. pel que se regula l'ensenyança en català.

Núm. 25, febrer-març 80

A l'Editorial s'analitza l'Estatut de centres segons els interessos d'UCD. Conveni col·lectiu de privada: anàlisi de les negociacions. Així estan les escoles de Mallorca. Integració del nin sord a les escoles. Pot ser la Unitària una escola sense graus?

Núm. 26, maig-juny 80

Editorial: Fi de curs: lleis educatives regressives/empitjorament de l'ensenyament. Els mestres de les Illes Balears volen autonomia en el camp de l'ensenyança. La conquesta de Mallorca a través de les cròniques (I), comentaris de text per a Segona Etapa.

Núm. 27, juliol-agost 80

Per què les escoles d'estiu? Breu història de les escoles d'estiu de Mallorca. M.U.F.A.C.E. Gianni Rodari o l'Aura d'un poeta-escriptor dels infants. La conquesta de Mallorca a través de les cròniques (II), comentaris de text per a Segona Etapa.

Núm. 28, gener 81

Eleccions sindicals i conveni de Privada: segons van les negociacions, "possible" vaga intermitent. Normes elecció de la nova executiva. Els nous programes per a EGB. Enquesta sobre l'incorporació de la llengua catalana a l'ensenyament a Mallorca. La lluita dels Instituts.

Núm. 29, juny 81

Editorial: 1980/81: un curs atípic. Recurs d'inconstitucionalitat de la LOECE. Dossier sobre Seguretat Social dels funcionaris civils de l'Estat. La vaga de Privada a Mallorca. Problemes actuals de la sociolingüística catalana.

Núm. 30, desembre 81

Falsificació de documents en la delegació del MEC i... i els mestres en atur tranquils!. Curs 81/82, curs conflictiu. Modificació de l'avantprojecte de l'Estatut d'autonomia. Criteris d'actuació en el camp de les E.E. L'Ecologia a l'escola.

Núm. 31, abril 82

Renovació del conveni de Privada i taules salarials. No a la jerarquització en el referèndum. Eleccions MUFACE. Reflexions entorn a la darrera vaga del professorat d'EGB estatal. Entrevista a Margalida Obrador. "La llibertat d'ensenyança" del Sr. Conrado. Excursió al Castell del Rei.

Núm. 32, octubre 82

Extensa enquesta als partits polítics davant les eleccions del 28-O. Campanya contra les joguets bèl·liques. Assignatures afins: sentència de l'Audiència Nacional. Regulació de l'ensenyança de la llengua catalana (modalitat balear).

Núm. 33, desembre 82

Eleccions sindicals a l'ensenyança privada: STEI vota UTEP. Judici per acomiadament d'una mestra acusada de nos ser catòlica. El sexisme en l'ensenyament, un error silenciàt. L'especificitat de l'ensenyament: el català a no-catalanoparlants.

Núm. 34, març 83

Sr. Andreu Crespi, nou director provincial del MEC i resum d'una entrevista. Plataforma del conveni d'Ensenyança Privada. Ajornament dels programes renovats del Cicle Superior d'EGB. Entrevista amb el director general d'ensenyances mitjanes. Es crea el CENC de l'Obra Cultural Balear.

Núm. 35 A, juny 83

Firma del III Conveni de l'Ensenyança Privada i taules salarials. Taules de retencions per a 1983. Escola d'estiu 83. Llei de Financiació. EGB. Estatal: llicències per malaltia; els pressuposts d'Educació creixeran més d'un 25%. L'STEI al MEC.

Núm. 35 B, desembre 83

Número monogràfic sobre la LODE patrocinat per l'STEI i el Col·legi de Llicenciats. A més, Ensenyança pública-Ensenyança privada. La llibertat de càtedra. ¿Llibertat d'ensenyança o les llibertats dins l'ensenyament?

Núm. 36, desembre 85

Rèquiem per una llengua. V Conveni d'ensenyança privada: ¿A quién interessa este convenio?, per Pedro Polo. La insuficiència dels pressuposts i les retribucions per al 86. III Congrés UCSTE. Els mestres dels nostres mestres, memorial d'un vell Mestre d'Escola. Des des meu racó.

Núm. 37, febrer 86

Cap al CEP. Entrevista al dtor. del CEP de Palma, Sebastià Crespi Rotger. OTAN, 1.000 mestres per a la pau. Consideracions entorn als menjadors escolars. Hi ha que normalitzar l'educació física. Introducció al CEP.

Núm. 38, maig 86

Consells Escolars de centres. Han arribat les eleccions. Valoració del preacord del 9 de maig sobre l'estatut del professorat. Estudi econòmic dels concerts de privada. Jornada seguida o partida. Reforma de l'ensenyament mitjà. Tota escola de nova creació, una escola mallorquina més.

Núm. 39, agost 86

La normalització lingüística a debat, monogràfic sobre la Llei de Normalització Lingüística (BOCAIB núm. 15 de 20-V-86) Publicació íntegra de dita Llei. Anàlisi dels partits polítics, sindicats i altres entitats.

Núm. 40, desembre 86

Editorial: A voltres amb la normalització. Un CEP de tots: presentació de programa. STEI, normalització lingüística a debat. Marc jurídic de la nostra normalització lingüística. Primera Jornada sobre ensenyament en llengua catalana a BUP, FP i COU.

Núm. 41, març 87

Informe FP. La menyspreada FP. Aplicació nou sistema retributiu. Anàlisi del projecte de Llei d'Eleccions Sindicals a la Funció Pública. Moviment estudiantil. Sindicalisme versus arbitratge. Eleccions sindical 86. Comunicat del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats. I Trobada d'Ensenyants hispano-portuguesos.

Núm. 42, maig 87

Editorial: L'Educació als nostres paratges, els darrers 4 anys. Els partits polítics i l'educació davant les properes eleccions. La UIB: Preàmbul d'Estatuts. Entrevista al Sr. Nadal Batle. La necessària integració de la formació de mestres a la Universitat. Els problemes dels PNNs de la Universitat.

Núm. 43, agost 87

Deu anys amb els treballadors de l'ensenyança (1977-1987). Editorial. 14 Pissarres al temps de l'UCD. Pissarra, 10 anys 10 pensaments. La difícil i merescuda unitat. El paper de l'escola en la normalització lingüística.

Núm. 44, novembre 87

Editorial: Després de 10 anys, eleccions. Responsabilitat civil i escola oberta. Eleccions sindicals. Què defensa STEI-UCSTE aquí i ara? UCSTE exigeix l'homologació. El plus d'insularitat del professorat de Balears.

Núm. 45, març 88

Reforma a debat (I). La necessitat de competències educatives. Notes de la llengua en la Reforma de l'Ensenyament. Formació de professorat i reforma del sistema educatiu. De la reforma i transformació de l'educació d'adults. Els punts capitals del projecte de reforma. Eleccions sindicals...

Núm. 46, maig-juny 88

Reforma a debat (i II). L'ensenyament tècnic-professional al PRSE. L'idioma modern a la R. L'EI a la Reforma. Formació de professorat i R. Recursos humans i tècnics en l'educació. Els estudiants i la Reforma. RSE vist per la CECE.

Núm. 47, set-oct 88

L'ensenyança privada a Balears. E. Pública versus E. Privada, una falsa dicotomia. Història dels convenis. Història i gràfiques de les subvencions. Per què les activitats complementàries? La problemàtica de les activitats complementàries. Centres en crisi...

Núm. 48, gener 89

II Congrés de l'STEI: Una escola al servei del nostre poble. Les competències en Educació. Cap a l'escola nacional de les Illes. Acció sindical. Avançat per a l'ensenyament, IV Congrés d'UCSTE. Escola i llengua. El fracàs de les eleccions a Consell de Centre. Taula s'escriu amb "m"...

Núm. 49, maig 89

Els altres ensenyaments. El gabinet didàctic del Museu de Mallorca. Les E. d'Arts Aplicades i Oficis Artístics. El per què i com de l'E. musical. L'E. plàstica. Implantació d'una llengua estrangera a l'ensenyament. E. física: Educació. Nous elements educatius.

Núm. 50, extraordinari

El llibre blanc per a la Reforma. Editorial: Davant la proposta de reforma del MEC. Els objectius del PR. Cap a la reforma de l'EA. Característiques dels nous centres i plantilles de professorat. La formació inicial i continuada del professorat.

Núm. 51, octubre 89

Centres escolars. Entrevista al Director Provincial. Assignatures en crisi. Enquesta sobre la situació dels centres. Anàlisi sobre la situació del català en els centres públics de les Illes Balears. Alumnes en el Consell Escolar. Els parallamps radioactius.

Núm. 52, desembre 89

Jornada continuada. Una nova organització del sistema educatiu. Legislació. Llistat de centres amb j.c. Accions en defensa de la j.c. Normativa en altres Comunitats Autònomes. Una experiència de j.c. Entrevista a centres amb j.c. Escola i cultura: el territori com a projecte.

Núm. 53, febrer-març 90

Català a l'ensenyament. Pla de Reciclatge, o. 27-nov-89. La llengua, feina de tots. Estadística de centres amb ensenyament en català. Avaluació el primer dia? Resum dels cursos de reciclatge. Els partits polítics davant la llei de normalització lingüística.

Núm. 54, maig-juny 90

La formació permanent. La formació del professorat: de l'ègloga a l'elegia. El CEP de Palma i la FPP. El CEP de Manacor. El Pla Marc de FPP. L'Escola d'estiu de Mallorca davant la FPP. L'ICE i la FPP. Treballadors de l'ensenyament, Currículum i Reforma...

Núm. 55, set-10 oct 90

L'ensenyament, tu decideixes. III Congrés de l'STEI. Congrés de reunificació UCSTE-STEC. L'STEI i la seva acció a privada en els quatre darrers anys. Balanç sindical de l'ensenyament estatal 1987-90. Una experiència didàctica per a gent aventurera. LOGSE.

Núm. 56, desembre 90

Experiències didàctiques. El programa Filosofia 6/18. Campanya ecologista a l'IB Ramon Llull. Curs d'iniciació a l'ornitologia. Projecte literari-pedagògic per als alumnes de COU. L'EAO en les Ciències Naturals de BUP. Activitat teatral al centres.

Núm. 57, febrer-març 91

Itineraris pedagògics. Els Isards, centre d'iniciació a l'ecologia muntanyenca. Els camps d'aprenentatge. Guia d'itineraris culturals per la Serra de Tramuntana. Tot seguint l'Arxiduc. Premi Emili Darder. Estudi de l'ametller. Premi d'experimentació...

Núm. 58, abril 91

Homenatge a Francesc de B. Moll. Un treballador incansable. Ànima de l'OCB. ...i el Diccionari. Recordança de Francesc de B. Moll. Un perfil en el temps. El poder energètic de l'idioma. F. de B. Moll: professor. ...i la Normativa. La perspectiva oberta. Activitats didàctiques. Bibliografia.

Núm. 59, maig 91

Mitjans didàctics. L'Escola de Formació en Mitjans Didàctics. El Fons Social Europeu i l'Escola de Formació en Mitjans Didàctics. Tècnic en mitjans didàctics: una professió de futur. Llengua o Educació: el català en el projecte de la Reforma de l'Ensenyament.

Núm. 60, nov-des 91

Batxillerat: estructura i continguts. Projecte del RD pel que s'estableix l'estructura del Baxillerat. La situació del professorat tècnic de FP. L'horari lectiu escolar creador de nous espais i formes de temps lliure. De llengües, dialectes, escoles i nacionalitats.

Núm. 63, juny-juliol 92

Ensenyament en català. Ensenyament en català, per què? Ensenyament en català a les Illes Balears. La immersió... una experiència a Mallorca. Reciclatge i llengua catalana. Als fonaments de l'escola. El valencià en el Sistema Educatiu.

Núm. 66, març-abril 93

La integració escolar. La integració de minories ètniques. L'EE, vuit anys d'integració. Integració de tots els alumnes. Nins d'integració, nins amb nee. Integració a l'escola per tallers. El món del cec, del delinqüent i del gitano. AC i aplicació projecte 6-12...

Núm. 61, febrer-març 92

Educació ambiental. Els camps d'aprenentatge de Balears. Ses Sitges, granja escola. L'experiència educativa del GOB: l'educació ambiental des de l'ecologisme. L'SBEA: societat balear d'educació ambiental. Utilització dels recursos naturals a les Balears. Programa d'Educació Ambiental...

Núm. 64, set-oct 92

Experiències educatives per a la divulgació i la intercomunicació. Projectes de treball dins l'aula. Una experiència integradora. La pràctica psicomotriu. La formació permanent del professorat en el propi centre. Taller d'integració per a disminuïts. Portes obertes a la tecnologia.

Núm. 67, maig-juny 93

Universitat de les Illes Balears. Entrevistes a: Nadal Batle, Miquel Coca i Pere Palou. La renovació dels ensenyaments universitaris. Els estudis d'Educació a la UIB. Cultutra i Nació. Reflexions sobre la Universitat, aquí i ara. Universitat i formació del professorat...

Núm. 62, abril-maig 92

Educació Infantil. La reforma és aquí. Reforma i formació del professorat d'EI. La Reforma afecta a tothom. La Reforma abans de la Reforma: Experiències del centres educatius. Els grans programes de l'EI: psicomotricitat i expressió plàstica.

Núm. 65, nov-des 92

Josep Mª Llimpart de la Peña, un Homenot a Mallorca; ...un senyor nacionalista. Obra per a lectors infantils? L'home. Algunes claus per a un ensenyament autocentrat. Llimpart, l'exemple cívic. Entrevista. Paraula de Poeta. Entorn a El Circ de J.M.LI.

Núm. 68, set-oct 93

IV Congrés: L'ensenyament del nostre poble, eina de futur. L'STEI i la coeducació. Ponències: Model d'escola, Model sindical i Acció sindical. L'STEI i les mobilitzacions de privada. L'STEI i el model d'escola pública. Els tribunals donen la raó a l'STEI.

Núm. 69, nov-des 93

Revalorització social del treball docent. Revaloritzar la imatge del professor. Entrevista amb el Secretari General de l'STEI. La professió dels docents: canvi d'ús, canvi de valor. Treball docent i expectatives de la societat. ...Revalorització de què?.

Núm. 70, febrer-març 94

Educació d'adults. La formació d'adults, una tasca per al futur. Ordre de 17 de novembre de 1993. El primer escaló per millorar la qualificació professional. Reforma de l'educació a distància. Solidaritat amb els pobles de Nicaragua i Cuba.

Núm. 71, abril-maig 94

Joan Fuster. Monogràfic de 76 planes fet amb la col.laboració de la DG de Política Lingüística de la Generalitat Valenciana i la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear i l'esforç dels Sindicats de Treballadors i Treballadors de l'Ensenyament de les Illes, Catalunya i País Valencià.

Núm. 72, juny-juliol 94

Didàctica de la Geografia. Editorial: Un país sense didàctica. Currículum propi i Reforma Educativa. La Geografia, una assignatura pendent. Els camps d'aprenentatge a les Balears. Turisme, impactes i educació ambiental. El projecte interescolar Antàrtida.

Núm. 73, oct-nov 94

Comunicat sobre inici de curs a Primària (Mallorca, Menorca, Pitiüses). Programa de solidaritat escolar amb la infància llatinoamericana. Què opinen els que treballen a l'ensenyament privat. Els concerts educatius a les diverses CC.AA. Preparant les transferències educatives?

Núm. 74, des-gener 94/95

Especial eleccions. Carta oberta al professorat: raons per votar l'STEI. Cent candidats per a cent mesures. Introducció al programa electoral. Negociació del mapa escolar. Transferències educatives. L'STEI critica l'acord salarial per al funcionari.

Núm. 75, febrer-març 95

Editorial: L'STEI se consolida com a força majoritària disn el sector d'ensenyament. El major avanç cap a la Confederació d'STEs. Entrevista amb el S. G. de l'STEI. E. Infantil. La Reforma a Primària. La Formació Professional. L'Escola O. D'idiomes.

Núm. 76, abril-maig 95

Editorial: Autonomia i transferència educativa. Propostes de l'STEI. Eleccions: Qüestionari sobre Política educativa. El debat sobre política Universitària. A l'entorn del Projecte Lingüístic de Centre. Pedagogia llatinoamericana. L'Educació a Cuba. Congrés de la CEAPA.

Núm. 77, juny-juliol 95

Solidaritat. Programa de Solidaritat Escolar amb la Infància Llatinoamericana. Educació solidària. FUNCOE. Reportatge del Dia Escolar de la Solidaritat. Presentació del programa de Solidaritat. Missatge de Rigoberta Menchú als nins i joves.

Núm. 78, oct-nov 95

Projecte Lingüístic de Centre. Models de política lingüística a Europa. Orientacions per a l'elaboració del PLC. Un projecte globalitzat o la pràctica del pagat foradat. El que no hauria d'ésser un PLC. Alguns conceptes bàsics per al tractament de les llengües.

Núm. 79. Des 95-gener 96

UIB, present i futur. La UIB i la Universiada. La docència a la UIB: el seu context. Propostes del programa electoral del Sr. Hugueta i posició de l' STEI. El Servei Lingüístic de la UIB. Les pràctiques i la matrícula gratuïta, un conflicte no resolt.

Núm. 80, febre-març 96

Espais escolars. L'Espai, recurs bàsic per a l'organització dels centres escolars. Una cultura de la infància. Un espai per a la construcció del coneixement. El disseny per a l'escola. Un nou repte per a l'organització dels espais escolars.

PISSARRA 100

Núm. 81, abril-maig 96

Jornada escolar. Jornada i organització escolar. Posició confederal. Recull legislatiu sobre jornada escolar. L' STEI i la jornada escolar. Enquesta sobre la jornada escolar. I a més... Entrevista a Rosalina Tuyuc. Problemàtica educativa a Centreamèrica.

Núm. 82, juny-juliol 96

Editorial: "La força de l'ensenyament. Construïm l'alternativa" Crònica del V Congrés. III Trobada d' STEs. 25a Escola d'Estiu. Què és l'Escola d'Estiu? Què voldria ser? Vint-i-cinc Escoles d'Estiu de Mallorca. Avaluació acadèmica dels educadors/es populars a El Salvador.

Núm. 83, oct-nov 96

100 anys de Rondalles. Mallorca, una illa brufada de rondalles. Les nostres rondalles, un patrimoni didàctic. El dimoni a les rondalles. El mite del rei En Jaume. Sí, malgrat tot, una rondalla. Què és una rondalla? Qui és Antoni Maria Alcover.

Núm. 84, des 96- gener 97

Cooperació. La Cooperació com a compromís individual. Carta de Solidaritat i Amistat. Projecte de cooperació de l' STEI. Cooperació a El Salvador. La solidaritat a les Pitiüses. Educació del desenvolupament. CO-NAVIGUA: Anys d'amor i lluita...

Núm. 85, març-abril 97

La transferència de la UIB. Convergència amb Europa i Educació Universitària. Projecte d'Universitat. Extensió de la UIB a Eivissa i a Menorca. La necessitat d'obrir un debat per definir el model universitari. La Universitat que volem...

Núm. 86, maig-juny 97

Transferències d'Educació: ens hi jugam el futur. El dret a gestionar l'educació. Consideracions davant el traspàs de les competències. El repte de l'educació a les Illes. La irrenunciable descentralització per illes. Transferir l'administració educativa. L' STEI davant la transferència...

Núm. 87, set-oct 97

Neoliberalisme i Educació. Número dedicat a l'anàlisi de l'avanç de la política neoliberal i la seva palpable incidència en el món de l'educació. A més i entre d'altres, hi ha articles d'actualitat sindical, el començament del curs escolar, l'ensenyament en català, l'educació en valors, entrevistes, etc.

Núm. 88, des 97-gener 98

Ensenyar la Història. La Història com a ideologia. Didàctica de les Ciències Socials. Ensenyar la nostra Història, necessitat i obligació. La didàctica de la Història a l'Ei i P. Al currículum de les IB. Les lectures històriques a l'EP. TRANSFERÈNCIES...

Núm. 89, març-abril 98

Ensenyar la Història (2a part). Un projecte per a l'àrea de CC.SS a l'ESO. La Història de les IB a l'ESO. Didàctica de les CC.SS. La Geografia i la Història a les IB. Passejar i aprendre: 10 anys d'itineraris culturals. TRANSFERÈNCIES: R Decret...

Núm. 90, maig-juny 98

L'Educació Física a l'escola I. L'EF: més que un esport. La pràctica psicomotriu educativa. L'expressió corporal a l'EF. El tractament dels jocs a l'EF. La iniciació esportiva a l'EF escolar. També, la necessària reforma dels cursos de reciclatge. La solidaritat amb Centreamèrica...

Núm. 91, set-oct 98

L'Educació Física a l'escola II. Retorn als orígens. Jugam a beisbol a l'escola. L'esport autòcton a l'escola: El tir de fona. L'aigua, un espai immillorable per aprendre. Les dances col·lectives a l'EF escolar. Les activitats i els jocs de lluita a l'escola.

Núm. 91, (Supl.) nov 98

Jornades d'escoles petites. Per una escola petita de qualitat. Més de cinquanta anys endarrera. Entrevista: Àngela Rodríguez, mestra de "Sa Revista". Conclusions de les Jornades. Mapa d'escoles petites.

Núm. 92, nov-des 98

Especial eleccions. Editorial: Raons per votar l'STEI. 1998 Eleccions sindicals a l'ensenyament públic. Balanç d'actuacions de l'STEI del 94 al 98. PISSARRA: Revista d'ensenyament de les Illes. L'Escola de Formació en Mitjans Didàctics. Activitats de l'any 1995, 96, 97 i 98.

Núm. 93, febrer-maig 99

Educació musical. Amb la música a una altra banda? Dificultats en l'ensenyament de la música. La música a l'ensenyament obligatori. Cançonaires. El centre integrat. Pla d'estudis dels mestres d'EM. Els estudis musicals als conservatoris.

Núm. 94, abril-maig 99

Editorial: Negociació o mobilització? Pedagogia 99, encontre per la unitat dels educadors llatinoamericans. Diversitat: Als centres de Secundària: escenari d'un desencontre. Immersió lingüística: La Bressola: Un nou sistema d'immersió lingüística...

Núm. 95, juny-juliol 99

13 Juny, eleccions 99. Editorial: Per una altra política educativa. Qüestionari als partits polítics sobre política educativa. I per altra part, Homenatge a Albert Saoner, un ciutadà generós. El voluntariat lingüístic de la UIB. Associacions d'estudiants a la UIB.

Núm. 98, gener-febrer 00

II Jornades d'Escoles Petites. Isidoro Torres, mestre i alcalde de Formentera. L'escola rural a Catalunya. Conclusions de les II Jornades d'Escoles Petites. Ser mestre a l'escola petita. Col·legis Rurals Agrupats (CRAs) Congrés de la Formació Professional. La història d'un local... la història de l'STEI...

Núm. 99, març-abril 00

12 Març, Eleccions Generals. Qüestionari sobre política educativa als partits davant les eleccions generals de 12-M 2000. A més, situació d'Amèrica Central després de la visita de Pere Polo i Joan J. Rodríguez i la vinguda a Balears de Rosalina Tuyuc, presidenta de CONAVIGUA.

Núm. 96, set-oct 99

"Burnout" en professors. Una experiència sobre l'EURO, Entrevista: Damià Pons, Conseller d'E i C. I Congrés de Llengua i Ensenyament a Mallorca. Comunicació: Situació actual del català dins l'ensenyament privat i privat-concertat a Mallorca.

Núm. 97, nov-des 99

Editorial: Més enllà dels 100 dies. Necessitats formatives del professorat d'educació Primària de les IB (I). Organigrama de la Conselleria d'E i C. Sobre les funcions i tasques dels tutors. L'efecte del burnout entre el professorat...

ESPECIALISTES EN ARTICLES
DE MUNTANYA, CAMPING,
ESQUÍ I ESCALADA

ES
REFUGI

Via Sindicat, 21
pati interior.
(antic edifici del
Sindicat Forà)

Telèfon 971 71 67 31
07002 Ciutat de Mallorca

T'EQUIPAM PER A
L'AVENTURA

PISSARRA, CENT NÚMEROS

Gaspar Valero i Martí, director d'El Mirall

Arrivar al número 100 d'un projecte que va començar com una iniciativa editorial il·lusio-nada i participativa és sempre motiu d'alegria i de satisfacció, i més si es tracta d'una revista de les illes Balears d'alt contingut cultural i educatiu. Però,

a més, un número rodó com aquest serveix també de punt de referència per fer balanç i per mirar en-re sense recança, fins fitar els albellons de la memòria col·lectiva i confirmar que s'ha recorregut un llarg camí i que s'han superat molts d'entre-bancs. És l'hora de revisar els objectius fundacionals i de confirmar que aquells moments d'il·lusió novella s'han transformat, gràcies a un treball cisellat revista rere revista, mes rere mes i any rere any, en una experiència i en una maduresa que ha generat una altra etapa no exempta igualment d'il·lusió però, sens dubte, amb un producte de més qualitat.

PISSARRA, la revista d'ensenyament de les Illes, és un referent imprescindible del món educatiu. Des de l'any 1977 surt al carrer com a revista d'informació sindical i el 1983 es converteix en revista pedagògica. És, per tant una fita de la història de l'ensenyament i una publicació que es troba sempre al dia en els grans debats educatius, reivindicativa en la dignificació de l'ensenyament i dels seus protagonistes, i d'alt interès com a revista d'informació específica i d'opinió. Exemples d'aquests treballs, segons la meua tria personal, serien la presentació de números monogràfics sobre temes d'actualitat o de discussió i de reflexió de política educativa, entrevistes als actors de l'educació i la pedagogia, i la presentació de projectes de renovació pedagògica..

Però *PISSARRA*, a més d'una revista d'ensenyament és també és una peça a tenir en compte dins l'engranatge de la premsa periòdica de les illes Balears, modèlica pel que fa a l'ús de la llengua catalana i per la defensa d'una manera clara i inequívoca de fer país. L'ús del català com a llengua de l'ensenyament i com a llengua dels mitjans de comunicació, la promoció de la cultura illenca i dels Països Catalans, la defensa dels valors patrimonials historicoartístics i naturals, l'impuls a la identitat nacional de les illes Balears, són aspectes definitoris i essencials que agermanen dues revistes com *PISSARRA* i *El Mirall*.

Però, no podem simplement felicitar-nos per l'existència de revistes com les nostres i recordar els nostres objectius ben panxa-contents. Convé guaitar fora dels àmbits més nostrats, amarats de cultura i de consciència de país, i recórrer l'altra cara de la moneda: els amples deserts de la nostra societat ocupats per la desinformació, l'alienació cultural, el passotisme i, fins i tot l'autoodi per la nostra personalitat col·lectiva. Una nota a considerar en la configuració d'aquests paisatges asprívols és la constatació de l'hegemonia, per golejada, dels mitjans de comunicació en castellà i de l'ús ambiental del castellà cada vegada més extens. La consolidació de revistes com les nostres és una passa important en la normalització de la llengua i del país, però, no ens enganyem, el desafiament es troba a vèncer la desertització generalitzada que he apuntat. Una política educativa contundent, una acció normalitzadora decidida dels poders públics, i la consolidació de l'espai comunicatiu en català, hi tenen molt a dir, en aquesta lluita contra la sequera cultural.

Des d'El Mirall, revista germana de *PISSARRA* per tants de motius, no ens queda més que mostrar la nostra satisfacció per aquesta fita assolida i us desitjam llarga vida en la reivindicació constant dels drets del món educatiu, de la cultura de les Illes i de la defensa de la llengua catalana, com també dels

La consolidació de revistes com les nostres és una passa important en la normalització de la llengua i del país, però, no ens enganyem, el desafiament es troba a vèncer la desertització generalitzada

valors patrimonials i ecològics. És clar que compartim massa coses en comú, amb la nostra societat i amb la nostra cultura com per no poder desentendre'ns els uns dels altres. □

UN ENSENYANT DE CINQUANTA, UNA REVISTA DE CENT...

Albert Catalan, professor d'Educació Secundària

Fa un temps, durant la presentació del CD-recull de la nostra revista, vaig recordar una escena de la pel·lícula de Richard Attenborough, a Terres de penombra, on un estudiant d'Oxford li diu al seu fred i distant professor universitari: El meu pare és mestre d'escola. Ell em diu que llegir serveix per saber que no estam tot sols. Aquesta frase, que resumeix encertadament una de les finalitats més transcendents de la lectura, escau particularment bé a l'objecte de la meva reflexió i, en definitiva, d'aquest monogràfic de i sobre la nostra revista en el seu número 100.

Han passat vint-i-tres anys d'ençà que es va començar a publicar *PISSARRA*. I són molts els canvis que han transformat profundament la nostra realitat social, cultural, política i econòmica. I són també molts els que han afectat la nostra professió. El treball de l'ensenyant gairebé sempre ha estat un treball molt tenyit d'individualisme. Malgrat tot, els darrers anys setanta i els primers vuitanta -els de la infància de *PISSARRA*- foren temps especials: el començament de la Transició alimentà moltes esperances, tal volta massa, també en el món educatiu. Això, i la incorporació a l'ensenyament públic d'un nombrós col·lectiu de professors i professores joves, molts d'ells implicats en major o menor grau en la lluita per les llibertats democràtiques, representà un revulsiu per a uns centres escolars prou esclerotitzats. La reivindicació d'unes condicions laborals i professionals dignes, i d'una escola pública de qualitat des del punt de vista científic i pedagògic, democràtica, i al servei de la recuperació sociopolítica, cultural i lingüística del nostre poble, fou estímul suficient per a un seguit interminable de reunions, debats, articles, manifestos, vagues i, una altra vegada, més reunions. Tot estava per fer, i tot era -o així ho creiem- possible. I *PISSARRA* fou, en tot moment, el mirall de les nostres esperances i frustracions, dels nostres avenços i retrocessos, de les nostres primeres experiències professionals de renovació. Una etapa reivindicativa que, lentament, s'anà esvaint els primers vuitanta, al temps que la revista aplegava més col·laboradors, ampliava el ventall temàtic, millorava el disseny i la qualitat de paper i impressió.

Coincidint amb l'arribada dels socialistes al Govern de l'Estat, es viu la il·lusió col·lectiva que la gran transformació de l'ensenyament, reivindicada històricament per les forces progressistes, ara serà possible. S'inicia així un llarg i sinuós procés de reforma que deixarà esgotat més de quatre abans d'arribar al

90, quan es promulgui la LOGSE. Molts d'aquells ensenyants de les lluites dels setanta ocuparan durant aquests anys càrrecs a l'Administració; d'altres, estimulats per les dimensions més tècniques de la nostra tasca, o confiats en definitiva en la capacitat i la voluntat d'una administració progressista per fer els desitjats canvis, abandonaran la lluita sindical i política i es faran professionals. Altres, simplement, es limitaran a fitxar i a mirar-s'ho tot amb un cert escepticisme suficient...

I també *PISSARRA* ens reflectirà, fent-se més professional, tractant -sovint amb una elevada exigència- alguns dels grans temes de l'educació a casa nostra: l'ensenyament en català, la formació professional, l'educació infantil, la formació del professorat, les transferències educatives, la Reforma...

Visquérem un miratge, i hem de pagar el peatge. Perquè segurament la reivindicació d'una escola pública de qualitat i posada al servei de l'emancipació (encara és políticament correcta aquesta paraula?), no es pot confiar cegament al poder, a cap poder, per molta que sigui la seva legitimitat demo-

***PISSARRA* fou, en tot moment, el mirall de les nostres esperances i frustracions, dels nostres avenços i retrocessos, de les nostres primeres experiències professionals de renovació**

cràtica. Hem après que no es pot substituir el debat polític per l'argot tecnocràtic. I que no convé discutir mitjans si prèviament -o al mateix temps- no es discuteixen finalitats. I que no es poden establir uns i altres sense la participació activa de la comunitat, sense una profunda implicació social en un afer que,

com l'ensenyament, ho és de tots. Amb les seves pròpies llums i ombres, però també amb els vents contraris de les polítiques neoliberals, la Reforma de l'ensenyament sembla ara mateix greument ferida. I el que és pitjor: els ensenyants hem tornat a ser molt individualistes, a refugiar-nos en la discutible comoditat de la nostra supervivència diària, a contemplar com les forces conservadores van introduint elements de privatització, de jerarquització, de segregació escolar (és a dir, social) recolzant-se precisament en la frustració i els sentiments contradictoris que molts sentim davant d'una reforma que compartim quant a les finalitats i trets bàsics, però criticam quant a planificació, organització i mitjans.

En aquest cerca't la vida en què a vegades sembla haver-se convertit la professió d'ensenyant, la nostra **PISSARRA** ens recorda periòdicament que encara som vius i que les nostres velles reivindicacions són avui més necessàries que mai. Que existeixen molts

Visquérem un miratge, i hem de pagar el peatge. Perquè segurament la reivindicació d'una escola pública de qualitat i posada al servei de l'emancipació, no es pot confiar cegament al poder, a cap poder, per molta que sigui la seva legitimitat democràtica

assumptes pendents en l'organització del sistema educatiu i en la renovació pedagògica. Que som encara massa lluny d'aquella escola pública educadora de ciutadans i ciutadanes crítics, cults, participatius i solidaris que demanàvem quan va néixer **PISSARRA**, i que ningú no farà aquesta feina per nosaltres. Llegir - i rellegir- **PISSARRA** ens serveix per conservar la memòria... i per saber que no estem sols. □

Treffpunkt

Aprende Alemany sense perdre el temps

Treffpunkt kompakt és el primer llibre d'introducció a la llengua alemanya bilingüe ambientat i contextualitzat en situacions típiques que es presenten entre alemanys-parlants i gent de parla castellana o catalana a Espanya, i sobretot en zones turístiques.

Aquest curs comunicatiu, basat en tasques, consta de 6 lliçons bàsiques i més un capítol «Wieder zu Hause» que tracta alguns dels temes en *Präteritum* o *Perfekt*.

Treffpunkt kompakt està dissenyat per funcionar amb mòduls específics que permeten aprofundir sobre determinats temes. De moment oferim 3 mòduls específics per l'hoteleria:

- recepció
- restaurant
- servei d'habitacions

Autoestudi i classe

Treffpunkt kompakt ve acompanyat pel següent material:

- Cassettes amb 60 minuts gravats en diàlegs, exercicis i mostres de pronunciació
- Transparències en temes del llibre i altres en general
- Material fotocopiabla i complementari per a les activitats a classe
- Guia del professor

Nou!

Gramàtica bàsica de l'Alemany

- 2 parts: explicacions i exercicis
- Bilingüe català-alemany
- Amb un apèndix de solucions
- Aproximadament 200 pàgines
- Disponible a la seva llibreria el novembre

Edita: ISI S.L.

Tel/FAX 971 75 04 86 e-mail : isi@jet.es

MEGAREVISTA PER A SUPERHEROIS

Francesc Florit Nin, CPR Ciutadella

Mhe vist obligat a recollir totes les Pissarres disperses i amagades entre Miralls, Integrals i altres papers. Les he ordenades per números i fan un bon gruix. M'ha sorprès que, a diferència d'altres publicacions periòdiques, he guardat les pissarres pels racons de la memòria. Alguna cosa em deia que algun dia les hauria de revisar, alguna cosa m'avisava que la seva caducitat seria més lenta que molts dels productes de consum ràpid en aquests temps tan violents i canviants que ens obliguen a llençar-ho tot d'una. Les Pissarres tenen un racó encara a la zona d'informació saturada. Què vol dir? No és per menys: pensau que tracta sobretot de la matèria més delicada del món, de l'objecte més sensible del planeta, tracta dels infants i de la joventut.

Cada nombre de *PISSARRA* sembla una miscel·lània: un recull de temes tan diversos que dóna fe de la multitud d'interessos, de la polifonia de les veus, dels carreranyes recorreguts pel món inabastable de l'educació. Tan prest ens parla d'uns continguts específics d'una disciplina del saber, com altres cops s'endinsa en els conflictes socials de l'actualitat: la immigració, la salut, l'ecologisme, la cooperació, el patrimoni cultural. Ja ho he dit: ho aclapara gairebé tot, amb un sentit gens dissimulat d'humanista i universal, a l'estil Cinquecento. Permeteu-me encara una altra comparació més divertida: *PISSARRA* és la megarevista dels súpersdocents. La revista dels súpers és atenta a la curiositat infantil, natural, substancial. Estar tan a prop cada dia de les criatures ens manté inquiets, com ells, i com ells també tenim la nostra revista amb artefactes peculiars, animalons de diversa espècie, passejades i excursions, i també compta amb els nostres ídols de la cultura: Joan Fuster, Francesc de Borja Moll, Josep M. Llompart. Les miscel·lànies igualment són un recull d'homenatge a figures capitals. Llàstima que no s'hi incloguin uns pòsters ben grans dels nostres ídols per penjar-los a les aules.

Hi he repassat els fulls on els responsables polítics de la cosa educativa diuen la seva. Són molts fulls, sobretot entrevistes en les quals es repeteixen una i altra vegada les mateixes promeses, les notacions de millora, l'increment de tal capítol, "aquest tema està damunt la taula" diuen -in eternum, o també "en vies de solució". Ara, amb la distància que donen els anys passats, aquestes entrevistes ens apareixen més que mai justificacions injustificades. Per exemple la inacabable normalització lingüística. En dècades que en molts centres són encara ben al principi, si no reulant. Tants monogràfics, tants articles, tants estudis sobre la normalització. Com en cooperació i

solidaritat: dècades intentant-ho, anys parlant-ne, pàgines i pàgines proposant-les. Vist així, la nostra megarevista és com el camp de batalla, que, a contracorrent, resisteix i s'enfronta al mostre dragonià del neoliberalisme imperant.

PISSARRA és el mirall de l'escola perquè també l'escola sembla anar contracorrent: els valors de la convivència i la solidaritat, la conservació del patrimoni cultural, la preocupació pel medi ambient, la normalització de la llengua pròpia. En fi, tot plegat ben entretingut.

Segur però que anam ben encaminats? Vull dir que si l'escola, tal com reflecteix la megarevista *PISSARRA*, ho tracta tot i de tot se n'encarrega perquè els altres àmbits li ho han delegat renunciant a l'educació, voleu dir que en serem capaços tot i ser herois -humans tanmateix? Ensenyar a dir bon dia,

***PISSARRA* és el mirall de l'escola perquè també l'escola sembla anar contracorrent: els valors de la convivència i la solidaritat, la conservació del patrimoni cultural, la preocupació pel medi ambient, la normalització de la llengua pròpia**

aprendre a escoltar i a comportar-se en el menjar, aprendre que no t'atropelli un cotxe, ensenyar hàbits saludables, i a més a fer comptes, llegir, escriure, i a més informàtica i Internet i en tantes altres coses innumerables. Sí, tot açò, però no sols. Entre tots els altres. □

ON ÉREM I ON SOM

Ascensión Parrón (Xon), mestra

Al'any 1976 varen ser convocats els representants de tots els centres d'ensenyança de Balears per tal que triassin els companys que havien de presidir les distintes agrupacions: preescolar, EGB, llicenciats, no docents... Amb gran sorpresa per la meua part, perquè no sabia res dels

assumptes sindicals ni tampoc m'hi havia interessat gens, els meus companys del Col·legi Lluís Vives decidiren que jo havia de ser la seva representant. Quan m'ho varen dir, els vaig fer constar dues coses: primera, la meua completa ignorància; segona, que si em ficava dins aquell embull seria amb la

condició de defensar els drets de tots els treballadors i de l'ensenyança privada en general, i no dels particulars del Col·legi Lluís Vives. Hi estaren d'acord.

Així, d'aquesta manera, un dia em vaig trobar en el teatre sindical entre un bon nombre de gent desconeguda i escoltant les instruccions que ens donava el senyor president per procedir a l'elecció. Jo vaig veure l'assumpte tan brut que vaig aixecar la mà per preguntar:

- Com podem saber qui ens convé elegir, si ni tan sols ens coneixem?
- Ah! Volen vostès una reunió prèvia?

La resposta unànime fou que sí. El dia va quedar fixat; ens reunírem, parlàrem, i, després, votàrem segons els sistema establert. Essent jo professora de pàrvuls, vaig ésser elegida presidenta de l'Agrupació Preeescolar de Balears.

Quan vaig sol·licitar una "reunió", jo no sabia encara on m'havia ficat, perquè des d'aleshores les "reunions" foren innumbrables, enganxant-se unes a les altres com si fossin cireres dins un paner. El panorama de l'ensenyança privada era desolador. Alguns de nosaltres ho vèiem clar i no ens conformàrem. Primer ens reuníem en els locals del Sindicat, més tard en el Col·legi de Llicenciats; a algun bar, en alguna casa particular -com la de Neus Santaner-. La meta era una alternativa per al Sindicato Único de Enseñantes, però les passes prèvies eren inacabables i les dificultats semblaven insuperables. Per tot això, a vegades ens sentíem desanimats, desmoralitzats, cansats de tan de temps perdut en reunions (n'hi va haver algun que va estar a punt de perdre l'al·lota per no poder-la atendre). Record que un dia,

en el Col·legi de Llicenciats, a una reunió érem tan sols dues persones. Com que es tractava de fixar un dia per a la pròxima, ens plantejàrem si convocar-la o bé deixar-ho tot per impossible. Al final, decidírem de convocar-la a cop de telèfon. D'aquesta manera, el fil, que havia estat a punt de rompre's, va poder aguantar i es va anar enfortint. I seguiren els comunicats a la premsa, i les convocatòries als treballadors de l'ensenyança. Primer, en venien pocs; després ja érem més. A poc a poc, ens acostumàvem a discutir les propostes i a resoldre els problemes de manera democràtica.

Ens haguérem de defensar dels atacs dels partits polítics que deien que no teníem futur; de les centrals sindicals que volien engolir-nos; de l'empresariat que volia impedir com fos que els treballadors

**Ens haguérem de defensar
dels atacs dels partits
polítics que deien que no
teníem futur; de les centrals
sindicals que volien
engolir-nos; de l'empresariat
que volia impedir que
passassim del conformisme
"vertical" al dinamisme i la
operativitat d'un sindicalisme
independent i democràtic**

de l'ensenyança passassin del conformisme "vertical" al dinamisme i la operativitat d'un sindicalisme independent i democràtic.

A la fi, el 27 de gener de 1977, prop de 150 treballadors de l'ensenyança privada es reuniren a Sindicats i acordaren deixar de banda el conveni estatal, que els perjudicava i discriminava, i lluitar junts per un conveni provincial. Entre d'altres decisions, es va acordar l'adquisició d'un local social, conjuntament amb els treballadors de l'ensenyança estatal.

D'aquesta manera arribàrem a Vinyassa, 14. Ara, després de 23 anys, ens trobam a Jaume Ferran, 56. □

BILL GATES NO HO FARÀ PER NOSALTRES

Antoni Mir, president de l'OCB

Bill Gates no ho farà per nosaltres, no serem a "la xarxa" perquè ells o altres com ells pensin en la llengua catalana. No serà Buenavista Internacional, la distribuïdora de la Disney, qui promourà per si sola el doblatge dels seus films en català. No serà la Unió Europea qui, per evolució natural, deixi els Estats en segon terme per donar joc a les nacions sense Estat i a les llengües d'abast mitjà. No serà l'Estat espanyol qui passi a ser, així per les bones, pluricultural, plurinacional, plurilingüístic. Ningú no defensarà la llengua catalana més que els catalanoparlants mateixos.

A les Balears, això és més fàcil de veure encara. El futur d'una llengua que pateix com mai la pressió sense fre d'un canvi demogràfic i, en conseqüència, lingüístic imparables depèn exclusivament de les nostres institucions i de la nostra gent. Depèn de la política lingüística que siguin capaços d'emprendre el Govern, els consells insulars i els ajustaments, i depèn de l'actitud cívica, compromesa i conseqüent que sigui capaç de mantenir la ciutadania. Depèn dels instruments propis i integradors que siguem capaços de posar en marxa com a societat.

La iniciativa civil i l'actitud d'implicació i fermesa en la defensa i l'ús de la llengua, tant de les entitats com dels individus, seria també necessària fins i tot en una situació de plena normalitat lingüística al propi territori atesa la globalització de la vida econòmica i comunicacional. Però és absolutament imprescindible quan encara resta tant per fer des de les institucions públiques, des de les grans empreses i a tants d'àmbits de la vida social, informativa i quotidiana.

Per totes aquestes raons, la mateixa existència d'un sindicat de treballadors de l'ensenyament, sindicat autònom i d'obediència insular, arrelat al país, ja és una aportació d'envergadura. Què diferent i què infinitament pitjor seria la salut de la llengua sense els professors i professores que han empès l'ensenyament de qualitat i en català fins no fa molt a pesar de la fredor, quan no l'hostilitat manifesta, dels responsables governamentals.

Si a més a més aquest sindicat de professionals de l'ensenyament edita una publicació bimensual que arriba feliçment al número 100, plena de vitalitat i de coses a dir, podem afirmar que l'STEI i PISSARRA estan fent en part, al seu nivell, d'allò que mai no farà Bill Gates per nosaltres. Ni la Disney, ni la UE, ni l'Estat espanyol. Eines sindicals pròpies, eficaces i majoritàries. Publicacions pròpies, útils i en català. Enhorabona a tots els qui ho heu fet possible!

En nom dels socis i els amics de l'OCB, volem fer-vos arribar un sentiment de gratitud, també de complicitat perquè treballam -uns més directament a l'escola, altres més en general dins la societat mallorquina- compartint els mateixos valors humans que ens arrelen a una terra, a una història i a un país amb identitat pròpia com a projecte de futur. Sabem que la societat és diversa per naturalesa, i que la nostra tasca, alhora que la respecta, tot partint de la realitat ha de contribuir a unir, fer pinya, ajuntar esforços rere objectius de vertebració social i de consolidació com a país. Volem fer-vos arribar un missatge d'encoratjament, el desig que no afluïeu en la lluita perquè l'ensenyament estigui al servei i s'amari de les coses que

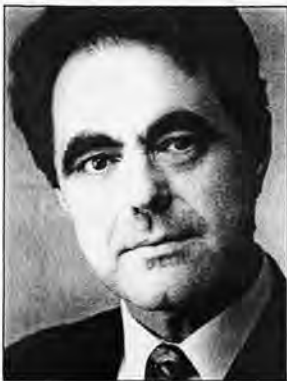
El futur d'una llengua que pateix com mai la pressió sense fre d'un canvi demogràfic i, en conseqüència, lingüístic imparables depèn exclusivament de les nostres institucions i de la nostra gent

més estimam, les persones del nostre país i les paraules i expressions amb què generació rere generació hem anat posant un nom a cada cosa i expressat els nostres sentiments més profunds. □

PISSARRA, AL SERVEI DE LA RENOVACIÓ PEDAGÒGICA

Gabriel Janer Manila, director de l'ICE

Tenc a les mans alguns dels primers números de la revista *PISSARRA*, el butlletí sindical del STEI que arriba, ple d'ènèrgica vitalitat, al

número cent. Aquella publicació, al cor dels anys setanta, sobre paper de periòdic, tenia un aire efímer i no havia abandonat encara del tot l'aparència de full pamfletari i clandestí. Eren els primers anys de la lluita per la dignificació dels mestres i dels professors, tan humiliats pel franquisme. Eren, aquells, els anys de

lluita per les llibertats democràtiques. I sabíem que aquestes llibertats passen per una escola dignificada, al servei del nin i de l'espai en què viu. Pensàvem que l'escola -una bona escola: arrelada al país, constructora de coneixements científics, difusora de valors democràtics- podia esdevenir un motor de canvi social.

L'escola d'aquells anys -les escoles i els mestres amb què es trobava el STEI tot just en començar el seu camí- era una escola desorientada i empobrida. No seria just deixar de reconèixer que la "Ley General de Educación", aprovada per les Corts l'any 1970, havia creat certes expectatives de renovació i millorament entre un professorat propici a la credulitat més ingènua. La lletra de la llei prometia canvis i molts de mestres, no sé si se'ns pot dir masoquistes, encara ens hi il·lusionàrem. Semblava que el franquisme havia entès que l'educació era necessària, que difícilment podia tirar endavant un país que vivia d'esquena als grans moviments renovadors de l'escola, ignorant els canvis i les experiències que havien succeït al llarg del segle XX. Aparentment es va revolucionar el món escolar: es tancaren moltes escoles petites -les escoles unitàries- i es feren grans agrupacions en centres enormes. I es va inventar el transport escolar. Aquelles grans escoles amb vuit mestres, un per cada curs, i encara els de preescolar, o, si es doblava i triplicava la matrícula, amb setze i vint-i-quatre unitats, havien d'ésser un exemple de modernitat: amb sales especialitzades per audiovisuals, biblioteques, laboratoris d'idiomes, espais per a l'estudi de la naturalesa, etc... Tot, cal dir-ho, va acabar sense pena ni glòria. La societat franquista ens havia fet creure que creia en l'educació; però a l'hora d'estrènyer, de portar a la pràctica

tots aquells propòsits i les paraules inflades de la llei, ens quedàrem amb unes escoles que van degradar-se ben aviat -molt prest varen ser velles, potser de tant que hi havien escatimat (o robat) en la construcció-, sense cap d'aquelles eines modernes, i una massificació insuportable d'alumnes. Molts d'aquells al·lots transportats per l'autocar, deixaven d'estar en contacte amb la seva realitat, amb el seu poble i, sobretot, miraven l'escola com una cosa externa a la vida de la seva col·lectivitat. No parlaré de la Formació Professional, que ens havien venut com una gran solució als problemes que vivia l'ensenyament. No hi havia doblers, ens varen dir.

Crec que *PISSARRA* ha exercit una funció paral·lela de formació permanent. Per les seves pàgines han desfilat inquietuds, experiències pedagògiques que pagava la pena de mostrar, articles d'opinió, cròniques de la nostra realitat educativa... i la celebració commemorativa d'esdeveniments culturals significatius que contribuïa a la recuperació de la cultura del nostre país

Quan tingueren la llei feta, es varen fer por de la pròpia llei que havien creat i la bloquejaren. No hi destinarren ni una mínima part dels costos prevists. No és necessari que em refereixi al desencís i al desànim que això provocà en el professorat: uns homes i dones cansats de promeses, que havien fet cursos

d'actualització, que havien esperat de bona fe - alguns encara es recordaven dels grans projectes educatius de la Segona República, del pla professional, de la gran qualitat científica i humana del professorat de les escoles de magisteri, de la repressió que, amb el triomf de l'alçament franquista, havia caigut sobre aquella pedagogia moderna i científica que la República havia tractat d'instaurar.

Amb la mort de Franco començava un altre temps i s'iniciava una època de recobriment democràtic en què la lluita per la dignificació de l'escola i de la gent que hi treballa podria fer-se a les clares. I podria fer-se, sobretot, des de la base, tot implicant-hi els propis protagonistes: mestres, associacions sindicals, pares, alumnes, altres associacions cíviques i culturals... El camí no ha estat fàcil. Però és necessari remarcar que la història de l'STEI es vincula de manera profunda a aquell recobriment. I d'això n'és una prova la trajectòria que ha seguit la revista *PISSARRA* des dels seus inicis. Alhora que ha denunciat de forma permanent les grans mancances del sistema educatiu: els caos periòdics del començament de curs, la situació precària del professorat: el drama dels PNNs, dels interins, dels mestres en atur, els acomiadaments per motius ideològics més o menys encoberts de les escoles privades, etc., ha servit als moviments de renovació. Crec que *PISSARRA* ha exercit una funció paral·lela de formació permanent. Per les seves pàgines han desfilat inquietuds, experiències pedagògiques que pagava la pena de mostrar, articles d'opinió, cròniques de la nostra realitat educativa... I la celebració commemorativa d'esdeveniments culturals significatius que contribuïa a la recuperació de la cultura del nostre país: Gabriel Alomar, el centenari de la publicació de les Rondalles Mallorquines d'en Jordi d'es Racó, l'homenatge a Josep M. Llompart...

A les nostres Illes, la renovació pedagògica ha estat, sobretot, el resultat d'una acció -acció directa- de les bases: dels mestres i professors que no s'han resignat a la rutina. Crec que en la creació d'aquest esperit de trencament hi ha jugat un paper fonamental la revista *PISSARRA*, avui centenària. Que sigui per molts d'anys! □

ANGLÈS A ANGLATERRA

ESTIU 2000

PER A JOVES DE 12 A 20 ANYS
JULIOL - AGOST

EN FAMÍLIES
O RESIDÈNCIA
3 ó 6 SETMANES

**ANGLATERRA
ESTATS UNITS
ALEMANYA**

INFORMACIÓ I INSCRIPCIÓ:
CAPUTXINS, 3-Bè D • PALMA
EDIFICI EUROPA
TEL. 971 72 64 40

CURSOS ORGANITZATS PER:

OCI **EDUCACIÓ**

I CULTURA

PISSARRA 100, AQUÍ SOM I ALLÀ ÉREM

Pere Rios, inspector d'Educació

Qui ho havia de dir... *PISSARRA* arriba al cent! Ha passat molt temps, quasi 23 anys, des d'aquell setembre de 1977 en què va néixer la criatura, primerament com a butlletí informatiu sindical dels "Sindicat de mestres estatals i Sindicat d'ensenyança privada" (Cap el SINDICAT D'ENSENYANÇA), segons es predicava a la portada; després, ja des del número 7 (desembre 1977) desapareix la fita (l' STEI es fundà, en assemblea constituent, el 16-12-1977) però curiosament es manté el nom dels dos sindicats a la portada de *PISSARRA* fins que el número 12 (abril de 1978) ja es publica sota el crèdit

de l' STEI. I així seguí (fins el número 23, d'octubre de 1979, que publica la convocatòria d'elecció de nova executiva del sindicat), ha seguit (des del 24 fins al 100, des de gener de 1980 fins ara), i seguirà, seguirà... tal volta o al manco fins al número 200.

La publicació de 23 números de *PISSARRA* durant aquests 27 mesos mostra l'enorme dinamisme del sindicat en aquella etapa inicial. *PISSARRA* no sols és mitjà informatiu de l' STEI, també serveix de plataforma d'opinió i d'intercanvi d'experiències didàctiques als ensenyants més sensibilitzats i progressistes. Així es publiquen textos didàctics diversos, escrits del moviment d'escoles petites i unitàries. Dins *PISSARRA* hi cap *Paraula, butlletí del CEDEC-CENC*, des del número 20. Ja inicialment s'alternen els números d'informació sindical i educativa amb una sèrie de monogràfics que defineixen la línia programàtica i d'actuació de l' STEI: El 3, titulat "GABRIEL ALOMAR I L'AUTONOMIA", sobre la seva figura política i amb propostes didàctiques; el 5, "NOVES RECERQUES" (lingüístiques), sobre estratègies didàctiques en torn a l'ensenyança de la llengua (catalana, per suposat); el 7, "CAP A UNA PEDAGOGIA DEL MEDI", que editava el material elaborat durant la 1ª Setmana de Renovació Educativa a la Colònia de Sant Pere; l'11, "ENSENYANÇA ESPECIAL", sobre la problemàtica de l'educació especial i les estratègies d'intervenció amb ANEEs; el 18, que en plena campanya electoral informa dels programes i les alternatives en educació dels partits polítics d'aleshores (UCD...); i finalment, el 22, monogràfic estrella i quasi d'acomiadament de la meua etapa, "PROBLEMÀTICA DE L'ENSENYAMENT A LES ILLES", anàlisi sociològic de l'educació en aquells moments, i que fou presentat durant l' ESCOLA D'ES-

TIU de 1979, organitzada -i recuperada- per l' STEI de Mallorca (l' STEI de Menorca ja ens havia precedit organitzant la seva durant l'estiu anterior), amb intenció de "ser l' ESCOLA D'ESTIU del GRAN E GENERAL CONSELL (Govern preautonòmic) però organitzada democràticament pels ensenyants", tal com s'afirmava a la seva presentació (*PISSARRA* 21, de juny de 1979).

Des de la seva aparició fins al novembre de 1979, aquest 23% de *PISSARRA* fou editat sense més crèdits que el número de dipòsit legal (de fet, sols a partir del número 40, desembre de 1986, s'indica un Consell de direcció encapçalat per Pere Polo). Des de la meua responsabilitat sindical en aquest període (com a secretari general, primer del sindicat de mestres estatals i després de l' STEI) vull recordar als que, amb el seu esforç personal i a horabaixes i vespres (llavors no hi havia alliberats sindicals), ho feren possible.

***PISSARRA* també serveix de
plataforma d'opinió i
d'intercanvi d'experiències
didàctiques als ensenyants
més sensibilitzats
i progressistes**

I com es deia al número 20: "Aquí som...! ... 20 mesos després es manté *PISSARRA*, tot un esforç d'aquells companys que hi han dedicat temps, ploma i imaginació perquè cada mes, poc a poc, s'escrigués, muntés, compaginés, imprimís i doblegàs cadascun dels vint números fins ara realitzats... Més d'un pensava que això (*PISSARRA*, el STEI...) duraria poc o res però aquí som...". I allà érem: Del sector estatal, Joan Alemany, Toni Ballester, Joan Crespí, Maribel Cuellar, Manel Domènech, Tomeu Domenge, Eloïsa Domínguez, Tomàs Martínez, Joan Mora, Magdalena Seguí, Fernando Zolle i, molt especialment Pep Lluís Pitarch (sobretot ell i jo mateix férem possibles els 14 primers números de *PISSARRA*); i del sector privat, Paco Amaya (qui agafà la nau des de novembre de 1979), Albert Catalán (qui s'encarregà totalment del *PISSARRA* des del número 14 o 15), Paco Berbel, Paco Duran, Joan Lladonet, Domingo Martorell, Gabriel Palmer, Pere Polo, Xon Parón, Neus Santaner, Magda Solanas; na Júlia, l'administrativa, i em sap greu, segur que d'algú m'oblido. Tots, allà érem... Tots en som pares i mares de *PISSARRA*. □

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES

PAPERS PINTATS
PINTURES
MARCS I MOTLLURES

Sant Miquel, 77
Tel. 971 72 14 83
07002 Palma de Mallorca

Una assegurança intel·ligent

tecno broker

Correduría de Seguros S. L.

Una assegurança eficaç

Productes comercialitzats en exclusiva

C/ Julià Álvarez, 8 1r esq.
07004 Palma de Mallorca
Tel. 971 76 13 35
Fax 971 76 07 52

- Llar
- Subsidi
- Medicina privada

TECNOSPORT

PISCINES

GUNITATS

TENNIS

PAVIMENTS
POROSOS

SQUASH

POLIESPORTIUS

C/ Gremi dels Boters, 19
07009 Palma
Tel.: 971 43 02 00
Fax: 971 43 14 80

C/ Deulosal, 19
Maria de la Salut
Tel.: 971 52 53 50

SANICALOR

Sales de bany

SANITARIS, GRIFERIA,
CERÀMICA, GRES,
CALEFACCIÓ,
AIRE CONDICIONAT,
ACCESSORIS DE BANY

Exposició

Ausiàs March, 38
Tel. 971 29 12 64
Fax 971 29 12 65
07003
Palma de Mallorca

Exposició, oficines i
magatzem

Gremi dels Boters, 19
Tel. 971 43 02 00
Fax 971 43 14 80
07009 Palma de Mallorca

En arribar als 100...

"Sens dubte a l'hora de fer balanç serà un element ben a tenir en compte"

Francesc Antich

Qualsevol fenomen complex i que afecta, des de diverses òptiques i interessos, gran part de la ciutadania - l'educació, no hi ha dubte que n'és un: administració, ensenyants, mares i pares, alumnes, etc.- necessita de diversos agents, representants d'aquestes òptiques distintes a les quals abans em referia, tinguin una presència activa en el procés. No hi ha dubte que l'STEI, com a sindicat que té una gran implantació en el món educatiu, és un d'aquests agents que tenen un nom propi dins el món de l'educació. Però l'STEI no només es dedica a les tasques pròpies d'un sindicat sinó que des de l'any 1979 manté una publicació, PIS-SARRA, que arriba a la xifra rodona de 100 i, com sol ser lògic i normal en aquestes ocasions, la publicació es vol vestir de gala per celebrar-ho solemnement. I no és per a menys, perquè, sens

dubte, a l'hora de fer balanç serà un element ben a tenir en compte ja que les seves planes han estat testimoni globalment, en aquests darrer terç de segle, de totes les vicissituds que han afectat l'educació i, com podem entendre, han estat ben engrescadores però no gens fàcils: els inicis de l'escola democràtica lligada als moviments de renovació pedagògica, la implantació del nou sistema educatiu, les transferències en matèria d'educació, etc.

Com a president del Govern de les illes Balears sols em resta encoratjar tota la gent que hi està implicada i que segueixin essent per molts d'anys testimoni i referent del món educatiu al nostre país.

*FRANCESC ANTICH,
President del Govern Balear*

Salutació

És un plaer per a mi poder felicitar molt sincerament a tots i a cada un dels professionals de l'ensenyament que treballen per aquesta revista, prou important per a la nostra societat, la qual contribueix a recuperar, dins l'àmbit educatiu, la nostra consciència com a poble.

El número 100 de PISSARRA té un significat que va més enllà d'una simple acumulació aritmètica. Crec que el temps ha donat raó a una emma útil i eficaç, elaborada a partir del treball constant d'un nombrós grup de persones amb la vida consagrada a la millora del món de l'ensenyament i a l'actualització del món educatiu de les illes Balears.

Som totalment conscient que a partir de l'educació es pot aconseguir millorar substancialment la sensibilitat social a la nostra comunitat, sempre a través del conreu del respecte, la tolerància i la vida en llibertat; així doncs, vull encoratjar a tot el col·lectiu docent, i molt especialment a totes aquelles persones que estau fent possible aquesta publicació, a seguir endavant. Vet ací el meu suport per a continuar amb la vostra feina engrescadora, plena d'expectatives, i amb el compromís de contribuir de forma positiva al bastiment de l'educació que desitjam per als nins i joves de la nostra terra.

*Maria Antònia Munar
Presidenta del Consell
de Mallorca*

"100: més enllà d'una simple acumulació aritmètica"

Maria A. Munar

Si feim un repàs a les iniciatives públiques amb afany d'una certa periodicitat continuada que s'han generat a les illes Balears en aquest darrer terç de segle, per no remuntar-nos gaire enfora, ens adonarem que moltes han estat les temptatives, però no totes, dissortadament, han arribat a consolidar-se. **PISSARRA** forma part del grup dels privilegiats ja que no només s'han assentat sinó que arriba a la mítica fita del número cent.

Però si ja és meritòria la tasca de la subsistència, en el sentit més material del terme, molt més ho és quan aquesta subsistència va acompanyada d'una tasca que ha servit i serveix encara al món de l'educació i en

un futur llunyà, quan sigui un producte d'hemeroteca, tindrà encara el mèrit de ser una revista d'indispensable consulta per entendre els fenòmens educatius que s'han congriat a les Balears en aquesta època històrica tan apassionant de canvis, de diversa índole, continus. Voldria destacar que l'**STEI** ha sabut fer de la seva revista una eina que no només està al servei dels seus interessos sindicals sinó que l'ha volguda posar a l'abast de tot el col·lectiu d'ensenyants, defensant, a través de les seves planes i a través d'un ampli ventall de col·laboracions, un model d'escola progressista i moderna, pedagògicament innovadora, arrelada a l'entorn i solidària.

DAMIÀ PONS,
Conseller d'Educació i Cultura

**"Una revista
d'indispensable
consulta"**

Damià Pons

**"Un camí obert,
crític, difusor i
promotor..."**

Jaume Matas

Crec que és, sense cap dubte una satisfacció per a la societat balear i, concretament per a l'àmbit educatiu, que la revista **PISSARRA** arribi a la fita del número 100, després de 23 anys d'una gran tasca.

PISSARRA, com una eina que crea una cultura professional crítica entre els i les ensenyants de les illes Balears, mereix el reconeixement que es mereix aquell que treballa per donar la rellevància que pertoca al món educatiu.

El futur es presenta òptim per **PISSARRA** si es manté en el seu camí obert, crític, difusor, promotor d'una manera d'entendre l'educació i la cultura en el marc d'una societat integradora com és la illenca.

Enhorabona a totes aquelles persones que d'una o d'altra manera feis possible que **PISSARRA** es pugui editar cada dos mesos.

JAUME MATAS,
President del Partit Popular
de les illes Balears

**"PISSARRA
és i serà un
instrument que
permet fer un
anàlisi del que
ha estat
l'evolució de
l'educació..."**

Andreu Crespi

Una celebració com aquesta, que sense cap mena de dubte és una alegria em condueix a fer una exposició en el mateix sentit alegre.

Em correspongué "patir" la revista PISSARRA al llarg -què llarg!- període de dotze anys. Això sol em dóna dret a dir algunes coses... però, no tinguem por que no seran massa dolentones.

Una fullejada als números que em queden als prestatges m'obliguen a dir, per un vici adquirit de reconèixer allò que és cert, que PISSARRA no només a representat la paraula escrita d'una organització sindical amb una deter-

minada visió que ha d'ésser l'educació, sinó que ha permès d'una manera prou generosa obrir una porta a visions diferents del fet educatiu, la seva organització de la regulació del dia a dia.

Jo crec que PISSARRA és i serà un instrument que permet fer una anàlisi del que ha estat l'evolució de l'educació a les nostres illes i al conjunt d'Espanya.

Esperem que PISSARRA es publiqui durant molts d'anys i que tots ho puguem seguir llegint amb salut i alegria.

*Andreu Crespi i Plaza
PSIB-PSOE*

**"Una eina per
posar eines a
l'abast dels
ensenyants"**

Mateu Morro

Per molts d'anys!

PISSARRA ha estat una eina per posar eines a l'abast dels ensenyants. Una publicació que ha mantingut un alt nivell de qualitat i, sobretot, de contingut. L'STEI s'ha anat fent gran i fort a mesura que PISSARRA també s'hi ha anat fent. Si no hi hagués hagut un treball persistent i ben fet no hagués estat possible ni una cosa ni l'altra.

No hi ha massa publicacions a les nostres illes que hagin aguantat el pas dels anys i del mal temps amb la magnífica salut de PISSARRA. Però la continuïtat ha estat acompanyada del bon nivell

diversitat de les col·laboracions. Al llarg d'aquests 23 anys hi ha hagut una plataforma d'opinió decisiva per a fer una escola viva i arrelada. La renovació pedagògica, la defensa de l'ensenyament públic, la concepció de l'educació com a generadora d'una nova ciutadania democràtica, i al servei permanent als ensenyants d'aquest país, entre moltes altres coses, han estat aspectes centrals d'aquests primers 100 números. Heu llaurat a fons, la terra és ben assaonada i tots en recollirem l'esplet. Que sigui per molts d'anys!

*MATEU MORRO
Secretari general del
PSM-Entesa Nacionalista*

PISSARRA, número 100

No és qualsevol cosa per una publicació periòdica, i de l'ensenyament, arribar a la fita d'haver aconseguit treure fins el número 100. No és qualsevol cosa perquè darrera aquesta fita hi ha tota una història, tot un seguit de fets, d'esforços col·lectius, de petites històries que conjuntament han fet possible arribar a aquest aniversari.

D'aquesta història, i d'aquestes petites històries, hi haurà molts de treballadors i treballadores de l'ensenyament que podran contar anècdotes, experiències, de la seva aportació personal. N'hi haurà d'altres que podran fer-ne tota la història, perquè hi eren en el seu moment de treure el número 0 i hi són ara, a les commemoracions. A aquests i aquestes crec que hem de donar-los la nostra sincera enhorabona, per l'esforç continuat que ha donat el fruit de tenir, cada dos mesos, la revista. També crec

que s'ha de tenir un moment per recordar a tots aquells i aquelles que en 23 anys de la història d'aquesta publicació, ja no hi són. Un record, una petita enyorança dels moments viscuts amb ells i elles, els fa presents de bell nou.

De la importància d'una revista com a **PISSARRA**, revista d'ensenyament qui més en podran parlar i fer-ne una valoració són aquells/es afiliats/des a l'**STEI** que puntualment han trobat l'eina, l'opinió del seu sindicat. Jo mateixa, com a docent, afiliada a una central sindical com **CCOO**, també he seguit la seva trajectòria, i com jo, molts altres docents, i persones relacionades amb el món de l'ensenyament, que puntualment l'hem trobada a les Sales de Professors, a les llibreries especialitzades.

ENHORABONA, i coratge per continuar!

Ma Margalida Thomàs Andreu,
Esquerra Unida - Els Veds

"Darrera aquesta fita hi ha tota una història, tot un seguit de fets, d'esforços col·lectius, de petites històries..."

Ma Margalida Thomàs

**"PISSARRA:
fita joiosa
d'una tradició
educativa
i cultural"**

Llorenç Huguet

Els cent números de **PISSARRA**: fita joiosa d'una tradició educativa i cultural.

Vull felicitar, amb entusiasme i afecte, totes aquelles i tots aquells que han fet possible que **PISSARRA**, revista bimensual d'ensenyament de les Illes, publicada per l'**STEI**, arribi al número cent. **PISSARRA** ha aconseguit, amb una tasca constant i rigorosa, ser difusora, promotora i crítica de la nostra educació, per un cantó, i de la nostra cultura, per l'altre; i crear una vertadera tradició autòctona, informativa, plural i discernidora per a tots els i les ensenyants, professors i mestres de les Illes. En les seves pàgines, obertes i

lliures, s'ha defensat el fet educatiu com un procés essencial, civilitzador i integrador, en què els coneixements primers del medi, la llengua i la cultura propis són la base integradora, en tots els nivells, que permetrà arribar a les savieses de les llengües i cultures europees i universals.

Per aquest esforç tens i sense atur que heu fet els treballadors de **PISSARRA**, rebeu la meua enhorabona més cordial i l'estímul més intens per seguir construint l'inacabable edifici de la nostra cultura.

Llorenç Huguet,
Rector de la UIB

"Arribar al número 100: una bona notícia"

Bernat Joan

Benvolguts amics de **PISSARRA**. Que una revista com la vostra -com la nostra- arribi al número 100 sempre és una bona notícia. Demuestra que la constància, la persistència en el treball i en la indagació, la curiositat i les ganes de millorar poden donar uns fruits importants.

Les persones que es dediquen a l'educació han de ser d'una fusta especial. És ben difícil treballar de mestre si no es té una vocació especial. Aquesta vocació inclou moltes característiques ben especials: creença en la bondat intrínseca de l'ésser humà (com els vells anarquistes i llibertaris), confiança en la possibilitat de millorar-lo, i convicció que l'escola, com a institució, escampa actituds i valors dins el conjunt de la societat.

Molt sovint, aquesta professió tan interessant, no és prou valorada per la societat, però això no ens ha de descoratjar. Com no ha descoratjat les dificultats existents les persones que fan -fem- **PISSARRA**, i aquesta constància i aquest coratge han permès d'arribar fins ací.

Així i tot, convé que apliquem l'esperit crític que sempre hem pregonat, la mirada insatisfeta i la mirada indagadora i encuriósida de manera intensa, per tal d'aconseguir un esdevenidor cada vegada millor. Per a **PISSARRA**, per al sistema educatiu de les illes Balears i Pitiüses, i per a la nostra societat en general. Una abraçada i endavant!

Bernat Joan i Marí
IES Santa Maria, Eivissa

"PISSARRA ha servit de referent; ha estat i és un model per a molts"

Augusto Serrano

PISSARRA número 100 (i més)

Avui, a l'any 2000, hi ha moltes revistes sindicals, però fa 21 anys, al 1979, la informació sindical era molt més poca, no hi havia revistes periòdiques i tota la informació es reduïa a "fulls" i "pamflets". Enmig d'aquest panorama informatiu va sorgir **PISSARRA**, de mans de les persones de l'**STEI** i de la seva màquina d'escriure, ja que tampoc no hi havia ordinadors.

PISSARRA va veure la llum en uns moments de grans incerteses, amb un sistema democràtic que s'estava fent, amb elements que havien mantingut la dictadura encara en molts d'organismes administratius i, també, en molts de centres; en aquests moments s'estaven desenvolupant distintes lluites i **PISSARRA** va servir i serveix, tant per donar informació i formació com per portar l'opinió dels òrgans de l'**STEI** i de la Confederació d'**STEs** a tots els treballadors i treballadores

de l'ensenyament, però també, per a difondre plantejaments pedagògics teòrics i experiències pràctiques.

PISSARRA i els **STEI Informa** han contribuït durant aquests anys a enfortir el Sindicat, a fer que l'**STEI** s'estengués partint dels col·legis públics i privats als instituts, a la universitat, al personal no docent ... fins a arribar a la majoria actual. Els diferents **STEs** de l'Estat sempre han seguit amb molt d'interès la trajectòria d'aquesta revista. **PISSARRA** ha servit de referent; ha estat i és un model per a molts. Tot just ara, quan estam celebrant el número 100 de revista viva, propera als treballadors i treballadores, amb moltes pàgines plenes de contingut, s'ha de dir que **PISSARRA** i les persones que la fan possible són un component fonamental dins del sindicalisme de les Illes i un motor de la Confederació d'**STEs**.

Augusto Serrano,
del Secretariat d'**STEs**

Ara tenir un piano és més fàcil

Sense necessitat de comprar-lo, decideixi

LLOGUER-OPCIÓ COMPRA

Si el seu fill o filla comença a estudiar piano, vostè ha de pensar en la necessitat de tenir un piano a casa seva.

És lògic que la decisió de comprar-lo definitivament la prengui segons els resultats del curs.

No es preocupi: MUSICASA li soluciona aquest problema.

MUSICASA li cedeix un piano, acústic o digital.

NOMÉS PER 8.700.- ptes. mensuals, més quota inicial de 28.990.- ptes. Per exemple:

Si vostè decideix comprar el piano que li vàrem cedir, fa un any o més, o qualsevol altra marca, **li descomptarem 133.300 ptes.-**

AIXÍ DE FÀCIL

YAMAHA

MUSICASA

Pl. Es Fortí (cantonada Passeig Mallorca), 1
Palma de Mallorca
Telf. 971 281559

RESTAURANT

SA CREU

CUINA MALLORQUINA

MENÚ DIARI

Ctra. Manacor - Inca, km. 9
Tel. **971 83 02 46**
07520 PETRA

BATEJOS - NOCES COMUNIONS MENJARS D'EMPRESA

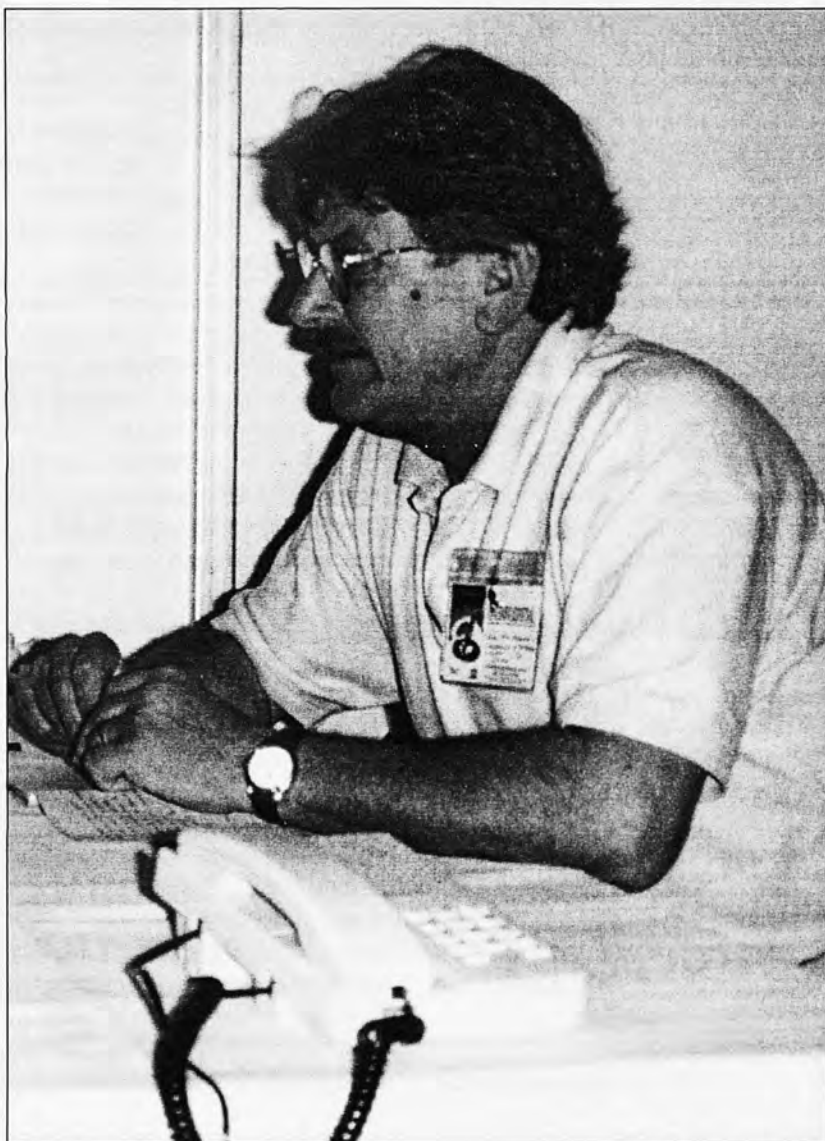
Pere Polo

“PISSARRA s'ha fet un lloc en el complex món de les revistes professionals”

Pere Polo ha estat durant molts d'anys responsable de PISSARRA, com a director, durant un temps, i com a membre del Consell de Redacció, durant els darrers anys. Col·laborador habitual, gairebé sempre. És, per tant, de les persones que millor coneixen la revista i les seves vicissituds als llarg dels anys fins a l'actual número 100. D'això ens parla en aquesta entrevista.

PISSARRA.- Des de quan has estat al capdavant de la revista?

Pere Polo.- Des de desembre de 1983, amb el núm. 35. He de dir, però, que a PISSARRA sempre s'havia volgut potenciar més el treball en equip que les individualitats (és per això que fins al núm. 42 de maig de 1987, només apareix "Edita STEI"). A partir del número 42, ja apareixen el director i els membres del consell de redacció. Posteriorment es passa a tenir clarament la figura de director. A partir del núm. 84, vaig deixar la direcció i es va tornar a l'antiga fórmula de "Direcció i Consell de redacció". Des del núm. 84 fins al 95 vaig esser un dels col·laboradors habituals, i,

novament durant aquest curs, he tornat a formar part d'aquesta "Direcció i Consell de redacció".

PISSARRA.- Quines han estat les grans etapes de PISSARRA?

Pere Polo.- S'han de distingir tres etapes essencials:

1.- Del número 0 al 35, una primera etapa amb els seus moments àlgids i els moments de crisi, tant de regularitat a l'hora de sortir al carrer, com de continguts. És una època en què essencialment es dona molta informació als afiliats i afiliades i al professorat en general.

D'aquesta primera etapa record especialment les llargues reunions nocturnes a l'hora d'elaborar les editorials i les línies bàsiques i generals de la revista. D'aquesta època mencionaria de forma especial la tasca duta a terme per Pere Rios, Albert Catalán i Biel Palmer.

2.- PISSARRA com a revista d'Educació. En el moment en què es comença a parlar de la Reforma Educativa és quan es decideix fer el canvi cap a una revista d'educació. Pensàrem que era el moment oportú, moment en què es va cap a l'aprovació de les grans lleis del sistema educatiu: LODE, LOGSE,...

Són els començaments de la reforma del sistema educatiu. La presentació del núm. 35 de **PISSARRA**, ja com a Revista d'Educació, es va fer en el Lul·lià, amb una conferència de Jaume Carbonell, director de Cuadernos de Pedagogia, amb el qual, des de llavors, s'han mantingut unes excel·lents relacions, tant a nivell professional com d'amistat personal. Han estat moltes les vegades que ha participat en debats i jornades organitzades per **PISSARRA** o per l'STEI.

Amb el núm. 35, comença també una etapa de col·laboració amb el Col·legi Oficial de Doctors i Lli-

cenciats de les Illes. Durant aquesta etapa, mereix una menció especial la col·laboració de Bartomeu Cantarelles, i s'ha de destacar la nova orientació que es vol donar a **PISSARRA**, que amb una visió de futur i no partidista, es disposa a donar la cabuda a totes les opinions de la comunitat

(núm.42), moment en què determinats professors, afiliats a un altre sindicat, varen manifestar la seva negativa a participar en un projecte comú i, a més a més, criticaren l'actuació del Col·legi per mantenir la seva col·laboració amb **PISSARRA**. Pens que aquesta va ser una de tantes oportunitats

educativa, per tal que la revista sigui un lloc d'encontre i de debat. Voldria destacar uns paràgrafs de l'editorial d'aquest núm. 35: "*L'educació és una empresa prou complexa com per juntar i no dispersar. Cal unir totes les forces i tots els esforços en aquesta tasca comuna que ens afecta a tots. Si avui són les nostres dues entitats desitjaríem que demà foren quatre, vuit...tots els col·lectius que formen la comunitat escolar...*

... Més important és arribar a veure que no estam lliurant una guerra particular, professors d'una banda, pares i mares d'altra i alumnes pel seu costat. Tots...estam sotmesos a un dictat més general que és el que ens marca la societat.

...hem de fer de l'escola el lloc d'encontre, de concòrdia, de convivència, de sembra de llavor democràtica".

Aquesta col·laboració es va mantenir fins al maig de 1987

perdudes per fer una feina en col·laboració, tot a causa de lluites i interessos particulars, més enllà de l'interès del col·lectiu del professorat. En aquest cas es podria aplicar la dita "ni comen ni dejan comer".

3.- Estabilitat. A la fi es va començar una època més estable, més regular tant en continguts com en freqüència de sortida. S'ha de tenir en compte que aquesta època ja coincideix amb un major grau de professionalització de la revista i del sindicat. Des del 86 es comença a comptar amb gent que treballa en el sindicat sense haver de compatibilitzar aquesta tasca amb una jornada sencera de feina a l'escola. D'aquesta època vull destacar la tasca feta per Biel Caldentey, i també la feina de coordinació de la revista per part de Joan M Mas, durant els darrers vuit anys.

PISSARRA.- Quin és l'estat de salut actual de la revista?

Pere Polo.- L'estat actual de *PIS-SARRA* és bo. Pens que s'ha fet un lloc en el complex món de les revistes professionals. Per a mi és molt agradable que gent d'altres indrets m'alabin la revista, que es rebin tantes cartes de diversa procedència per demanar-nos números concrets, etc. Generalment és ben rebuda. Pens que de vegades és més valorada a fora que aquí. El professorat de les illes Balears ja hi està avesat, i quan un s'acostuma a alguna

la revista *PISSARRA* i hi ha gent que encara ens demana determinats números.

PISSARRA.- Recordes algun conflicte o anècdota que s'hagi produït durant aquests anys?

Pere Polo.- La revista em duu molts de records. Hi ha hagut petits conflictes sorgits de vegades més que per línies ideològiques, per matisos concrets i formes de veure les coses: Per exem-

tir d'aquí, les relacions foren magnífiques.

Hi ha moltes altres anècdotes i vivències personals que queden pel record.

PISSARRA.- Projectes de futur.

Pere Polo.- No vull avançar quins projectes de futur per a la revista ja que és l'Executiva la que marca els objectius i la línia de la revista. De tota manera, vull donar la meua opinió i apuntar la necessitat d'un canvi; pens que a partir d'ara s'hauria de propiciar un nou flux d'idees, de debats; una etapa nova en què el professorat pugui participar aportant les reflexions diàries dels centres i que la revista reflecteixi la problemàtica educativa, que es plantegin alternatives, tant a les administracions educatives com a la societat en general. No ens podem quedar només en el terreny de les lamentacions, sinó que entre tots i totes hem d'obrir nous camins. □

Pens que a partir d'ara s'hauria de propiciar un nou flux d'idees, de debats

cosa potser no la valora com cal. Ja és una cosa normal veure la revista en mans dels afiliats i afiliades o en els centres educatius. Quan algú la rep per primera vegada, o en té referències i posteriorment la coneix, desitja tenir-la de forma continuada i demana la subscripció. Segueix la demanda de certs números que estan exhaurits.

Fa unes setmanes, durant uns cursos sobre mitjans de comunicació, dos professors de la universitat de Barcelona varen quedar impressionats dels continguts i de la revista en general, i més pel fet d'estar editada per un sindicat.

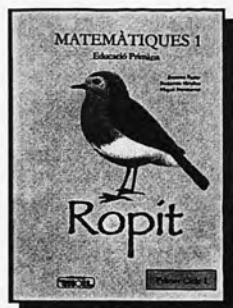
PISSARRA.- Quina creus que és la incidència que té *PISSARRA* en la vida dels centres de les Illes?

Pere Polo.- Moltes vegades depèn del tema del monogràfic. És cert que de vegades quan passam pels centres, hi ha gent que ens diu que la revista desapareix fàcilment de la sala de professors i demana que els la tornem enviar. És aquí quan constatem la bona acollida que té entre el professorat. La veritat és que han estat molts els temes tractats per

ple, quan es discutia si hauríem d'incloure publicitat o no a la revista. En una ocasió vaig acudir a una institució per demanar ajuda per a la revista, i se'm va comentar que sí que seria possible però sempre i quan ells poguessin incidir en la nostra línia editorial. (Es tracta de l'Ajuntament de Ciutat, en l'època dels concerts educatius). Per altra banda, des de certes institucions han estat interessats en saber qui era l'autor o autora de determinada "carta al director". Són moltes les anècdotes, moltes històries que pertanyen al record, per exemple una entrevista feta a l'edifici de "sa Riera" al aleshores rector de la UIB, Nadal Batle, per al núm. 42. Hi vàrem anar na Neus Santaner i jo; enregistràrem l'entrevista i a l'hora de transcriure-la ens tornàrem com a bojos tal era el un caos resultant d'aquell enregistrament; nosaltres havíem plantejat unes preguntes que teníem preparades i el rector, d'entreda, sempre ens responia que per què li pregunten això... i se n'anava per altres indrets; un caos total. Posteriorment, sempre que coincidíem amb Nadal Batle, onsevulla fos, sempre començàvem o acabàvem parlant d'aquesta cèlebre entrevista. També és veritat que a par-

EDUCACIÓ PRIMÀRIA
Llibres de LLENGUATGE
ANSA PER ANSA
Quaderns 1, 2, 3.
Elisabet Abeyà, Maria Fortuny,
Assumpta Mascaró i Andreu Terrades

EDUCACIÓ PRIMÀRIA
Llibres de MATEMÀTIQUES
(en premsa vol. 3 - 4)
Encarna Fuster, Bartomeu Miralles i Miquel Montserrat

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA
E.S.O.

Llibres de LLENGUATGE
Cada llibre acompanyat de la seva guia del professor.
Ramon Bassa, Miquel Cabot,
Ramon Díaz i Joan Lladonet
del Seminari de Didàctica del
Català I.C.E. de la Universitat
de les Illes Balears.

EDUCACIÓ PRIMÀRIA
Iniciació a la lectura
DE MICA EN MICA
Sèrie de vint llibrets de lectura
progressiva.
Text de Ramon Bassa
Dibuixos d'Aina Bonner

ALTRES LLIBRES DE LECTURA:
Col·leccions Això era i no era,
Titelles, Tirurany i Sol Alt

editorial
MOLL

Torre de l'Amor, 4, 1er. 07001 PALMA DE MALLORCA.
Tel. 971 72 41 76 Fax 971 72 62 52
Comandes: Tel./Fax 971 76 14 22
E-mail: info@editorialmoll.es
<http://www.editorialmoll.es>

EDUCACIÓ PRIMÀRIA
Llibres de LLENGUATGE
SÈRIE ALBA. Cada llibre
acompanyat de la seva guia
del professor.
Ramon Bassa, Miquel
Cabot, Ramon Díaz, Joan
Lladonet.

EDUCACIÓ PRIMÀRIA
Llibres de coneixement del
MEDI (en premsa vol. 3 - 4)
Francisca Grimalt, Pere B.
Morey i Maria I. Toledo

Pianos Can Garcias

1.951

Pere Josep Garcias (Pianer)

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca) Tel. i Fax: 971 46 20 16

VENDES I LLOGUERS AMB OPCIÓ A COMPRA

**AFINACIONS · REPARACIONS · RESTAURACIONS
ASSESSORAMENTS · ACCESSORIS · TRANSPORTS**

Rosalina Tuyuc

“Passats vint anys, no hi ha responsables que hagin estat castigats”

Ràdio Nacional*

Estic convençut que la nostra entrevista de portada remourà les seves consciències o, al menys, no els deixarà tranquils. D'acord que per desgràcia és una història tristament repetida a Llatinoamèrica però com diu aquesta dita exagerada "les desgràcies no vénen soles" i aquest fet s'hauria d'acabar per a sempre.

La dona que els presentaré és una líder des de la seva joventut. Amb divuit anys va ser elegida presidenta de la Joventut Catòlica Obrera Femenina de San Juan de Comalapa a Guatemala, però allò només va ser el començament d'una vida dedicada a la lluita per a les llibertats, els drets humans, la fi de la repressió envers els pobles indígenes, la discriminació sistemàtica, violació i fins i tot desaparicions de dones. Na Rosalina Tuyuc Velázquez, va veure com fa disset anys l'exèrcit de Guatemala se'n va endur el seu pare Francisco Tuyuc i mai no en va saber res més, tres anys després va passar el mateix amb el seu marit. És per tot això que viu amb aquesta insípidesa, li fan preguntes que no pot respondre, per això l'any 1988 va fundar CONAVIGUA, Coordinadora Nacional de Viudas de Guatemala, que compta amb quinze mil participants.

Na Rosalina Tuyuc té quaranta-tres anys, és maia i pertany a l'ètnia cotxiquel.

Intervenció de Rosalina a la Casa de Cultura.

- Molt bon dia. Com està vostè?

R. Tuyuc.- Bon dia. Estic bé, moltes gràcies. Una salutació fraterna per a tots vostès i també per a tots aquells que ens estan escoltant.

- Vostè, infermera de professió, va viure la militància obrera i catòlica i després va fundar aquest gran moviment anomenat CONAVIGUA, des d'on ha dut a terme una gran lluita. Creu vostè que en aquests anys s'ha aconseguit alguna cosa?

- Bé, jo crec que sí, a través de tota la feina que hem demostrat, tant a nivell local com a nivell municipal i nacional. Al llarg d'onze anys, hem après a defensar els nostres drets tan econòmics com socials i culturals però ha estat realment força important fer que la signatura als acords de pau tenguí en compte les dones. Nosaltres, les dones, estam en contra del reclutament forçós per a l'exèrcit nacional i també estam en contra de la impunitat i de la desaparició per força. Moltes de nosaltres creiem, amb tota convicció, que només treballant en conjunt, l'estat podrà atendre bé les nostres demandes. Fins ara això no ha estat possible. Esperem que la signatura de la pau no sigui tan sols una promesa o uns papers inútils, que no serveixen per a res. S'han de solucionar els problemes de la misèria o de l'atur així com el de l'analfabetisme, perquè són problemes de la majoria de la població maia.

- Rosalina Tuyuc va ser elegida presidenta relatora de la Comissió de damnificats per la violència, en diàleg nacional, convocat per la CNR, la Comissió Nacional de Reconciliació pel procés de pau a Guatemala. Estam parlant d'un període d'entre els anys 1989-1992, però també de la signatura de pau de 1996 a l'informe de la comissió d'esclariment històric, publicat el febrer de l'any passat. Què s'ha de fer més?

R. Tuyuc.- Tot el que hi ha ara escrit als papers, és important que es compleixi. A l'informe de la Comissió de la veritat que es va formar i que va treballar molt l'any passat, es constata un cop més tot allò que nosaltres hem estat denunciant: el delictes de genocidi que es va cometre a totes les comunitats indígenes, les violacions sexuals a les dones maies... La nostra feina, ara, és fer que l'estat assumeixi les seves

responsabilitats morals i recompenxi totes les víctimes de la guerra, sobretot totes les dones i tots els nins. Aquesta gent no ha tengut el suport de l'estat, per això és que anam en aquesta via a través de programes de desenvolupament per a les dones, programes educatius, de salut mental i beques per a tots els nins orfes de pare i mare. Nosaltres creiem que aquesta etapa serà la prova més gran de l'estat. El nou

Rosalina Tuyuc, una dona de combat

Rosalina Tuyuc, exvicepresidenta del Congrés de Guatemala i coordinadora de la Confederació de Vídues de Guerra, arribà a Palma de Mallorca dia sis de març per començar un cicle de visites i conferències que la duguer a recórrer diversos centres culturals, fundacions escoles i instituts. També va anar a l'illa d'Eivissa i continuà amb la tasca de conscienciació amb conferències, una roda de premsa i visites en alguns centres.

Al llarg d'11 dies Rosalina ha anat deixant el testimoni del passat, de la seva lluita, Rosalina duu a la seva ànima diverses reivindicacions: la del seu poble, el maia, oprimit, denigrat i massacrat durant trenta-sis anys de guerra, la d'una nació pobre que duu sobre l'esquena les seqüeles del conflicte, i la d'un gènere, el femení relegat a Guatemala a papers sense responsabilitat.

La firma d'una pau que va posar un teòric final a trenta-sis anys de conflictes armats entre la població guatemalteca no ha suposat, de moment, una millora en les condicions de vida dels pobles indígenes, ni una major consideració cap a la població femenina d'aquest país. Na Rosalina, ha cercat la sensibilització de tota aquella gent que des d' aquí desconeixia o coneixia més o manco, la problemàtica de la situació a Guatemala. Va voler deixar constància que la pau, ara per ara, és encara molt teòrica i que malgrat no tenen set de venjança volen que es faci justícia. La situació actual dels pobles de Guatemala no està reconeguda, les dones són el cinquanta-cinc per cent de la població, però els que prenen les deci-

sions són els homes. Tampoc no estan reconeguts ni el seu idioma ni els costums. Na Rosalina va comentar que les dones del seu país en oposició al fet que la guerra duràs tant (trenta-sis anys), es varen negar, durant un temps que no va precisar, a fer l'amor amb els seus marits. La representació de la dona a les institucions, actualment és quasi irrellevant, però Tuyuc, representa l'esperança d'una civilització fidel a les seves tradicions i que ansia la solució a diverses qüestions, des del desenvolupament agrari, passant per la desmilitarització i democratització de les institucions, reelles encara dels canvis.

Varen ser molt significatives les paraules que digué tenint en compte que va perdre el seu pare i el seu marit, segrestats i desapareguts durant el règim militar, "només demanam justícia i no venjança". L'exvicepresidenta del congrés va assegurar que en el seu país no hi ha consciència" del que significa el poble indígena, que representa un 60% de la població, i no es respecten els acords que fan referència en aquest col·lectiu. La participació indígena en el congrés no supera el 10% i en altres organismes és nul·la, ja que l'estat manté una actitud tancada a la participació indígena a les institucions.

El pas pels diversos indrets de les illes, de Rosalina Tuyuc, ha suposat un viu testimoni de tot el que ha passat i està passant a Guatemala. La veu del poble maia va arribar i va deixar dins tots els que en sentírem les paraules, un autèntic testimoni d'una realitat per la qual encara s'ha de lluitar i treballar.

govern s'ha compromès amb el procés de pau, així com també amb la reforma del paper de l'exèrcit en una societat democràtica i la legalització dels drets dels pobles indígenes. Tot això està per veure's, tot el que una societat pot avançar, sent molt masclista i discriminatòria.

- Aquesta memòria del silenci que es va publicar ara fa un any, en concret el més de febrer, revela que entre 1962 i 1996 hi va

sabilitat recau en la majoria sobre l'estat. Hi ha el cas del meu pare, del meu marit, com molts altres casos, per ara tot això està en el silenci. Nosaltres com a organització de dones viudes, hem començat a fer totes les exhumacions dels cementiris clandestins, encara s'han d'excavar diversos cementiris més a la zona més afectada del Quitxé. Nosaltres estam també en tots els preparatius del primer aniversari de l'informe de la comissió d'esclari-

Hem hagut d'arribar fins al tribunal d'Espanya per aconseguir que es pugui arribar a jutjar molts d'aquells que han estat militars i paramilitars

haver dos-cents mil morts i desapareguts i que l'exèrcit va ser responsable del 93%, de les sis-centes vint-i-sis morts comprovades entre les quals es suposa que hi haurà les del seu pare i espòs. Un cop succeït això, quin és el nivell de perdó i reconciliació sabent que els assassins estan amollats?

R. Tuyuc.- El president Don Álvaro Arzú, dia 29 de desembre fa tres anys va demanar perdó en nom de l'estat com també ho va fer la Unitat Revolucionària Nacional Guatemalena, en canvi totes les víctimes no hem dit si nosaltres perdonam. En aquest sentit no es tracta de dir simplement, sí. Nosaltres creiem que és molt important per al futur de Guatemala, no retrocedir i arribar a la justícia legal al nostre país. Creiem que fins ara l'exèrcit no ha assumit aquesta responsabilitat i per això hem hagut d'arribar fins al tribunal d'Espanya per aconseguir que es pugui arribar a jutjar molts d'aquells que han estat militars i paramilitars. L'informe revela tot el que va passar a Guatemala i afortunadament això ja és oficial a nivell de Nacions Unides, per tant aquesta respon-

ment històric que comença dia 20 de febrer i acaba dia 25 de febrer. S'inaugurarà un primer monument a la ciutat capital per les víctimes, també hi haurà altres activitats a nivell de dones dels pobles indígenes i estudiants universitaris.

la personalitat de Rigoberta Menchú i, quin és el record que té de la mort del seu pare, Vicente Menchú, ara que precisament s'ha celebrat el vintè aniversari de la seva mort?

R. Tuyuc.- Va passar dia 31 de gener de fa vint anys. Jo record que en aquell moment era una adolescent. Jo estudiava infermeria, precisament en una de les zones dels quetxies. De sobte varen posar un anunci a la televisió que deia: "Cremen l'ambaixada d'Espanya". Molts de nosaltres encara que ja teníem coneixement de la violència, no estàvem aficats en tots els treballs dels drets humans. Va suposar una commoció molt gran perquè allà hi havia companys que eren dirigents i em vaig sentir molt trista. El dia següent vàrem anar a la ciutat capital i efectivament ens adonàrem que havien estat cremats vius molts dels nostres companys. Allà és on la nostra consciència es va despertar més i arribà un major compromís, per a la defensa i la denúncia en contra de l'abús del poder de molts de l'exèrcit. Aquest dia, aleshores, va ser un dia de dol, molta de la gent

A Menorca, amb la presidenta del Consell Insular.

- Vostè va coordinar l'equip de suport pel premi nobel de la pau de 1992 per a na Rigoberta Menchú, maia com vostè, però de l'ètnia quixé, de la regió del Quitxé. Què suposa per a vostès

va sortir al carrer a protestar. Nosaltres com a víctimes encara que hagin passat vint anys, creiem que és molt important memorar tot el que va passar, i per això dia 31 de gener es varen

fer diverses activitats a la ciutat capital. Na Rigoberta, aquest dia, ens va convocar en una trobada de totes les víctimes. Vàrem estar plegats i, després d'haver-nos conegut, tenim la convicció de seguir lluitant per la justícia ja que passats vint anys, no hi ha responsables que hagin estat castigats.

- Allà varen morir: la religiosa Maria Ramírez Anai, Magali Velches Valdés, l'exvicepresident de Guatemala i l'exministre d'assumptes exteriors Eduardo Cáceres i Adolfo Molina Orantes, i el pare de Rigoberta Menchú. Com valora vostè el pas per la política, quan se li va tallar el pas per ser candidata a la vicepresidència pel front democràtic Nova Guatemala, i a més a més foren els coalitats de l'aliança Nova Nació, que es varen inclinar per Vitalino Similox, dirigent maia com vostè, però home?

R. Tuyuc.- Jo crec que són passos que encara s'han de fer per arribar a les preses de decisions per exemple, un dels arguments que em varen dir va ser que era molt difícil quedar en aquella candidatura perquè per l'exèrcit seria inacceptable que una dona indígena sigui el seu comandant general. Hi ha discriminació contra la dona indígena, masclisme. El fet que Vitalino Similox hagi estat elegit no ho veig malament, però encara queda molt de camí a recórrer per a les dones. Encara que allò no va ser possible, nosaltres seguim en el camí perquè hem vist tant l'esquerra com la dreta, discriminar els pobles indígenes. Ens deixen fer propaganda, penjar cartells però no ocupar llocs claus. Pens que de fa deu anys a ara, hem avançat bastant perquè molts de nosaltres hem pogut exercir l'autoritat legislativa, però encara queda moltíssim per poder accedir a una autoritat en altres nivells. Jo vaig tenir l'oportunitat d'estar a la tercera vicepresidència del congrés a la República i suposo que passaran molts d'anys més, a donar-se una

altra oportunitat per qualsevol altra dona maia. Crec, de tota manera, que hi ha una consciència molt gran de la participació cívica i política de les dones indígenes, l'any passat varen figurar els noms de moltes dones a les llistes municipals. Encara que ocupassin els darrers llocs, ja hi estan, simplement falta escalar aquests llocs segurs a nivell legislatiu o executiu. Amb na Rigoberta tenim actualment un projecte per treballar per a la dona indígena i la seva participació a la política. Nosaltres consideram que és molt important capacitar les dones en els seus drets polítics, els altres drets els hem anat aplicant a mida que el temps passava. Els polítics encara són els

que prenen les decisions sobre nosaltres.

- En aquest temps que vostè recordava del seu pas per la política activa a la vicepresidència del congrés de la república, va ser quan es va produir l'atorgament, l'any 1997, del premi príncep d'Astúries de cooperació internacional al govern del president Arzú i a la URNG, Unidad Revolucionari Nacional Guatemalteca, després de la renúncia a la lluita armada. Què va significar allò?

R. Tuyuc.- Significa un estímul, pel que té de compromís, amb el fet de voler cercar solucions polítiques. Tots aquests triomfs no es

Amb la presència de la directora general de cooperació, Assumpta Gorrias.

deuen únicament a ells, sinó a la participació de tot el poble organitzat. Aquest premi és important perquè es doni un real compliment de tot allò que es va signar. Jo sempre he pensat que ells han d'arribar a concloure, uns ho faran a curt termini, d'altres a llarg termini.

- En aquests moments s'està celebrant a Lima la vuitena conferència regional sobre la dona d'Amèrica llatina i del Carib, amb l'assistència de delegacions de quaranta-un països. Allà s'està avaluant el compliment del programa d'acció regional per a les dones. Què pensa CONAVIGUA sobre aquest for? Hi està Guatemala representada?

R. Tuyuc.- Jo no vaig saber si alguna dona de Guatemala pensava anar-hi, però crec que moltes de nosaltres hem fet un seguiment des de la trobada de Beguin i hem pressionat perquè l'estat assumeixi la seva responsabilitat. Quasi no hi ha hagut polítiques reals d'estat cap a les dones de Guatemala. L'any passat vàrem treballar molt amb la finalitat que tot això es concretàs, però no va ser possible. En tot el pressupost sobre desenvolupament i polítiques públiques, no va ser possible dedicar-hi una part. Crec que els estats han d'assumir la seva responsabilitat i encara estan molt lluny, hi ha casos que costen molt d'acceptar. La dona no té una plena participació.

- Com són les relacions entre CONAVIGUA i el president Alfons Portillo?

R. Tuyuc.- Uns dies abans que assumís el poder em va trucar perquè jo acceptàs un lloc per dirigir un dels fons socials pels pobles indígenes. Per a mi era molt difícil acceptar-ho perquè expressament durant el mes de desembre vaig assumir novament la direcció de CONAVIGUA i era molt difícil renunciar-hi tan aviat. Per això vaig optar per treballar a CONAVIGUA.

- Què està fent, en aquests moments a Palma de Mallorca?

R. Tuyuc.- Estam visitant col·legis. El Sindicat de Treballadores i Treballadors de l'Ensenyament de les Illes, ha donat suport a diversos projectes de CONAVIGUA basats sobretot en la participació cívica de la dona indígena, en la construcció d'una vivenda en una de les àrees afectades per l'huracà. Volem sensibilitzar la població sobre la importància que té la cooperació. S'han de trobar solucions a totes les necessitats més sentides de la població. Els joves d'aquí ens han atès molt bé, i han entès els nostres problemes. De quinze mil dones que ens hem reunit ni tan sols arriba a la quantitat de cent companyes que sabin llegir i escriure. Hi ha un alt índex d'analfabetisme. Els països europeus i especialment Espanya han de conèixer la nostra realitat per tal que en el futur ens puguin seguir donant suport.

- Rosalina Tuyuc, esperem que l'exemple de dones com vostè tenguí una repercussió i que quan abans s'arribi a un equilibri estable entre els dos sexes, que no s'hagin de celebrar conferències sobre la dona. Facem vots perquè l'estricta compliment dels drets humans es dugui a terme en el món, encara que tot això que he dit sigui la utòpica manifestació d'un desig. Gràcies Rosalina Tuyuc per haver estat en el nostre programa per Amèrica.

R. Tuyuc.- Moltíssimes gràcies a vostès i una salutació per a tots els amics i companys que ens estan escoltant de qualsevol part del món. □

* Entrevista a Radio Nacional de España. Març del 2000.

Informàtica Ciutat

Servei tècnic
Venda d'ordinadors
Servei a domicili

**EL MILLOR EN
HARDWARE & SOFTWARE**

Tel: 971-28 98 98
fax: 971-46 16 94

C./ De la Balanguera, 10 - baixos
07011 - Palma de Mallorca

Perfumeries XARIG

LES NOSTRES BOTIGUES A:

PALMA	C/. Francesc Fiol i Joan, 10 Pça. Pere Garau, 20 C i D C/. Aragó, 17 C/. Blanquerna, 18
FELANITX	C/. des Convent, 37
MANACOR	Avda. Baix des Cos, 3
CALES DE MALLORCA	Centre Comercial
ALCÚDIA	Pça. Constitució, 10
CALA MILLOR	C/. Son Jordi, 4
SA COMA	Avda. Savines, 118

Per compres superiors a
8.000 ptes. en perfumeria
selectiva, i presentant
aquest retall, regal d'una
entrada de cinema.

(A diferents sales de
Palma, la part forana,
Eivissa i Menorca,
excepte festius i primers
set dies d'estrena)

Vàlid fins el 15 de juliol.

Perfumeries
XARIG

Bar-Restaurant

CA'S POBLERET

Especialitat en:

Paelles - Menú del dia

Carns - Tapes variades

Carretera de Valldemossa, 12 · © 971 20 70 39 · Palma de Mallorca

Jornades

INCIDÈNCIA DEL NEOLIBERALISME EN LES REFORMES EDUCATIVES (Llatinoamèrica i Estat espanyol)

El neoliberalisme és un corrent del pensament econòmic que defensa la reducció de l'Estat a la seva mínima expressió. Propugna deixar en mans del mercat àmbits tan essencials com la sanitat o l'ensenyament. En aquest terreny, es defensa la privatització dels serveis educatius, es planteja l'ensenyament des de l'òptica gerencial i no des del punt de vista de la democratització.

Jornades celebrades a Palma, durant els dies 7, 8 i 9 de març, organitzades per l'STEI.

Destacades personalitats del món universitari i sindical de Llatinoamèrica i de l'Estat espanyol han analitzat la forta incidència dels corrents neoliberals en les polítiques educatives, especialment a Llatinoamèrica, durant les darreres dècades, així com en els actuals programes de reforma educatius i curriculars.

Ponents:

- Carlos Augusto Abicalil, president de la confederació Nacional de Treballadors de l'Educació - Brasil.
- Jorge Cardelli, director de l'Institut d'Investigacions de la Confederació de Treballadors de l'Educació de la República Argentina.
- Pablo Gentili, professor de la Universitat de l'Estat de Rio de Janeiro.
- Carlos Mauricio López, d'Hondures, expresident de FOMCA, organització que agrupa els moviments sindicals dels treballadors i treballadores de l'ensenyament de Cantreamèrica.
- Jaume Carbonell, director de Cuadernos de Pedagogía.
- Bernat Sureda, catedràtic de Pedagogia a la UIB.
- José Contreras, professor del Departament de Didàctica de la Universitat de Barcelona.
- Antoni Marimón, professor titular d'Història a la UIB.
- *Per part de l'STEI: Pere Polo*, secretari general, i *Biel Caldentey*, de la Comissió Executiva. En representació de la Confederació d'STEs, *Pilar Catalán*, membre del Secretariat Confederal.

En aquesta breu ressenya no podem fer un resum de les distintes ponències, tan sols ressaltar que en els

països llatinoamericans les reformes educatives s'han fet en clau neoliberal (privatització del servei educatiu, escales salarials variables en funció del model i ubicació dels centres, reducció de la despesa estatal en educació...), les reformes curriculars des d'una òptica tecnocràtica i jeràrquica (experts, fins i tot de fora del sistema educatiu).

Reformes que han accentuat l'autoritarisme cultural, la desvalorització del treball docent, la introducció de l'eficiència com a criteri economicista (rendiment escolar/acedèmic) en front dels valors que el moviment sindical d'ensenyants progressistes havia reclamat quan propugnava reformes educatives que democratitzassin el sistema educatiu i anassin cap a paràmetres de qualitat "social" (compensar les desigualtats educatives d'origen socioeconòmic, més inversió educativa pública...) Fou també interessant esbrinar com la Reforma educativa desenvolupada a l'Estat espanyol conté elements no progressistes en el seu desenvolupament com són: la manca de recursos públics econòmics i materials suficients, l'aprovació de lleis i decrets que intridueixen trets neoliberals com la "competència entre centres, la pseudo-elecció de centres per part dels pares i mares, així com un discurs fortament agressiu contra els ensenyants i contra el model educatiu comprensiu.

En definitiva, tal com va afirmar un dels ponents, la reforma educativa s'hauria quedat en una reforma escolar (una simple reestructuració del sistema educatiu).

(A continuació reproduïm una entrevista a Pablo Gentili, ponent a les Jornades de Palma. En el proper número tenim previst publicar un article d'un altre dels ponents, Carlos Augusto Abicalil)

Pablo Gentili

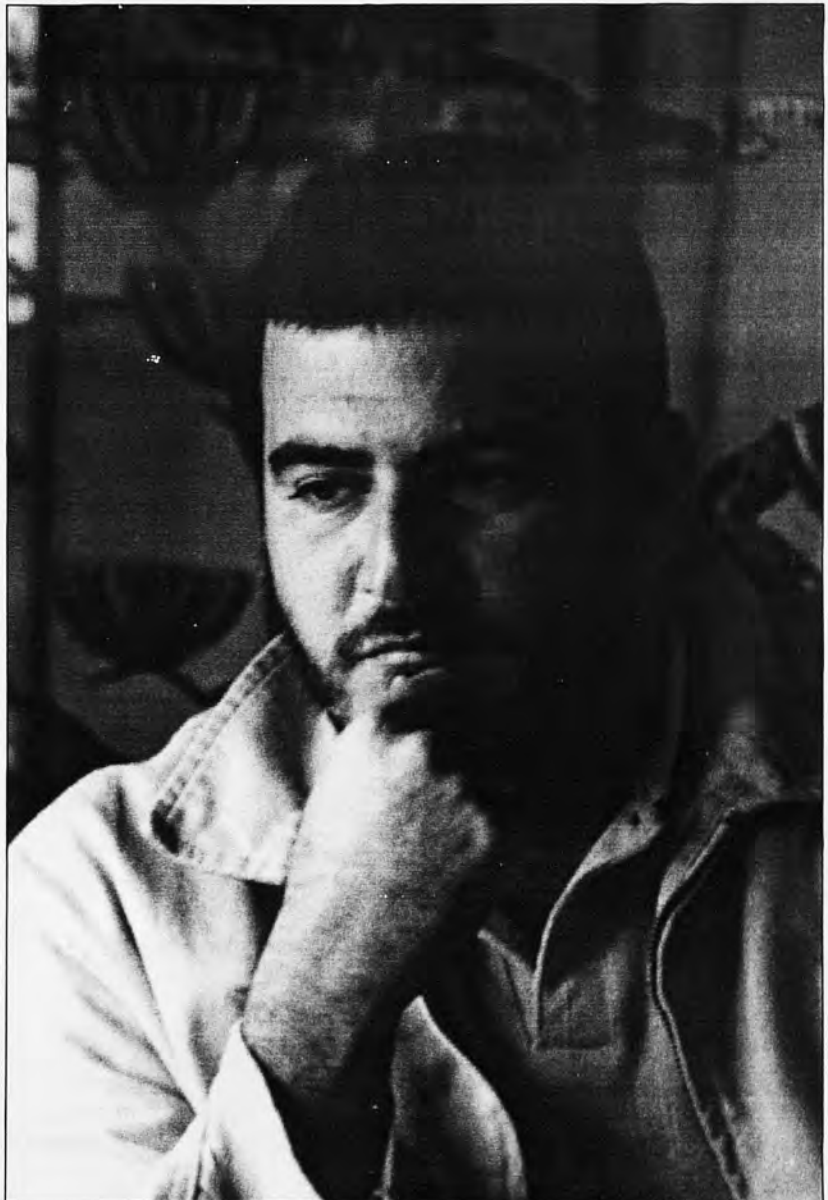
“El neoliberalisme està fent una revolució cultural; més que una transformació substantiva de la institució educativa és una autèntica contrarevolució”

Rafa Miralles *

Doctor en Educació, Pablo Gentili (Buenos Aires, 1963) és professor de la Universitat brasilera de Rio de Janeiro on imparteix un programa de doctorat. Autor de nombrosos treballs sobre les reformes neoliberals i els seus efectes en el camp de l'educació, el pensament del professor Gentili ha estat motiu de reflexió per la publicació recent de dos articles a Cuadernos de Pedagogía y Kikiriki. Les seves tesis desemmascaren les polítiques educatives dels governs conservadors, tendents, segons ell, a aprofundir en els processos privatitzadors i a promoure transformacions culturals profundes en la concepció de l'educació. Convidat per l'STEI, Pablo Gentili va passar uns dies a Mallorca, on va participar com a ponent en unes Jornades sobre Neoliberalisme.

Rafa Miralles.- Les teves anàlisis sobre el futur de l'educació en els països capitalistes són preocupants. En aquest context, la diversitat creixent de xarxes de difusió de coneixement, la televisió, els ordinadors, amenaça la funció social de l'escola. És aventurat dir que a l'escola pública li queda poca vida?

Pablo Gentili.- L'escola continua existint. Totes les teories que

anuncien que l'escola desapareixerà es basen en una fonamentació falsa, perquè per a les persones l'escola segueix sent una referència clara en la seva vida, una possibilitat per a la realització

rència en l'horitzó, inclús per als governs conservadors, que reconeixen que l'escola pública hauria de ser l'espai de realització del dret universal a l'educació. El que avui està en joc és si l'educació és

de l'escola pública, una dinàmica de mercat educacional resoldrà els problemes que no ha resolt l'ensenyament públic. El neoliberalisme està fent una revolució cultural, més que una transformació substantiva de la institució educativa és una autèntica contrarevolució. Mirant el primer món, l'escola no ha canviat massa, però sí que ha canviat el cap de les persones per a pensar l'escola. Si l'esquerra no reconeix aquest canvi cultural fracassarà estrepitosament, perquè aquest canvi és la base de les reformes que vindran en el futur. Això és el que ha passat en la reconversió de les empreses públiques. De tant repetir que no funcionen els serveis públics, a la gent no li sorprèn que es privatitzi tot, perquè, què millor que un grup d'empresaris per administrar béns destinats a produir diners? Això també passarà a l'escola si aquestes polítiques continuen.

La gent comença a acceptar com a possible, desitjable i necessari que, acabada l'era de l'escola pública, una dinàmica de mercat educacional resoldrà els problemes que no ha resolt l'ensenyament públic

d'altres aspiracions. El que sí està en qüestió és quin tipus d'escola tindrem en el pròxim segle. Estam discutint poc sobre un tema central, l'amenaça del neoliberalisme al caràcter públic de la institució educativa. En els contextos on l'estat del benestar s'hi va consolidar, l'escola pública és

un dret i si l'escola pública ha de seguir existint dins l'esfera pública. Això es viu actualment de la mateixa manera en el primer que en el tercer món, encara que amb intensitats diferents. El problema no és només que l'escola pública estigui desmantellada institucionalment. Inclús en el tercer món,

R.M.- L'informe encomanat per la UNESCO a Jacques Delors i a un grup d'experts, ¿fins a quin punt participa de les polítiques clàssiques de la socialdemocràcia europea o assumeix en part el discurs neoliberal en l'educació?

És un discurs esquizofrènic pretendre aplicar polítiques econòmiques que condicionen estructuralment el desenvolupament dels sectors de l'estat del benestar i formular alhora polítiques dirigides als pobres

encara una realitat, un espai d'atenció universal al dret a l'educació dels ciutadans i ciutadanes. Sabem que hi ha diferències entre els estats del benestar, que les coses no funcionen de manera homogènia a tot arreu.

R.M.- ¿Quina és, a grans trets, la situació actual de l'escola pública a Amèrica Llatina?

P. Gentili.- Als països llatinoamericans l'estat del benestar no es va realitzar plenament, però almenys sempre ha estat una refe-

els governs han augmentat la despesa educativa. No cal emprar, per tant, un discurs maniqueista. El que ha avançat moltíssim -més que una destrucció apocalíptica de les escoles- i ha penetrat capil·larment en la societat amb molta força és el discurs que diu que l'escola pública és un model esgotat.

R.M.- ¿Què vols dir?

P. Gentili.- La gent comença a acceptar com a possible, desitjable i necessari que, acabada l'era

P. Gentili.- Pel que a fa al Tercer Món, encara que aquestes polítiques vagin contra l'Estat, les polítiques neoliberals estan impulsades des del propi Estat. És falsa la creença que hi ha grups d'empresaris, en sintonia amb l'imperialisme i les multinacionals, que conspiren en l'ombra per a destruir els serveis públics, perquè és dins de l'estructura del propi Estat des d'on es promouen i desenvolupen aquestes polítiques, amb el suport, això sí, dels grans grups econòmics.

R.M.- ¿Com s'explica això?

P. Gentili.- Financen reformes orientades a debilitar la pròpia institucionalització de l'escola pública. Qui és el gran finançador de l'educació a Amèrica Llatina? Doncs el Banc Mundial (BM). Els

crèdits del BM li surten més cars al Tercer Món que els crèdits de la banca privada. A l'hora de tornar el deute, el BM fixa condicions. El finançament de les polítiques socials està vinculat a la renegociació del deute extern. Quan un govern demana diners al Fons Monetari Internacional (FMI), se li contesta que s'ha de procedir a una reestructuració per a pagar els interessos. "Com reestructurar-se?", plantegen els governs. I el FMI contesta: "Pregunteu-li-ho al BM". Per a reestructurar-se, el BM diu que cal precaritzar les condicions de treball del professorat, i fer una reestructuració a fons. Com que els governs no tenen diners per a fer-ho, el BM presta els diners, però, clar, per a fer la reestructuració docent que s'ha indicat. Són els famosos Programes d'ajust estructural finançats amb diners públics, que la gent, no els governs, ha de retornar. Avui, el BM és qui finança la privatització de l'educació pública des de l'Estat, perquè és qui aporta els recursos i qui posa les condicions dels programes que els governs accepten. Els nostres governs no són innocents criatures dominades per l'imperialisme, perquè ells assumeixen aquestes polítiques.

R.M.- En un altre sentit, els dictàmens dels anomenats 'experts' internacionals en educació també volen marcar directrius en els processos de reforma educativa. Des del teu punt de vista, ¿qué cal exigir a les polítiques educatives de progrés?

P. Gentili.- L'informe Delors reflexa la reconceptualització de la socialdemocràcia en un context neoliberal. Aquest context suposa una derrota política i cultural per a l'esquerra i un retrocés profund per a la socialdemocràcia. Ells pensen que apropiant-se d'alguns elements d'aquest discurs neoliberal podrien recuperar la confiança popular, cosa que ha funcionat en alguns casos. L'invent de la 'tercera via' reafirma la vic-

tòria cultural del neoliberalisme. No veig diferències significatives entre el discurs de la tercera via i les polítiques neoliberals. Podria dir-se que és una mena de neoliberalisme amb rostre humà, però aquest neoliberalisme no funciona, perquè el que pretén precisament el neoliberalisme és acabar amb la dimensió humana de la política. És un discurs esquizofrènic pretendre aplicar polítiques econòmiques que condicionen estructuralment el desenvolupament dels sectors de l'estat del benestar i formular alhora polítiques dirigides als pobres.

R.M.- ¿Quines són les concrecions d'aquesta política?

P. Gentili.- Això es tradueix que la socialdemocràcia fa una política cada vegada menys social i, en alguns casos, menys democràtica. És cert que hi ha sectors de la socialdemocràcia que estan resistint més, no és un procés homogeni en tots els països. Hi ha una retrocés ideològic significatiu, una dretanització de la socialdemocràcia molt gran, encara que no està exempta de conflictes

internes. El neoliberalisme en estat pur només existeix a les fonamentacions teòriques. Si li preguntes a Friedman o a qualsevol teòric neoliberal què opina de Tony Blair et dirà que es un esquerrà, perquè ell parteix d'un model teòric molt rigorós. Però el que es debat no és el rigor conceptual, sinó la viabilitat de les seves polítiques en certs règims formalment democràtics. Els neoliberals han acceptat que un cert grau de política social focalitzada és necessària. Però les polítiques focalitzades, destinades a solventar problemes puntuals, no poden donar resposta als problemes estructurals.

R.M.- En aquest context, ¿quin sentit poden tindre els anomenats Pactes per l'Educació, impulsats des dels governs conservadors?

P. Gentili.- Cada vegada que escolto la paraula 'pacte' em pos a tremolar, perquè sé el que significa. Em sorprèn que se segueixi insistint en els pactes, perquè és una repetició de les experiències dolentes que molts ja coneixem.

El Banc Mundial diu que les reformes educatives tendran un cost elevat frustrant les aspiracions democratitzadores, i que la garantia d'una escola universal que garantitzi drets igualitaris no pot realitzar-se. És un parany i cal guanyar-se la confiança de la gent. Ningú dona suport a una política en què va a ser la víctima. Ells diuen que l'acord és necessari, però immediatament diuen el que cal acordar. L'acord existeix sempre que un accepti signar el que està escrit en el pacte que ells han elaborat. Si no acceptes el pacte se t'exclou i et transformes en un enemic. I, qui pot estar en contra d'un pacte? Un pacte suposa diàleg, però aquí no hi ha diàleg, només hi ha un discurs que o s'accepta o no s'accepta. Això és profundament antidemocràtic.

R.M.- És molt fàcil traslladar la teva anàlisi dels pactes des de Llatinoamèrica a les Illes.

P. Gentili.- Hi ha aspectes que poden ser útils de l'experiència llatinoamericana. En primer lloc, el que es denomina Pacte és una temptativa per confirmar i polítiques ja predeterminades. És una forma cínica de vendre una concertació que no existeix, és la falsificació del consens, emprant mecanismes descarats i altres més subtils. Quan apareix consagrat un pacte d'aquests és fàcil que t'acusin de no subscriure'l dient que no has volgut discutir sobre qualitat i sí sobre salaris. No s'ha produït cap pacte, però ells són els propietaris de la paraula.

D'altra banda, els pactes estan vinculats a la qualitat. En cap moment s'accepta discutir què entenem per qualitat, que és el primer problema del pacte. Ells diuen que la qualitat educativa és la que permet accedir de millor manera al món del treball. Però, qui diu que la qualitat s'ha de vincular a un tema de mercat? Per a mi pot ser precisament tot el contrari. Definir la qualitat educativa

en termes mercantils és un parany i, al remat, més que arribar a un acord, se'ns està convidant a capitular. "Signeu la vostra rendició", és el que se'ns demana, és el que es diu als sindicats, i algunes organitzacions cauen en la trampa. S'ha que denunciar i desemmascarar aquesta operació. Ningú amb dignitat està obligat a signar la seva rendició si no vol, no se'ns pot obligar a capitular.

R.M.- Des de la vostra perspectiva, què podem fer per guanyar espai i fer recular les polítiques neoliberals?

P. Gentili.- El neoliberalisme doctrinal és un atac ferotge als principis fundadors de la modernitat, sobretot el principi de la igualtat. Els neoliberals se centren en el principi de la llibertat i el radicalitzen plantejant la llibertat com a antítesi de la igualtat. La socialdemocràcia ha acceptat començar a discutir en aquestes termes, llibertat sense igualtat, eficàcia econòmica per damunt dels drets socials i això dificulta cotrarrestar el discurs neoliberal. Però la igualtat no és un principi innocent, ja era una concepció formal per als primers liberals. Si ara no som capaços de reformular aquell concepte d'igualtat, d'enten-

dre què significa avui una societat igualitària, ho tenim fotut.

R.M.- Quines alternatives se'ns presenten?

P. Gentili.- És la pregunta del milió de dòlars i si ho sabés seria molt més feliç. Però és una pregunta mobilitzadora. El problema és que aquesta pregunta es formula poc. El neoliberalisme ens ha acostumat a conformar-nos davant la dificultat que tenim per a respondre la pregunta del que cal fer. El que ara tenim és una dispersió i desmobilització abrumadora i ens calen espais per a discutir aquestes qüestions. Estudiants, pares i sindicats haurien de fer-se més sovint aquesta pregunta, perquè si fórem capaços de trobar espais públics per a parlar i discutir sobre això, potser no tindríem respostes contundents, però establiríem unes esferes comunes de reflexió i de lluita pedagògica, uns espais que hem perdut últimament. Fer-nos aquesta pregunta conjuntament serviria per agregar-nos i per a convertir l'escola en un espai de treball cultural. □

* Entrevista realitzada per Rafa Miralles per a la revista All-i-oli del País Valencià.

EL VIATGE DEL SEUS SOMNIS AL SEU ABAST AMB

SERRA NORD

NOUS CAMINS PER VIATJAR

C/ 31 de Desembre, 12 - 07004 PALMA

tel.- 20 46 00 - fax.- 20 44 50

PERQUÈ ELS OFERIM
ELS MILLORS VIATGES
ALS MILLORS PREUS!

AMB LA QUALITAT DE Ramunfana

SERVEI DE
LLIBRES
ESTRANGERS
LLIBRES
DELS PAÏSOS
CATALANS
JOGUINES
I LLIBRES
INFANTILS

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 971 71 38 21
07002 Palma

XICS

MODA INFANTIL
COLORS I QUALITAT

BERENGUER DE ST. JOAN, 4
TEL. 971 72 53 41
07012 PALMA DE MALLORCA

Ara és més fàcil

**NORMALITZAR EL NOM
ARA ÉS FÀCIL.
CORREGIR ELS
LLINATGES, TAMBÉ.**

Tenir el nom oficialment en la nostra llengua és possible de manera senzilla i ràpida.

Sense esperar i sense paperassa, ja no hi ha excuses.

A petició de l'interessat o del seu representant legal, l'encarregat del Registre Civil escriurà el nom en català.

També es poden regularitzar ortogràficament els cognoms quan la forma inscrita al Registre Civil no s'adeqüi a l'ortografia de la nostra llengua.

**QUÈ NECESSITES PER
REGISTRAR OFICIALMENT
EL NOM EN CATALÀ?**

- ✓ el llibre de família dels pares i el propi (si en tens)
- ✓ el carnet d'identitat
- ✓ la teva presència i, si ets menor d'edat, la de la persona o les persones que tenen la teva representació legal

En cas que estiguis inscrit en un registre diferent d'aquell en què fas la diligència, cal un certificat literal de naixement.

Només ho has de sol·licitar al Registre i emplenar un formulari!

(Llei 40/1999, de 5 de novembre, sobre nom i llinatges i ordre d'aquests)

Amb la col·laboració de

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General de Política Lingüística

Quatre illes **un país** cap frontera

Anem al cinema

Claudio Barrera

Una estadística feta pública el passat mes de febrer sosté que Espanya és el país de la Unió Europea que va més al cine però, contràriament, encapçala els llocs de la cua en la xifra d'espectadors que van al teatre.

La lectura, a simple vista, no indica res, però és preocupant a partir del moment en què sabem que les pel·lícules més taquilleres són productes comercials, amb mèrits artístics escassos. Es tracta de pel·lícules que centren el debat sobre la transmissió de rols i de conductes que mimetitzen *ipso facto* una xifra aclaparadora de joves, i que contribueixen a una deformació de la idea de la "Aldea Global".

Aquesta estadística també preocupa quan ens assenyalava com el país que participa de l'espectacle més democratitzat i, a la vegada, més estandarditzat. Preocupa que la decisió de presenciar un espectacle de les arts escèniques "en viu", del gènere que sigui, no formi part de les decisions que s'ofereixen sobre l'oci. Peresa, manca de tradició... en qualsevol cas, l'orgull

d'encapçalar un rànquing de cultura, com és el que ens ocupa, mereix una reflexió. El mateix ocorre amb altres mitjans de comunicació, sobretot la televisió. De manera subjacent, els seus missatges inclouen tota una concepció de la societat que el receptor utilitza com model, i això s'aprecia encara més en els adolescents.

De tant en tant, el cine americà ens sorprèn amb pel·lícules comercials però intenses, "d'interès social", com és el cas de *El dilema*, *The Insider*, que aborda el món de la televisió, gènere que ha proporcionat films molt bons: des dels recents *El show de Truman*, *EDtv*, *Pleasantville*, *La cortina de humo* o els clàssics *Network* i *Al filo de la noticia*, exemples excel·lents de la tensió, la competència, els nervis i les relacions que sorgeixen en el periodisme audiovisual, en el qual no tot és el que sembla i, molt manco, el que veiem. Aquesta és una trama de fiscals, de científics amb consciència, de productors i estrelles de la televisió de prestigi que divulguen la veritat, partint de l'abstracció que el terme representa. El dilema parteix

d'uns esdeveniments reals que afectaren un dels informatius d'investigació més cèlebres de les televisions de tot el món, el 60 minuts de la CBS americana i que encara podem veure al Canal 33. És la història de Jeffrey Wigand, un científic i antic cap de R+D de la Corporació Tabaquera Americana, el qual és coneixedor d'una informació confidencial sobre la manipulació de la nicotina per part de les companyies amb el propòsit de crear addicció i augmentar-ne les vendes, però és atrapat per un contracte blindat d'acomiadament que l'obliga a callar la relació professional; no obstant això, turmentat per la seva consciència, testifica en un dels judicis més importants de l'estat de Mississipi contra la indústria del tabac, en el qual les indemnitzacions pujaren a 246 bilions de pessetes. Wigand accedirà, a petició del productor Lowell Bergman (Al Pacino), a participar en el programa 60 minuts i revelar aquesta informació que podria fer trontollar un dels sectors "intocables" del país. Quan tot està preparat, la direcció de la cadena CBS decideix no emetre el programa per una suposada demanda multimilionària que faria malbé la cadena i en provocaria la venda a una multinacional. Des d'aquest moment, la lluita d'uns contra els altres per fer prevaler l'ètica, els interessos, la fama o la dignitat s'estenen i fan que els esdeveniments es precipitin: tribunals, divorcis, campanyes de desprestigi; tota una xarxa orquestrada per les tabaqueres i les seves obscures pressions.

La pel·lícula pretén considerar el sentit de l'ètica, la censura i l'objectivitat en els mitjans, i oferir elements de dubte perquè tot allò que se'ns presenta editat, ho vegem d'acord amb uns recursos tècnics i artístics; proposa a professionals i a espectadors un profund debat sobre l'ètica periodística, sobre la frontera entre la

feina ben feta i els interessos empresarials, polítics, comercials i lobbys d'altra índole que es manifesten, sobretot, quan es du fins a les darreres conseqüències. *The Insider* és dirigida i coescrita per Michael Mann, conegut per la seva tasca de productor a *Miami Vice* i per la direcció de *El último mohicano* o *Heat*. Hi destaca l'excel·lent fotografia de Dante Spinotti, amb enquadraments i localitzacions molt elaborats i moments tan sensacionals com la transformació d'un mural pictòric en una escena psicodèlica i al·legòrica de l'estat d'ànim i de la personalitat del protagonista, que transita entre la tensió i la mania persecutòria.

La perversitat de la realitat mediàtica, la tirania de les audiències, la reflexió del fet que els mitjans són un negoci que pot canviar de mans d'un dia per l'altre i els secrets dels programes d'investigació són reflectits de manera supèrbia en aquesta història

d'ètica i ciència amb consciència. L'oli de colza, els abocaments tòxics, les fugues radioactives, la crisi de les vaques boges, els pinsos adulterats... són esdeveniments que són a la ment de l'opinió pública, com també hi són aquells que no han sortit a la llum i que romanen ocults amb dubtes raonables. El periodisme d'investigació té casos constantment que provocarien alarmes socials. Allò que es conta i com es conta seran qües-

tions que el ciutadà haurà d'analitzar i sotmetre al dubte com a filtre dels dilemes que es poden suscitar en el procés i en la decisió que els motiven. Perquè la televisió, i també el cine, és una eina imprescindible per a l'home en una era en què la consigna és: val el que penses o el que ets capaç de pensar i en la qual els adolescents, davant de l'excés d'informació i el privilegi d'obtenció de fonts, reaccionen paradoxalment de manera totalment oposada a la que es pensaria. No són tan sols els suports, el vehicle de creació i difusió d'aquesta aldea global, ho són també, els gèneres: els relats de ficció, els informatius i la totpoderosa publicitat que sustenten les audiències. Avui la televisió ha relegat al foc com element de fascinació però, sobretot, de reunió. De la fascinació del foc cavernícola, ara es presenta en forma d'hipnosi amb música, imatges en moviment i color, una forma d'abducció que ens converteix en còmplices de tot el que veiem, perquè ente-

nem que el que veiem és el que existeix i li concedim un valor preminent. La manipulació dels mitjans i l'interès d'encapçalar l'audiència pels ingressos que reporten els contractants publicitaris ens fa pensar, la majoria de les vegades, el que no som, la globalització en un mitjà, i s'instrumenta en l'era digital a través de qualsevol suport audiovisual, sobretot la televisió, i també el cine. La veritat és allà defora? □

Una proposta didàctica

Objectius

Fomentar el judici crític, la participació i el debat de temes d'interès social o general, a través del fet que la història és basada en esdeveniments reals i distingir les idees que ofereix el guió, així com els conceptes, les postures dels personatges, etc.

Veure aquesta pel·lícula és un exercici de valors transversals: ètica, principis com la veritat, la competència, l'amistat, la paraula, el compromís, etc.

Activitats (nuclis temàtics)

- 1 De què tracta la pel·lícula? (Sinopsi).
- 2 On transcorre la pel·lícula? Quin és el context sociopolític, econòmic i cultural?
- 3 Quan transcorre?
- 4 Quines activitats realitzen els personatges?
- 5 Per què es féu aquesta pel·lícula?
- 6 Quin és el punt o missatge que exposa i el que defensa la pel·lícula?
- 7 Quines idees ens vol transmetre?
- 8 Com ens conta la història?
- 9 Què diferencia aquesta pel·lícula d'altres?
- 10 Quins són els elements estètics a ressaltar?
- 11 Quines conclusions se n'extreuen?
- 12 Quina és l'actitud dels personatges, comparativament a través dels valors morals i les seves pautes de conducta?
- 13 Opinió personal
- 14 Què faria l'alumne si es trobàs en el cas del científic o del productor de televisió?

PISSARRA / LLIBRES I MATERIAL DIDÀCTIC

ANTICH, F.
MASCARÓ, M.
SALOM, J.M.
SEGURA, J. A

Els regants de sa Vall de la Nou
Edita: Ajuntament de Manacor, 1999

Monografia sobre sa Vall de la Nou, un indret molt peculiar de la comarca manacorina, un punt i a part del paisatge; una imatge diferent del camp; un món ple de vida, de fruites i hortalisses: fruit de la màgica combinació de l'aigua amb la terra i els sol.

Tal com diu Damià Duran a la presentació del llibre, avui en dia el jovent ignora, sovint, el cost de les coses, el sagrat ús de l'aigua dels avantpassats. Idò bé, tot i que a sa Vall de la Nou en tinguessin molta, d'aigua, no la tudaven mai. Utilitzant l'energia dels salts d'aigua, hi feien rodar els molins, per tal d'aprofitar les seves possibilitats al màxim, i ran de les grans plantacions, a una raconada o andana, hi sembraven caquiers, magraners, molicotoners, nespleres, cirerers, figueres...

Els autors hi ha inclòs, també, documentació sobre les lleis que regulen l'ús de l'aigua, mapes i croquis, i mapes i croquis definidors d'aquelles contrades.

BARCELÓ, B.
Centrar-se en les persones
Un model transformador d'intervenció socioeducativa
Edicions Pleniluni
Barcelona 2000

El llibre és el fruit de l'experiència i l'evolució de l'autor en el camp de l'esplai. A la primera part ens dona una presentació del concepte d'animació

i acció social des del punt de vista humanístic i una reflexió sobre les relacions interpersonal, les influències de la cultura, la vivència dels valors i els comportaments de la transformació social.

La segona part està centrada en la comunicació grupal, l'evolució del grup i la tasca d'animador.

El llibre acaba explicant una sèrie de tallers preparat pel mateix autor.

AGUILÓ, J. A.
LLABRÉS, A.
VALERO, G.
Valldemossa. Guia de passeig
El medi físic
Itineraris pel terme municipal
Edita: Institut d'Estudis Balearics
Palma, 1999

L'illa de Mallorca acull innumbrables llocs i racons amagats on s'agermanen la bellesa i la història. Valldemossa és un

d'aquests indrets on l'espai, la natura i el patrimoni històric es conjuguen de tal forma que els visitants en resten gratament sorpresos.

Aquesta guia pretén donar a conèixer aquesta Valldemossa bella i sorprenent i a descobrir el seu ric patrimoni cultural. A través d'ella el visitant podrà resseguir camins i viarany, carrers i places, museus, casals i esglésies i així captar l'interès de les contrades valldemossines.

CD - ROM
Cuadernos de Pedagogía.
"25 años contigo"
Editorial Praxis.
Barcelona

Es tracta d'un CD que recull 25 anys d'informació i experiències en temes educatius. Recull tots els articles publicats a la revista "Cuadernos de Pedagogía" des de 1975 fins a desembre de 1999, ajuntant 4500 articles, més de 4000 taules i gràfics, i més de 1000 fotos i il·lustracions.

CD - ROM
Cuadernos de Pedagogía.
"Comentarios de libros"
Editorial Praxis.
Barcelona

Conté una base de dades amb tota la bibliografia comentada en els darrers 25 anys, des de gener de 1975 fins a desembre de 1999; més de 3200.

Exposició
Entre el passat 15 d'abril i el primer de maig ha tingut lloc a la Casa Municipal de Cultura de Felanitx una exposició de dibuixos, pintures i escultures, sota el títol genèric Ambigüitat.

Es tracta d'una exposició conjunta de dos felanitxers, Andreu Vicenç i Sebastià Barceló, i una felanitxera, Francisca Veny, estudiants a l'Institut Mn. Alcover de Manacor, on estan acabant el Batxillerat Artístic. Sense dubte, una bona iniciativa d'aquests joves artistes.

SUBMERGEIX - TE EN UN MAR DE POSSIBILITATS

*C/. VELÀZQUEZ, 11
TEL.: 971 21 37 73*

*C/. ARQUITECTE BENNÀSSER, 15
TEL.: 971 76 44 75*

*C/. ALFRED BONED, 10
(AL COSTAT DEL COL·LEGI
LLUÍS VIVES)*

*AUTOSERVEI DE FOTOCÒPIES
DISSENY PER ORDINADOR
ENQUADERNACIONS
RETOC FOTOGRÀFIC
REALITZACIÓ I MUNTATGE DE
REVISTES
CÒPIES I IMPRESSIÓ DE
PLÀNOLS
CÒPIES EN COLOR DIGITAL
IMPRESSIÓ D' ORIGINALS
TREBALLS PER ENCÀRREC
ETC.*

VALE POR
50 COPIAS GRATIS

La forma més intel·ligent de disposar dels seus diners:

Les 24 hores del dia,
els 365 dies de l'any.

Així de fàcil

 BANCA MARCH

TREBALLAM PER MERÈIXER LA VOSTRA CONFIANÇA